

**LKK HIIU-LÄÄNE REGIOONI
KAITSEALUSTE JA PLANEERITAVATE KAITSEALUSTE OBJEKTIDE
SEISUND, PIIRITLEMINE JA KAITSEKORD**

Lepingulise töö aruanne

Koostaja: Taimo Aasma

Keila 2008

Riiklik Looduskaitsekeskus tegi ekspert Taimo Aasmale ettepaneku koostada ülevaade ja anda hinnang mõningate **LKK Hiiu-Lääne regiooni kaitsealuste ja planeeritavate kaitsealuste objektide seisundi, piiritlemise ja kaitsekorra kohta**. Vastavasisuline leping nr 1-11/70 sõlmiti 7 novembril 2008 aastal.

Vastavalt lepingule tuli eraldi käsitleda ja anda hinnangud:

- 1) 25 üksikobjekti osas, millised ei ole momendil kaitse all, hinnata nende seisundit ja kaitse alla võtmise vajalikkust ning esitada vastavad ettepanekud;
- 2) 9 kaitsealuse üksikobjekti osas kaitse alt mahaarvamise otstarbekuse kohta;
- 3) 9 üksikobjekti osas senise kaitsekorra kohta ning teha ettepanekud kaitsekorra uuendamiseks.

Käesolev töö kajastab lepingu punktide 1.1.1, 1.1.2 ja 1.1.3 täitmist. Lepingu punkti 1.1.4 täitmise kohta esitatakse aruanne eraldi.

Eelnevalt nimetatud hinnangute andmiseks teostati mitmeid välitöid, mille käigus vaadati üle kõikide objektide seisukord, asukohad, anti hinnang objekte mõjutada võivatele teguritele jne. Täpsem ülevaade tööde käigust ja metoodikast on toodud antud töö peatükis I.

Töö materjalid koos lisadega esitatakse 3 eksemplaris. Lisaks esitatakse materjalid ka elektrooniliselt.

Taimo Aasma

15.12.2008

Töö sisaldab järgmisi materjale:

I. Töö sisu ja protsessi üldkirjeldus

II. Planeeritavad kaitstavad objektid. Hinnangud objektide seisundile, võimalikule kaitsestaatusle ning piiranguvööndi ulatusele. Mõõtmed, asukohad ja pildid.

1. Kunila pärn
2. Huitbergi paekühm
3. Lubjakünka e. Raviallikas
4. Allikmaa purunenud rändrahn
5. Kingati rändrahn
6. Käpla pärn
7. Must pappel
8. Sarapiku kivi
9. Toomanina neugrundbretsa
10. Dirhami rahn
11. Võõla põhjapoolne rahn
12. Saare rahn
13. Sturesten e. Lambakivi
14. Klaanemaa Laanekivi
15. Paslepa kivilülv
16. Klaanemaa nõmme Suurrahn
17. Metsküla idapoolne Suurkivi
18. Metsküla läänepoolne Suurkivi e. A. Kumari kivi
19. Pärnade ring
20. Tamme tamm
21. Laiakivi viirpuu
22. Lubjaaugu pärnad
23. Suitsu tamm
24. Puhtu tamm
25. Puhtu mänd
26. Koluvere tamm (täiendav objekt)

III. Kaitse alt välja arvatavad objektid. Hinnangud objektide seisundile. Asukohad ja pildid.

1. Koluvere saar
2. Koluvere tammede allee
3. Männiku kadakas
4. Hardu tamm
5. Ramsikivi
6. Osmussaare 2 rändrahn
7. Tammiku kiviülv
8. Polli kadakas
9. Aruküla kiviülv

IV. Kaitsestaatuse uuendamist vajavad kaitstavad objektid. Hinnangud objektide seisundile võimalikule kaitsestaatusele ning vajadusel piiranguvööndi ulatusele. Mõõtmel, asukohad ja pildid.

1. Matsalu 3 punaselehelist pöökpuud
2. Kopli tammed
3. Laikmaa kadakad
4. Kägi piniüü
5. Kürema kiviülv
6. Uugla põlispuude grupp
7. Lihula s. park
8. Tuudi põlispuude grupp
9. Võnnu park

V. Kokkuvõte

VI. Lisad

Lisa 1 – Objektide põhiandmete koondtabelid;

Lisa 2 – Õigusaktide eelnõud

Kasutatud materjalid

- 1) Eesti Looduse Infosüsteemi EELIS andmebaas ja kaardimaterjalid seisuga november 2008;
- 2) Lääne ja Rapla maakonna maakatastri andmed seisuga september 2008;
- 3) Relve, Hendrik. Eesti põlispuud. Projekti “Põlispuu” andmed Eesti looduskaitsealustest üksikpuudest ja põlispuudest. Tallinn, 2000;
- 4) Ü/K “Metsaprojekt”, Eesti Metsakorralduskeskus. Läänemaa Metsamajandi järelvalvepiirkonna looduskaitseobjektid. Tallinn 1988;
- 5) Eesti TA Geoloogia Instituut „Eesti Ürglooduse Raamat”. VII osa Lääne maakond. Tallinn 1993;
- 6) Eesti põhikaart (mõõtkava 1 : 10 000), ortofotod;
- 7) Looduskaitset reguleerivad õigusaktid.

I. TÖÖ SISU JA PROTSESSI ÜLDKIRJELDUS.

Käesoleva töö eesmärgiks oli saada ülevaade ja anda hinnang LKK Hiiu-Lääne regiooni territooriumile jäävatele erinevate objektide seisundile ning nende edasise kaitsestaatuse kohta. Vastavalt lepingule käsitleti töös 25 planeeritavat kaitsealust objekti, 9 kaitse alt väljaarvatavat objekti ning 9 objekti, mille osas võib olla vajalik hetkel kehtiva kaitsestaatuse muutmine. Täiendavalt lisati üks, lepinguväline, planeeritav kaitstav objekt. Tegemist oli väga erinevate objektidega. Nende hulgas oli nii puid kui puudegruppe, puistuid, parke, üksikuid kive kui ka kivikülve.

Töö teostamiseks vaadati esmalt läbi ja koondati kättesaadavad taustamaterjalid (vanad õigusaktid, ülevaated, kirjeldused, plaanid, keskkonnaregistris olevad andmed jne). Eriti põhjalikud ülevaated (ja palju kasuliku taustandmestiku) sisaldus metsamajandi materjalides ning Ürglooduse raamatus. Kogu nimetatud andmestikule tuginedes valmistati välitöödeks ette materjalid objektide seniste andmetega ning välitööde kaardid objektide asukohtadega.

Järgnesid välitööd, et saada ülevaade objektide olukorrast antud ajamomendil, anda hinnang nende looduskaitsele seisundile ja väärtusele ning tulemusena määratleda objektide edasine kaitsestaatus ning vajadusel planeeritava piiranguvööndi ulatus. Iga objekti puhul koostati üldkirjeldus.

Üksikpuude ning nende gruppide puhul mõõdeti põhilised parameetrid (kõrgus, ümbermõõt, võra raadius või läbimõõt). Kõrguse mõõtmiseks kasutati “Suunto” metsandusliku kõrgusmõõtjat. Kõrgust mõõdeti üldjuhul 40 m kauguselt (kui see ei olnud võimalik või vajalik, siis 15 või 20 m kauguselt), lähtudes puu oletatava kõrgeima punkti asukohast. Täpsus mõõdeti 0,5 m täpsusega. Täiendavalt määratleti kõrgusmõõtja abil ka nn nullkõrguspunkt ehk arvutati puu ja mõõtepunkti vaheline suhteline kõrguste erinevus. Kõrgusemõõtmisel vajalik kaugus ja puu ümbermõõt mõõdeti 50 m fiiberlindiga. Ümbermõõdu mõõtmisel lähtuti Hendrik Relve “Eesti põlispuude” projekti trükises toodud juhendist. Üldjuhul mõõdeti ümbermüüt 1,3 m kõrguselt. Kui oli vajalik ümbermõõdu mõõtmine mõnelt teiselt kõrguselt on see eraldi märgitud. Nimetatud tegevused viidi vastavalt võimalusele läbi ka kaitse alt väljaarvatavate puude puhul.

Alleede, puudegruppide ning parkide puhul piirduti üldjuhul vaid üldkirjelduste koostamisega (ilma konkreetseid üksikpuid mõõtmata) ning anti hinnangud seisundile ja edasisele võimalikule kaitsekorrale ning vajadusel asukohale ning piiridele.

Üksikkivide puhul teostati üldjuhul vaid kontrollmõõtmisi. Seda põhjusel, et Eesti Ürglooduse raamatus on antud põhjalik ülevaade peaaegu kõikide käsitletavate kivide ja kiviikulvide mõõtmete kohta.

Lisaks loodusväärtuste kohapealsele hindamisele üritati võimalusel suhelda ka kohapealse elanikkonna ning maaomanikega.

Välitöödele järgnesid kameraalsed tööd mille käigus tehti kokkuvõtted välitöödest ja vormistati esialgsed ettepanekud selle kohta, millised käsitletud objektidest omavad piisavalt väärtust, et neid võiks ka tulevikus kaitsta kui looduskaitsealuseid objekte ja millised tuleks kaitse alt välja arvata. Kaitse alla jäävate üksikobjektide puhul anti ka esialgsed ettepanekud vajaliku piiranguvööndi ulatuse osas.

Seejärel toimus juba lõplik töö vormistamine (üldtekstid, hinnangud objektide kaupa, asukohtade kaardid, fotod) elektrooniliselt ja paberkujul.

II. HINNANGUD PUUDE SEISUNDILE, KAITSESTAATUSELE NING PIIRANGUVÖÖNDI ULATUSELE. MÕÕTMED, ASUKOHAD JA PILDID.

1. KUNILA PÄRN

Kunila pärn kasvab Läänemaal Lihula vallas, Kunila külas. Jääb Tuudi-Risti maanteelt 100 m kaugusele edelasse. Paikneb puudega liigestatud niiduala lähedases metsas. Objekt jääb riigimaale (41101:004:0143/Tutiheina).

I. Iseloomustus

Kõrgus: 1 haru (idapoolne) - 30,5 m (40); 2 haru (läänepoolne) - 29,5 m (40);

Ümbermõõt: 1) 433 cm; 2) 326 cm;

Võra: läbimõõt ida-läänesuunaliselt 20 m

Iseloomustus ja seisukord: Paikneb nooremas lehtpuumetsas (vaher, pärn). Puu on halvas seisukorras. Algselt kolmeharulise puu 1 haru on murdunud, teised 2 on rahuldavas seisus. Idapoolne haru on seest õõnes. Hargneb sisuliselt maapinnalt.

Ümbrus kergelt risustatud (jäänused kunagisest rajatisest). Harude vahel ja ümbruses palju kõdu ja murdunud oksid/puid.

Tähistus:

Puudub

II. Kaitse

Senine kaitse:

Ei ole kaitse all

Ettepanek edasiseks kaitseks:

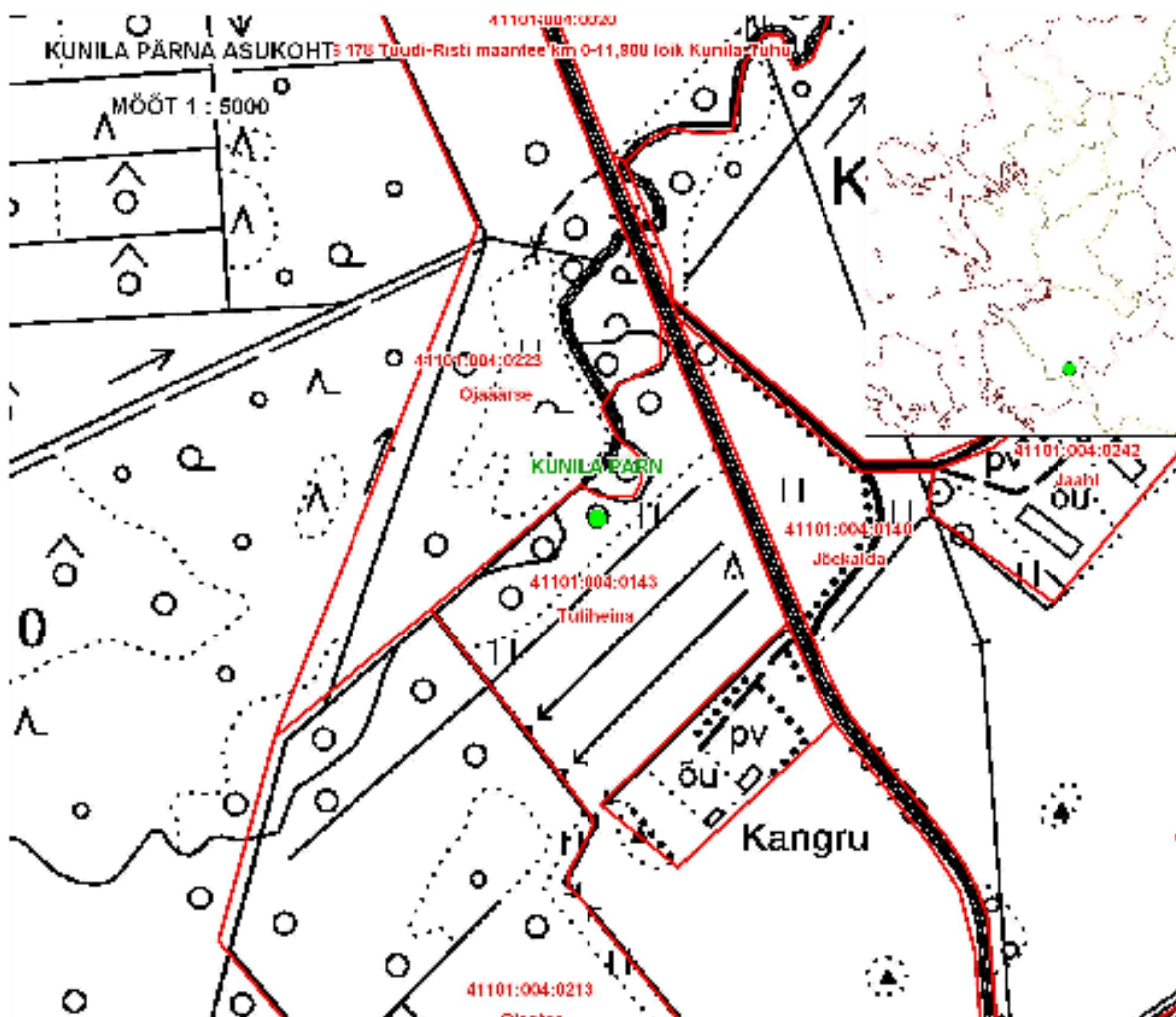
Mitte võtta kaitse alla. Puu on halvas/rahuldavas seisukorras. Tegemist on kahtlemata olnud tähelepanuväärse objektiga kuid praegusel hetkel looduskaitseks perspektiivitu.

III. Märkused

Objekti asukoht GPS.

Kunila pärn

2. HUITBERGI PAEKÜHM

Huitbergi paekühm (EÜR-is nimetatud ka kui Hoitbergi riflubjakivist paeküngas või Hoitbergi bioherm) paikneb Lääne maakonnas, Vormsi vallas, Suuremõisa külas. Objekt jääb riigimaale (RMK - 90701:002:0321/Vormsi metskond).

I. Iseloomustus ja seisukord:

Mõõtmed: EÜR annab mõõtmeks (p*l*k) 70*20*2,5 (kaardile kantud punktobjektina). Töö käigus piiritleti objekt 63*33 m alana (pindalaga 1430 m²).

Iseloomustus ja seisukord: Tegemist on mandrijää poolt välja prepareeritud põhja-lõunasuunalise paekünkaga mis on ümbritsevast pinnasest rohkem kui 2 m kõrgemale kerkiv. EÜR-i järgi on sellisel kujul ainulaadne Eestis. Moodustub mitmetest omavahel seotud paeseljandikest, mis on suures osas paljandunud, osaliselt aga taimestikuga kaetud. Peal kasvab rohttaimestikku ja hõredalt põõsastikku. Esinevad mõned suuremad puud (mänd, kuusk). Objekt on tähtis ka taimestiku seisukohast. Muuhulgas kasvavad siin II kategooria müür-raunjalg ja pruun-raunjalg.

Teostatud on raiet, mille käigus on osad puud eemaldatud. Objekti ümbritseb hõredam männi-kuuse segamets.

Objekt on hästi hoomatav ja ligipääsetav jäädes lähimast metsateest u 100 m kaugusele. Objekti üldine seisukord on hea.

Tähistus: Objekt on tähistatud suunava LK viidaga maanteelt ning väiksema viidaga kõrvalpaiknevalt metsateelt. Objekti juurde on paigaldatud selgitav stand.

II. Kaitse

Senine kaitse: Jääb Vormsi MKA Huitbergi piiranguvööndi territooriumile.

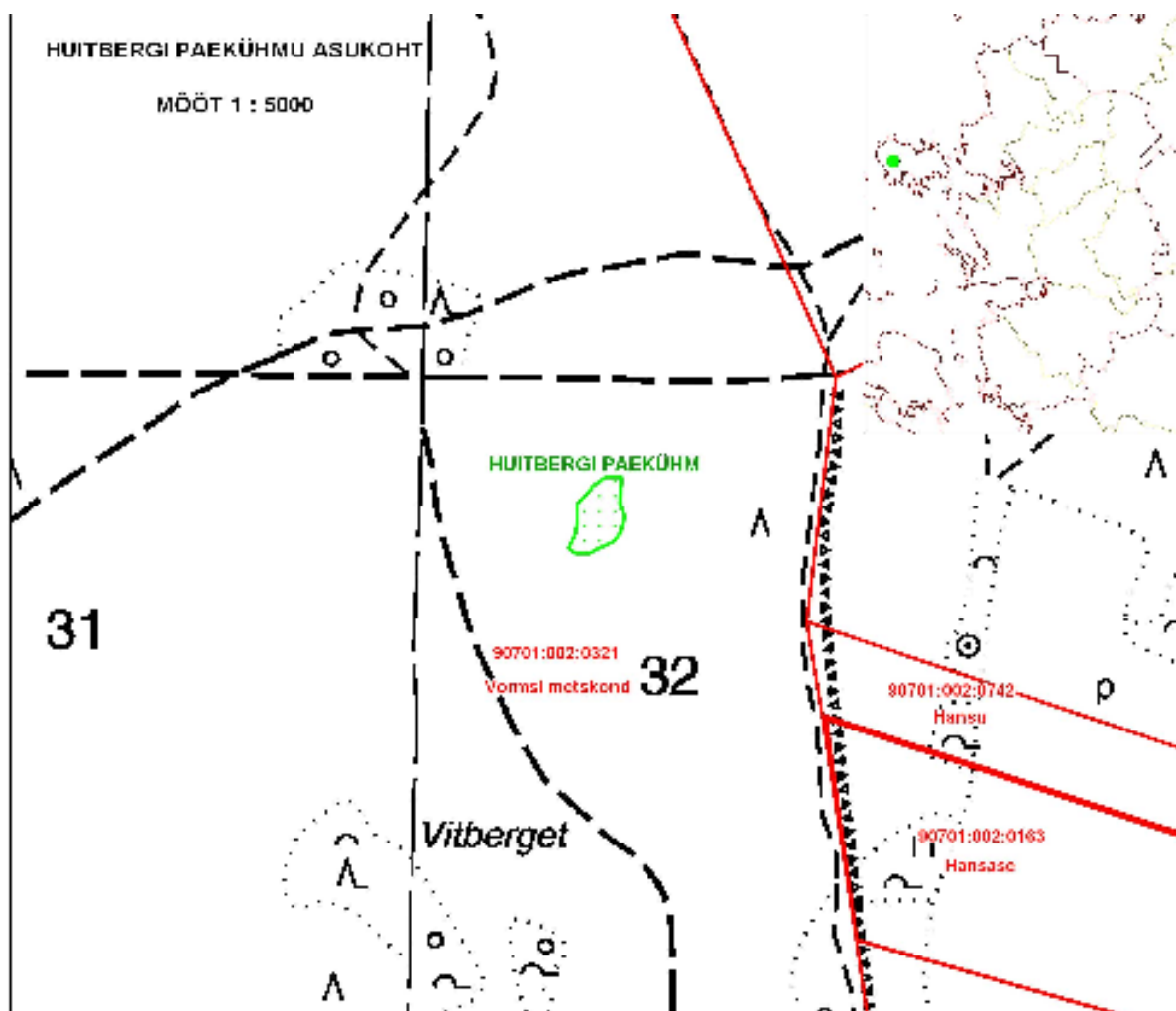
Ettepanek edasiseks kaitseks: Mitte võtta kaitse alla pindalalise üksikobjektina. Ei ole ohustatud kuna jääb RMK maale, Vormsi MKA territooriumil.

III. Märkused ja tegevused: Kuna objekt on arvestatav ka turismiobjektina siis tuleks jälgida, et ei toimuks prahistamist. Vajalik on objekti säilitamine vaadeldavana ning vajadusel tuleks eemaldada objekti kahjustada võivad suuremad puud.

Objekti asukoht GPS.

Huitbergi paekülm

3. LUBJAKÜNKA EHK RAVIALLIKAS

Lubjakünka ehk Raviallikas paikneb Lääne maakonnas, Vormsi vallas, Hullo külas, Prestviigi järvest loodesse. Objekt jääb eramaale (90701:002:1534/Kirikumaa IV).

I. Iseloomustus ja seisukord:

Mõõtmed: Ligikaudu 0,5 m kõrgune lamedam künkas.

Iseloomustus ja seisukord: Ümbritsevast maastikust kõrgemale kerkiv lubjakünkas, millel paikneb väheseveeline allikas. EÜR annab vooluhulgaks kuni 0,1 l/sek. Kohapealne vaatlus kinnitas väikest veevoolu. Allika põhi mudane. Künkas ise rohtunud ja ebatasane. Esineb lepavõsa ja kadakat. Objekti üldine seisukord on rahuldav.

Allikas paikneb lageda märke niiduala loodeservas umbes 10 m metsapiirist. Niiduala osaliselt roostunud, kuid on oluline kaitstavate taimede kasvukohana. Objektini ei vii otseselt käidavaid radasid ja seetõttu on ligipääs raskendatud.

Tähistus: Tähistatud LK sildiga ning lisaks puidust sildiga. Objekt on tähistatud viidaga loodes paiknevalt teelt. Sealt edasi on rada tähistatud märkidega puudel. Märgid kohati halvasti jälgitavad ning nende järgi kohele jõudmine raskendatud. Piirkonnas paikneva Vormsi Suurallika juures oleva tutvustav stendil on objekt märgitud ning ka kaardil kujutatud.

II. Kaitse

Senine kaitse: Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni TSN TK otsusega nr 45, 10. juunist 1959 ja Haapsalu rajooni TSN TK otsusega nr 17, 22. aprillist 1964, kui Raviallikas. Arvatud kaitse alt välja 1984 aasta Haapsalu rajooni RSN TK otsusega nr 267. Jääb Vormsi MKA Prästviigi piiranguvööndi territooriumile.

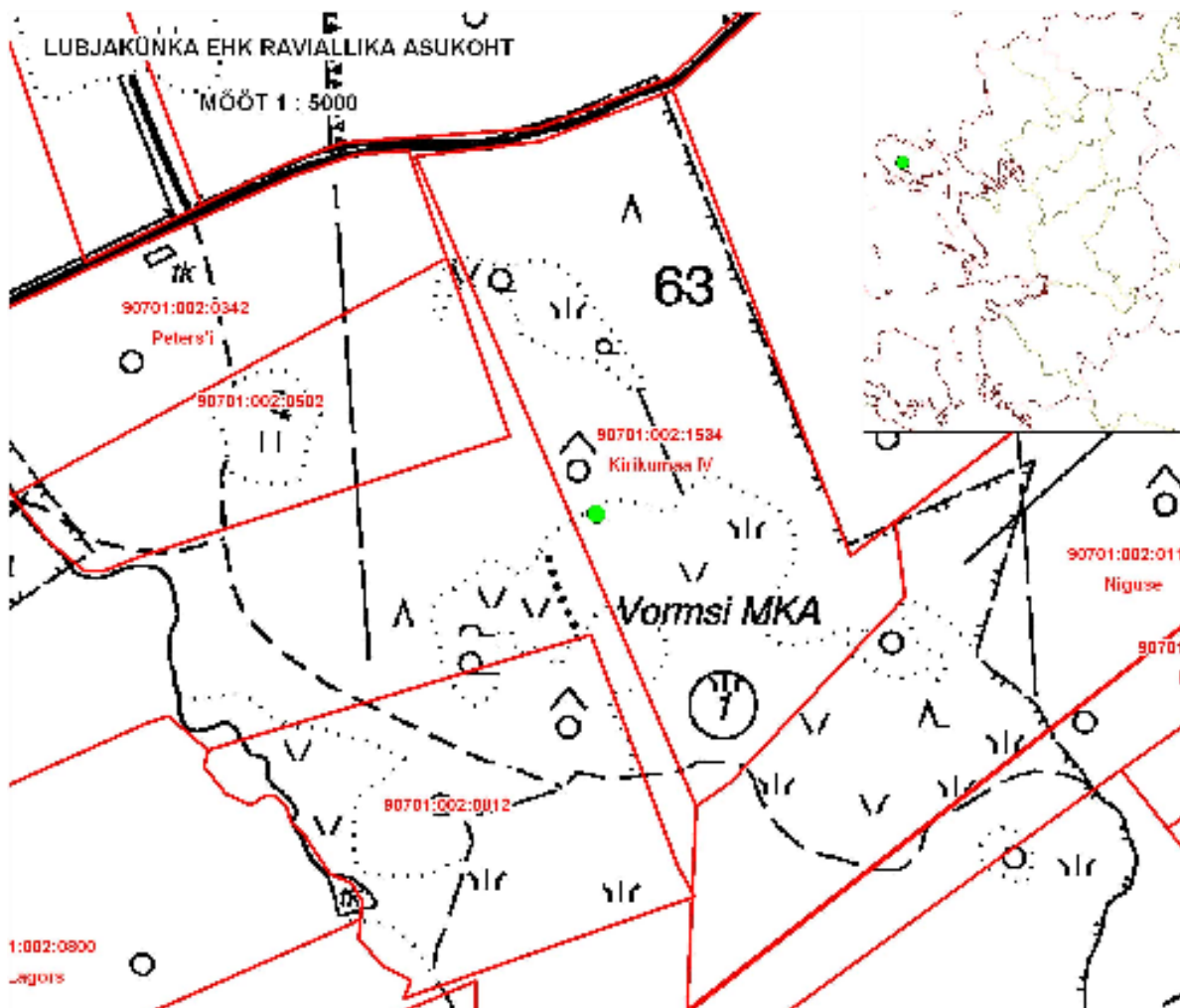
Ettepanek edasiseks kaitseks: Üksikobjektina kaitse alla võtmine ei ole vajalik. Objekt on juba korra olnud kaitse all ja sealt välja arvatud. Kaitse on tagatud Vormis MKA kaitsekorra kaudu.

III. Märkused ja tegevused: Täiendavalt tuleks üle vaadata objekti külastamisega seonduv. Praegu suunavad tähised puudulikud. Keskkonnaametnike sõnul püütakse hoida objekti külastuskoormust madalal, et mitte ohustada kõrvalasuvat niiduala. Võimalikuks lahenduseks on laudtee rajamine. Samuti tuleks kõne alla teha objektile juurdepääs loode suunalt (läbi metsa või mööda metsa-niidu serva). Seniks võiks suunavad viidad pigem eemaldada.

Objekti asukoht GPS. Ürglooduse raamatu elektroonilisel kihil tuleks asukohta korrigeerida (nihkes ligi 300 m).

Lubjakünga ehk Raviallikas

4. ALLIKMAA PURUNENUD RÄNDRAHN

Allikmaa purunenud rändrahn asub Läänemaal, Taebla vallas Palivere asulast edelas, Allikmaa külas, külavahelise tee läheduses rohumaal. Jäab riigiomanduses olevale maale (77601:003:0233/Uuetoa).

I. Iseloomustus

Mõõtmed: Kõrgus rahnudel kuni 3m, ümbermõõt u. 12 m (suurematel tükidel).

Iseloomustus ja seisukord: Objekt on hästi vaadeldav. Külavaheteest u 15 m kaugusel asuv purunenud rändrahn, mida võiks iseloomustada pigem kui rahnude kogumit. Ümbritsetud lähimas ümbruses sarapuudega.

Erinevate allikate väitel on tegemist kunagise ühe (võimalik, et ka kahe) suure rändrahnu lagunemisel moodustunud tükkidega. Tegemist oli külmunud rändrahnuga, mis lagunes sulamisel. Eesti Ürglooduse Raamatu väitel sellelaadse objektina unikaalne. Moodustunud rahnude kogum hõlmab endas mitmeid suuremaid ja hulgaliselt väiksemaid tükke, mis paiknevad 2 suurema grupina u. 22*11 maa-alal. Suuremate tükide mõõtmed ulatuvad kõrguse osas 3-4 meetrini ning ümbermõõdu osas üle 11- 12 meetri. Tükid paiknevad korrapäraselt, tihti ka üksteise peal. Kivid tugevalt sammaldunud.

Üldine objekti seisukord hea. Ümbritsevalt põllult on tassitud juurde väiksemaid kive. Samuti on ümbrus kergelt prahistatud (okastraat, loomade jooginõu jne)

Tähistus: Paigaldatud LK-tähis. Samas paikneb Kingati rändrahnu tähis (mis õigesse kohta viimata) ja tekitab seeläbi segadust.

II. Kaitse

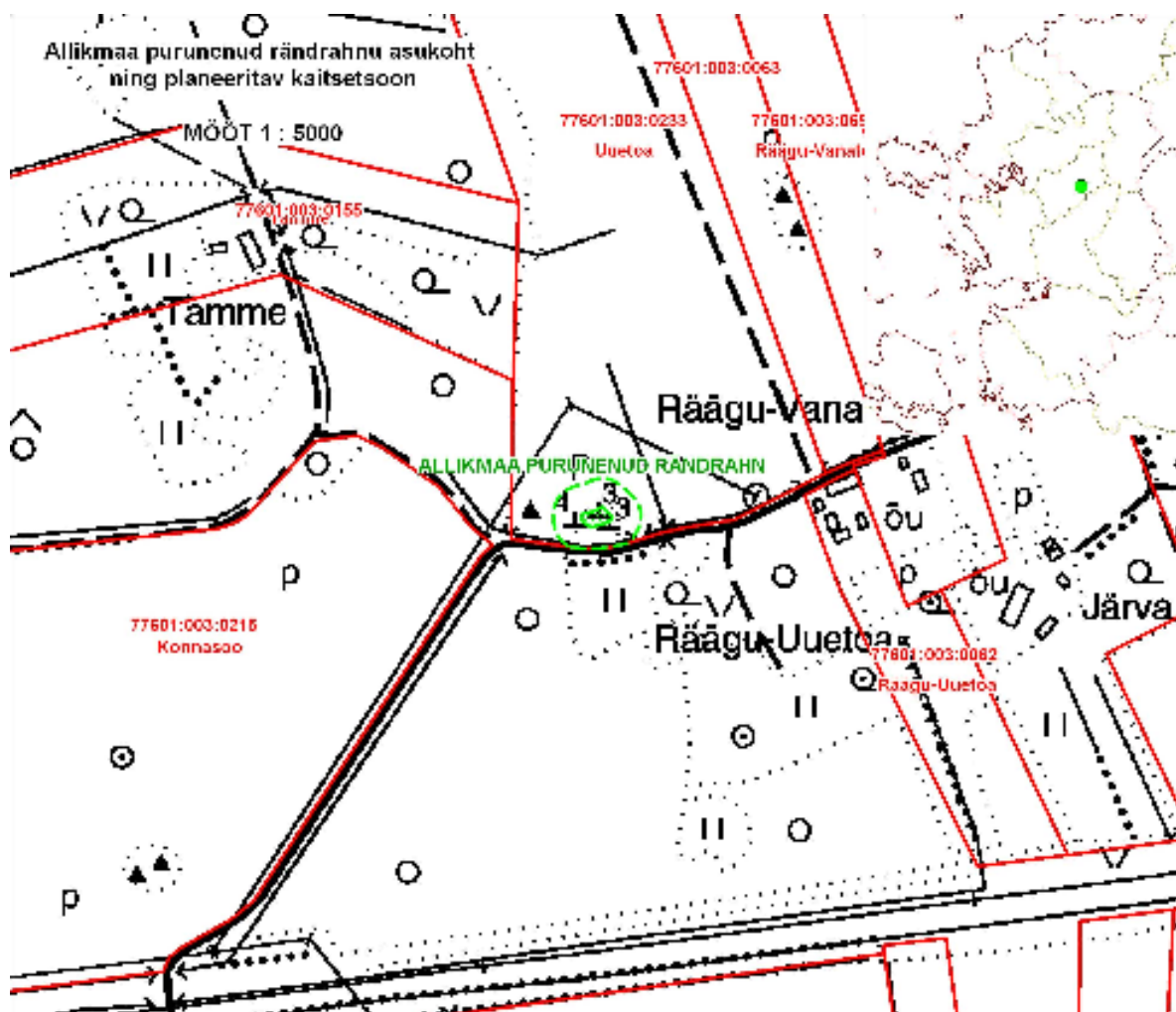
Senine kaitse: Puudub

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla pindalalise üksikobjektina. Moodustada kaitsetsoon maksimaalse ulatusega 20 m, kattes lõunapoolse ala tee ja üksikobjekti vahel (kaitsetsooni piiriks seal maaüksuse piir, mis ühtlasi tee piiriks).

III. Märkused ja tegevused: Eemaldada objekti ümbruses olev praht. Samuti tuleks Kingati rändrahnu silt viia õige objekti juurde. Objekti asukoht GPS (täpsustus ortofoto).

Allikmaa purunenud rändrahn

5. KINGATI RÄNDRAHN

Kingati rändrahn asub Taebla vallas Allikmaa küla piirides jäädes Palivere asulast edelasse jääva Turvalepa soo kirdeossa. Rahn jääb eramaale (77601:003:0020/Rootsiniidu).

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 8,8*5,0*3,7*22,8 m (EÜR, Pirrus). A.Kumari on varasemalt andnud mõõtmeteks vastavalt 8,4*4,4*3,8*21,9.

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub ligi kilomeetri kaugusel lähimast teest, metsasel soosalal paikneva seljandiku serval. Ilma täpsemat asukohta teadmata raskesti leitav (eriti suvel). Rahn ümbritseb soostunud männi-kase segamets. Alustaimestik ja rohuline on suhteliselt tihe. Palju on nooremat kaske, koosseisus veel kadakat ja kuuske. Kivi lähemas ümbruses esineb veel mitmeid väiksemaid rahne.

EÜR-i järgi tegu tüüpilise rabakivigraniidiga (viburgiit). Kivi ise heas seisukorras ja vastab EÜR-is toodud kirjeldusele.

Tähistus:

Puudub.

II. Kaitse

Senine kaitse: Puudub

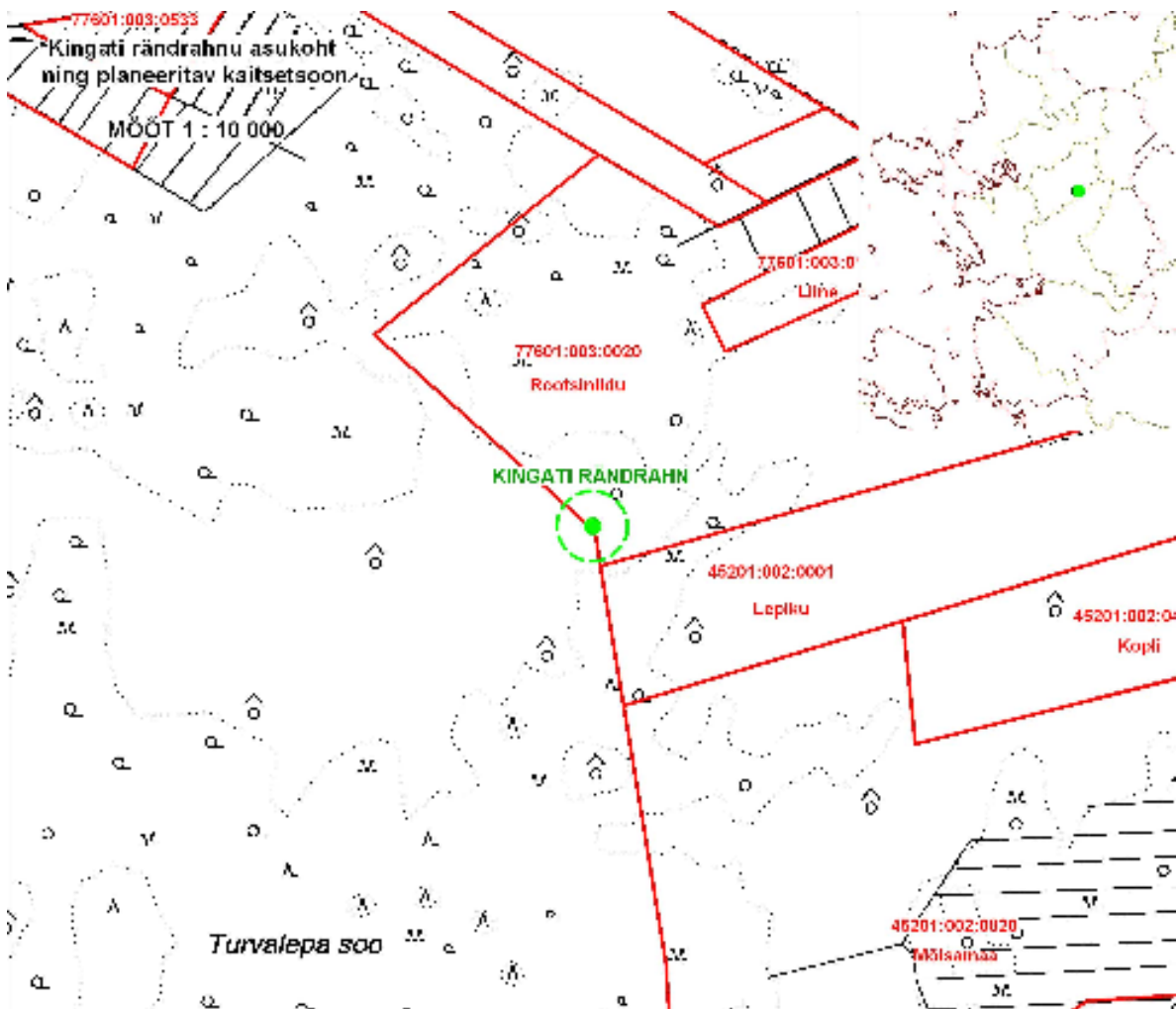
Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 50 m. Kaitsetsoon ulatub lisaks Rootsiniidu maaüksusele ka piirnevale tagastamata maale.

III. Märkused ja tegevused: Mõnekümne meetri ulatuses kivi ümbruses tuleks eemaldada ümbritsev võsa, et tagada parem vaadeldavus. Alles tuleks jätta suuremad puud ja kadakad.

Paigaldada LK tähis. Objekti asukoht ortofotolt. Ürglooduse raamatu kaardikihil asukoht nihkes (80 m kirde pool) ja tuleks korrigeerida.

Kingati rändrahn

6. KÄPLA PÄRN

Käpla pärn kasvab Läänemaal Ridala vallas Käpla külas, endise Käpla mõisa lähedal, talu hoovil. Puu jääb jätkuvalt riigi omandis olevale maale.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 19 m (40 m)

Ümbermõõt: 394 cm (1,5 m, juurekael laienenud kuni 0,2 m ulatuses maapinnast)

Võra: läbimõõt 17,5 m

Iseloomustus ja seisukord:

Seisund on hea. Sees on suuremaid kuivand oksa. Kirde-ida suunal on 4 meetri kõrguselt murdunud suur oks, mis puu all. Tüvi on kergelt lõhenenud. Tüve alaosast on eemaldatud väiksemaid oksa ja võsuseid. Võra laiuv, alumised oksad ulatuvad maani. Oksad ja tüvi sammaldunud, Puu paikneb hoovi serval, selle all on istepink, lähedal koerakuut. Umbes 20 m kaugusele jääb tiik ning 30 m kaugusele elumaja.

Tähistus:

Olemas LK silt. Puu all nõukogudeaegne betoonist LK-tähis, mis osaliselt lagunenenud.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 10. juuni 1959. a otsusega nr 45, kui Pärnpuu (Suur-Pärn), Tuleviku kolhoosi territooriumil, Käbla külas, endise Noksmanni talu juures. Õigusakti praegune kehtivus on ebaselge kuid antud töö raames võetakse aluseks eeldus, et puu on ka momendil kaitse all.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

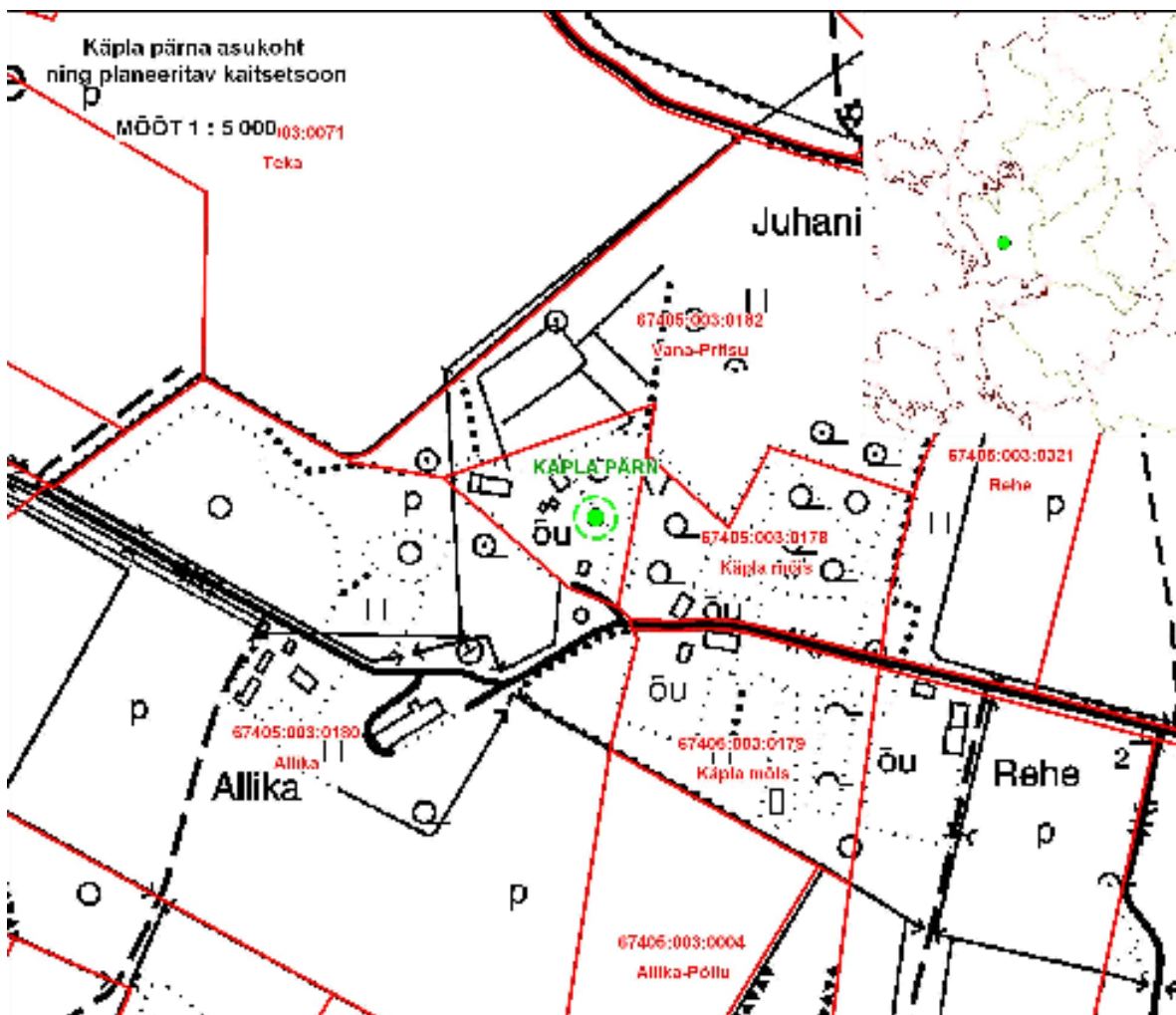
Jätta kaitse alla, kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 15 m. Selline ulatus tagab õuealal paikneval objektil vajaliku kaitse, samas ei takista õuemaal toimunud seniseid tegevusi (ei ulatu majadeni ega kõrvalasuva tiigini).

III. Märkused

Omanikule selgitada kaitstava objektiga teostada lubatud tegevuste ulatust. Täiendavad tegevused vajalikud ei ole. Objekti asukoht ortofoto.

Käpla pärn

7. MUST PAPPEL

Must pappel kasvab Läänemaal, Ridala vallas, Kivikülas. Jääb Ahli-Topu sadama maantee äärde (sellest 15 m). Kaugus merest vähem kui 100 m. Jääb teeäärse võrgukuuri taha. Objekt paikneb eramaal (67401:006:1630/Nooda), mille sihtotstarbeks on aiandus- ja suvilakruntide maa.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 17 m (40 m)

Ümbermõõt: 539 cm (1,3 m)

Võra: läbimõõt 21 m

Iseloomustus ja seisukord:

Suur, ulatusliku laiuva võraga puu. Seisukord hea. Alaosas mõned suured kuivanud oksad kuid muidu kuivi oksi vähe. Mõned väiksemad oksad eemaldatud. Hargneb 1,5 m pealt. Dekoratiivne korp.

Maastiku ilmestav objekt. Kõrval kohe võrgukuurina kasutatava hoone (6,5 m). Võra ulatub maja katusele). Puu all elektriliin (suundub majja) ja aed (mis maaüksuse piiriks). Muidu alt lage, kasvab vaid üks noor saar.

Tähistus:

Olemas LK silt (maast väljas) ja viit teelt.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Puudub

Ettepanek edasiseks kaitseks:

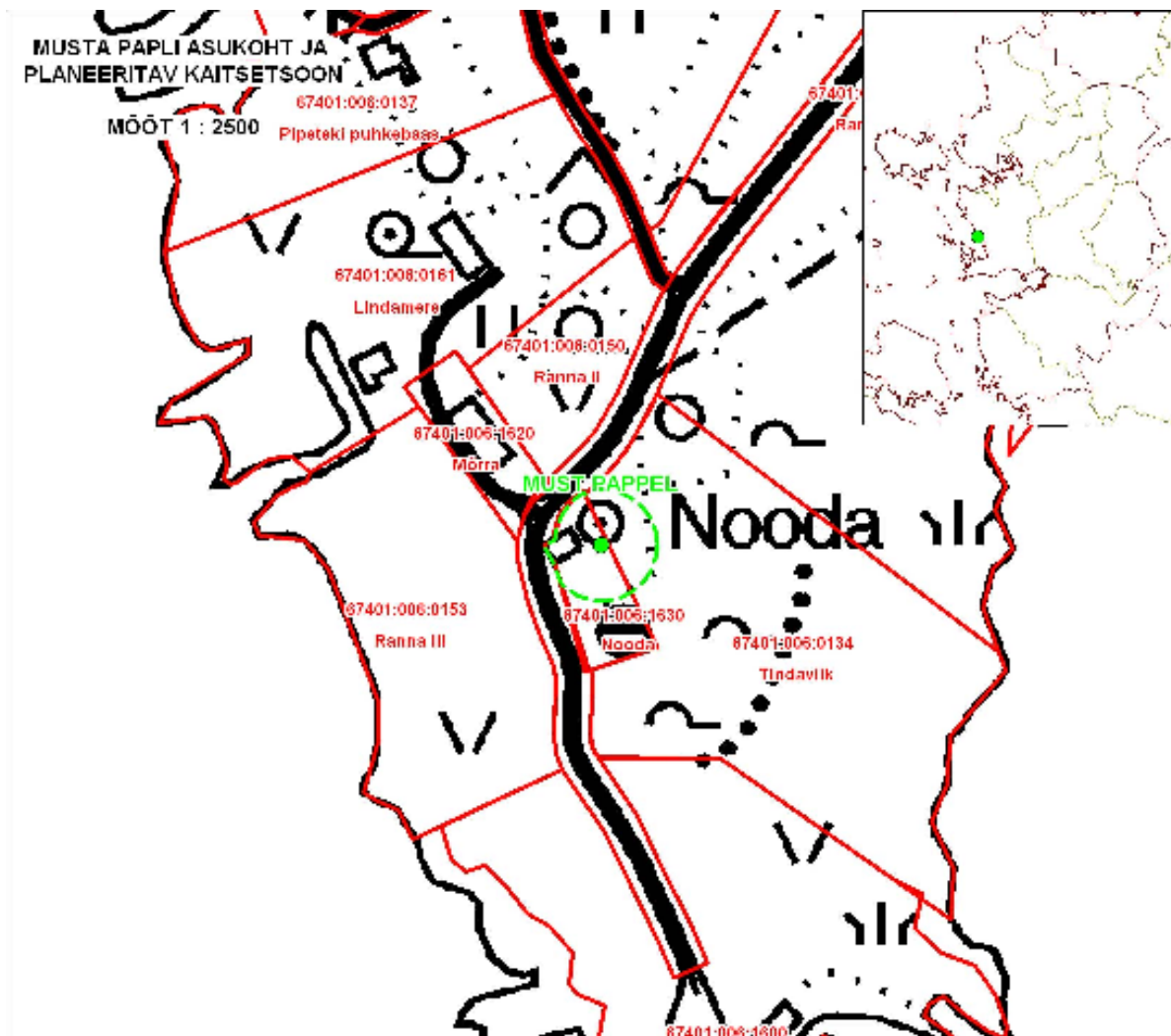
Võtta kaitse alla üksikobjektina. Moodustada eriulatuseline kaitsetsoon (maksimaalse ulatusega 20 m), kusjuures maanteepoolses küljes on piiriks Nooda maaüksuse piir. Kaitsetsoon ulatub kõrvalasuvale eramaaüksusele (67401:006:0134/Tindaviik).

III Märkused

Asukoht ortofoto ja pildid.

Must pappel

8. SARAPIKU KIVI

Sarapiku kivi on võetud kaitse alla Sotsiaalministri otsusega üksikute puude ja rändrahnude looduskaitse alla võtmise asjus 26. veebruaril 1940 a. Asukohaks on märgitud Harjumaa, Hindaste küla, Sarapiku 50a talu krunt.

Sarapiku kivi näol on tegemist objektiga mille koha algandmeid oli töö koostajal väga vähe. Laekunud oli vaid signaal selle kohta, et seni erinevates allikates Hindaste Kadaka kivi (algsest kaitse alla võetud Sotsiaalministri otsusega üksikute puude ja rändrahnude looduskaitse alla võtmise asjus 6. oktoobril 1939) nime all tuntud kivi näol võib tegelikult olla tegemist hoopis Sarapiku kiviga ning Kadaka kivi paikneb tegelikult ligi kilomeeter ida pool. Viimati nimetatud kohas olla olemas isegi vastav nõukogudeaegne LK silt. Töö koostamise käigus laekus veel teinegi sarnane väide, mille sisuks oli, et teadaolevast Kadaka (Sarapiku) kivist ligi 500 m loodes, metsamaal, paikneb samuti suur kivi mida tuleks antud kontekstis kontrollida.

Töö käigus otsiti üles ja külastati kõiki kolme objekti ja tehti järgnevad esialgsed järeldused:

1. Maaüksusel 53101:002:0021 (Sarapiku) paikneb kivi mille mõõtmeteks Ürglooduse raamat (tuginedes Läänemaa Metsamajandi järelvalvepiirkonna looduskaitseobjektide materjalidele) annab (p*l*k*ü): 8,2*5,5*4,2*22,0 (21,2) m.

Kivi jääb rohumaa ja metsa piirile, lähimast teest ligi 140 m kaugusele, olles suhteliselt Hindaste küla keskmes. Kivi lähim ümbrus on tugevalt võsastunud. LK tähist kivi juures ei olnud.

Töö koostamise ajaks teadaolevad materjalid viitavad pigem, et just antud kivi näol on tegemist tegelikult 1940 a. kaitse alla võetud Sarapiku kiviga, ning hilisemad määrangud mis nimetavad kivi Kadaka kiviks on ekslikud.

2. Sarapiku kivist loodes männi-kuuse segametsas (maaüksusel 53101:002:1142) paiknev kivi osutus tähelepanuväärseks selle poolest, et antud kohas ei olnud andmebaasidesse kantud ühtegi objekti. Tegelikuses paiknes kohapeal ligi 21 m ümbermõõduga ning u.4 m kõrgusega kivi, mis oli tähistatud 3 erineva looduskaitsetähisega. Olemas oli nii betoonpost (nr 33), silt „Kadaka kivi” kui ka silt „Kadaka kivi; Hindaste kivikülv”. Antud kivist 30 m põhjapoolsele paikneb veel teinegi suur rahn, mille ümbermõõduks on 16, 5 m ja kõrguseks ligikaudu 2, 8 m. Läheduses kivikülvi ei paikne.

3. Sarapiku kivist idas paiknev kivikülv on Ürglooduse Raamatusse kantud kui Hindaste kivikülv. Tegemist on tähelepanuväärse kivikülviga kuhu muuhulgas on paigutatud sildid „Kadaka kivi; Hindaste kivi” (tegemist on uue sildiga) ning „Hindaste kivikülv” (nõukogudeaegne silt).

Kokkuvõtvalt võib ütelda et erinevat aegade tõlgenduste ja õigusaktide tõttu on tegemist üsna segase olukorraga. Algselt on EW ajal kaitse alla võetud Kadaka kivi ja Sarapiku kivi, mis vastavad siis eelnevate punktide 1 ja 2 kirjeldatud objektidele. ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25 on kaitse alla võetud objekt Kadakakivi koos selle läheduses asuva kivikülviga. Hilisemad kirjalikud allikad on antud objektina tõlgendanud punktis 1 toodud kivi koos selle läheduses paikneva väiksema kivikülviga. Sellisena on see praegu kantud ka KKR-i. Peale 1959. aastat on õigusaktides, kus on antud objekte käsitletud (näiteks Haapsalu rajooni TSN TK otsus nr 267 1984 aastast), seda aga nimetatud ka Kadaka kivi ja Hindaste kivikylv. See on viinud selleni, et kaitsealuseks on loetud (ja vastava sildiga tähistatud) punktis 3 toodud objekt. Kuna puuduvad kaardimaterjalid tolleaegsete õigusaktide juurde, ei ole võimalik üheselt tuvastada millised objektid tegelikult kaitse all on.

Ettepanek edasiseks kaitseks: Kõik 3 objekti tuleks võtta uuesti kaitse alla kui üksikobjektid. Kuna antud töö eesmärgiks oli anda hinnang Sarapiku kivile siis selle puhul tuleks kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 50 m. Kaitsetsoon ulatub lisaks Sarapiku maaüksusele ka piirnevale Keldri maaüksusele. Sarapiku kivi lähedane kivikylv arvata kaitse alt välja.

III. Märkused ja tegevused: Paigaldada LK tähis. Tellida täiendav hinnang leitud Kadaka kivi mõõdistamiseks ja teaduslikuks kirjeldamiseks ning Hindaste kivikylv piiritlemiseks.

Sarapiku kivi 1

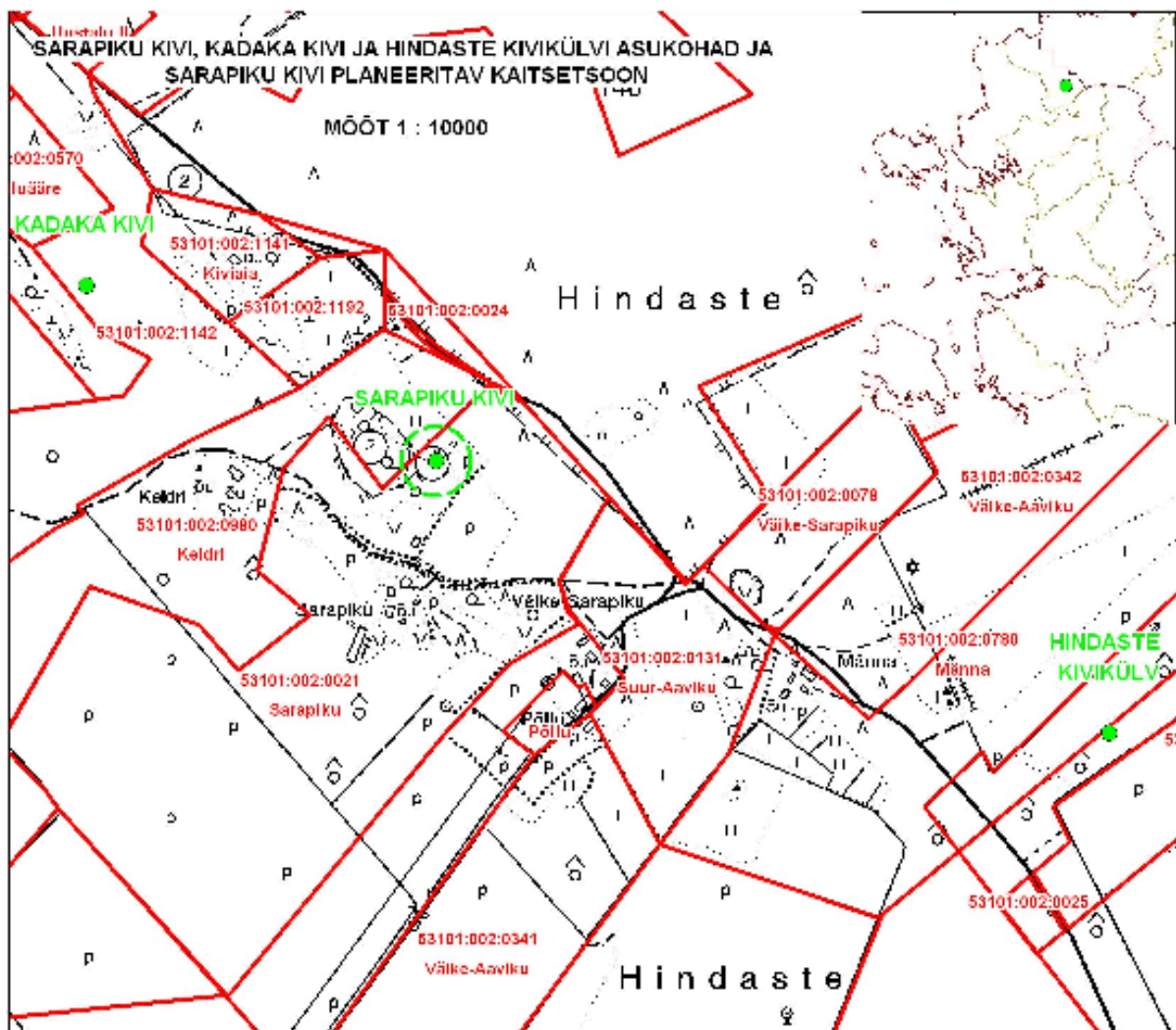
Sarapiku kivi 2

Kadaka kivi

Osa Hindaste kiviakulvist

9. TOOMANINA NEUGRENDBRETSA

Toomanina neugrendbretsa ehk Toomanina Suurkivi asub Läänemaal, Nõva vallas, Rannakülas. Paikneb meres Nõva sadama muuli vastas, sellest u. 200 m idas. Rannani lõunas jääb samuti umbes 200 m.

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 10,0*9,0*6,5 (merepõhjast)*30,0 m („Hiidrahnud”, OÜ GeoTrail KS 2008; Kalle Suuroja, Martin Suuroja). Mõõtmistulemused on ligikaudsed.

Iseloomustus ja seisukord: Kaldast u. 200 m kaugusel madalas vees paiknev neugrundbretsa rahn. Piirkonnas veel mitmeid väiksemaid sama tüüpi rahne Toomanina neist suurim. Küündib hiidrahnu mõõtmeteri.

Tähistus:

Puudub

II. Kaitse

Senine kaitse: Puudub

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitseks kaitsetsoon ulatusega 0 m. Kuna jääb merre, ei ole kaitsetsooni kehtestamine vajalik.

III. Märkused ja tegevused:

Asukoht ortofoto.

10. DIRHAMI RAHN

Dirhami rahn asub Noarootsi vallas Dirhami küla piirides, jäädes Linnamäe-Dirhami tee lähedusse. Rahn jääb maanteest u. 30 m kaugusele, hõredasse männimetsa ja on maanteelt nähtav. Objekt paikneb eramaal (52001:001:0618/Rahnu III), mille sihtotstarbeks on märgitud elamumaa.

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 8,0*6,0*3,1*20,8 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub suhteliselt lähedal maanteele ning on sealt hästi vaadeldav. Objekti ümbritseb u.80 aastane kanarbikumännik. Koosseisus veel kadakat. Rahnu lähim ümbrus on osaliselt prahistatud objektiga tutvujate poolt.

EÜR-i järgi kivimiliigiks lillakas gneiss, mis haruldane. Rahn ise tugevalt rohtunud ja sammaldunud. Kivi peal kasvab rohttaimestik. Silmatorkavaim on kivi-imar, mida esineb rikkalikult. Kivi idapoolses osas kasvab selle peal noor mänd.

Tähistus:

Olemas LK silt (maa seest välja tõmmatud)

II. Kaitse

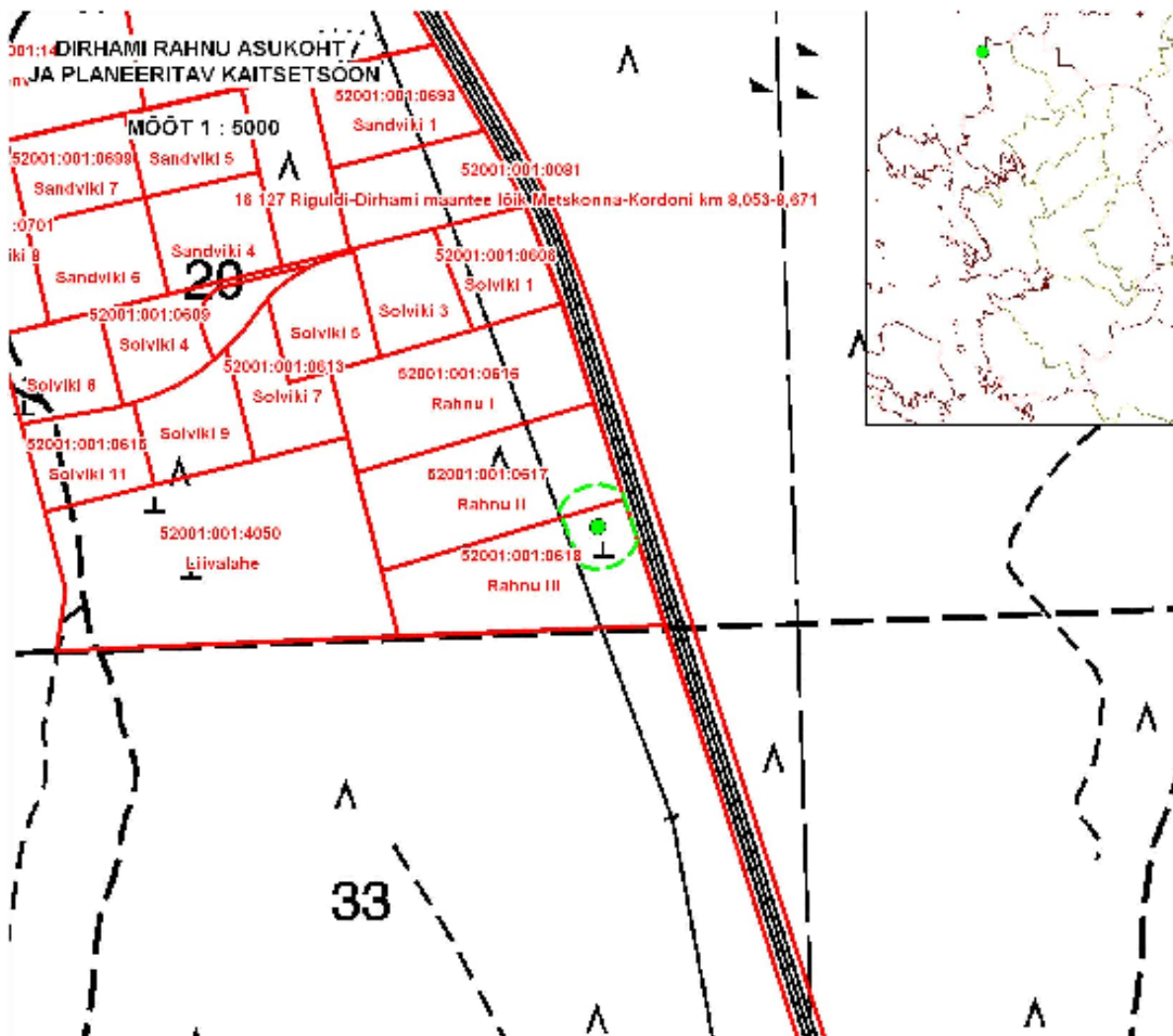
Senine kaitse: Puudub

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Moodustada kaitseks eriulatuseline kaitsetsoon maksimaalse ulatusega 30 m. Lähedusse jääb idas maantee ning läänes elektriliin, millest kaitsetsoon üle ei ulatu (on lõigatud nende järgi). Kaitsetsoon ulatub lisaks kõrvalasuvale eramaaüksusele (52001:001:0617/Rahnu II).

III. Märkused ja tegevused: Tagada vaadeldavus. Kinnitada silt uuesti. Koristada praht. Edasiste tegevuste puhul tuleb jälgida, et säiliks piisavalt mände, et tagada kivi-imarale piisavalt varjuline kasvukoht. Asukoht GPS.

Dirhami rahn

11. VÕÕLA PÕHJAPPOOLNE RAHN

Võõla põhjapoolne rahn asub Noarootsi vallas Hara küla piirides jäädes Harast lõunasse, Hara-Kudan maanteest 300 m kaugusele kõrgendikul asuval niidualal. Objekt paikneb eramaal (52001:003:0272), mille sihtotstarbeks on märgitud maatulundusmaa.

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 4,2*3,0*2,2*12,1 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub seljandikul asuval niidul. Lähem ümbrus suhteliselt lage. Muidu maastik vahelduv (mets, kadastik, soostunud niit), maanteest eraldab mets. Kivi vahetus ümbruses kasvavad põõsad, pihlakad ja kadakad. Rahnust 20 m kirdes paikneb teine väiksem kivi. EÜR-i järgi kivimiliigiks hall biotiidirikas peeneteraline gneiss. Rahn ise tugevalt sammaldunud. Ebaühtlase, mügarliku pinnaga. Lõunaosas on lahti murdunud suurem tükk, mis on kivist irdunud (kivi ja tüki vahel kasvavad juba pihlakad). Üldseisund rahuldav.

Tähistus:

Puudub

II. Kaitse

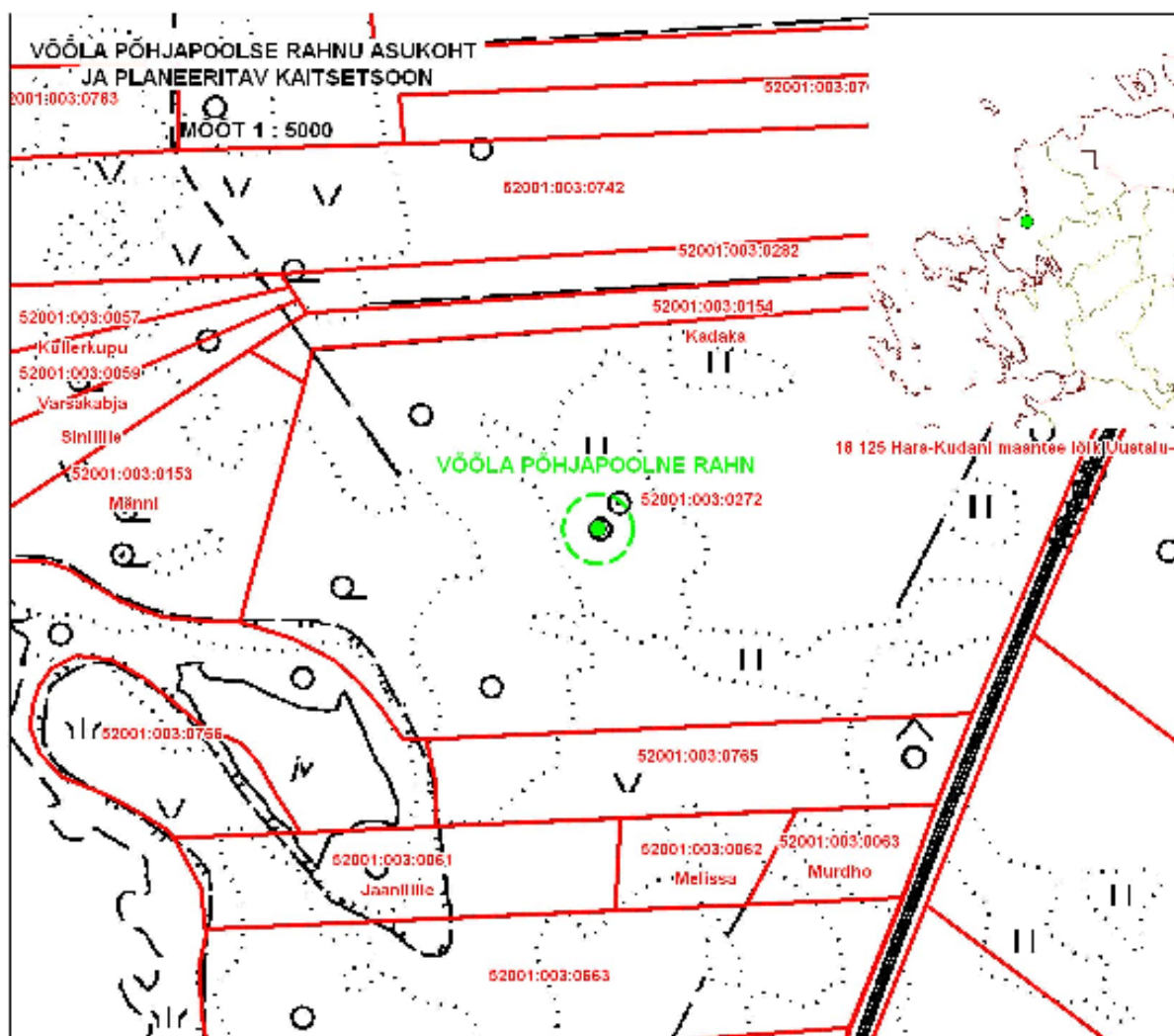
Senine kaitse: Puudub

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Moodustada kaitsetsoon ulatusega 25 m (hõlmab lähema ümbruse kuni metsa piirini, kaasa arvatud kirdes paikneva väiksema rahnu). Kaitsetsoon ei ulatu naabermaaüksusele.

III. Märkused ja tegevused: Tagada vaadeldavus. Selleks võiks eemaldada osa põõsaid. Tähistada. Asukoht ortofoto.

Võõla põhjapoolne rahn

12. SAARE RAHN

Saare rahn asub Noarootsi vallas Saare küla piirides jäädes küla keskmest põhjapoolse jäävale põllumaale, külavaheteest 100 m kaugusele. Objekt paikneb eramaal (52001:005:2540/Saare lauda), mille sihtotstarbeks on märgitud maatulundusmaa.

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 5,7*5,2*2,1*16,9 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub keset põllumaad, seal paikneval väikesel künnisaarel. Kivi vahetus ümbruses kasvavad pihlakad. Rahnu põhjaküljele on kuhjatud rohkelt väiksemaid põllukive, puude oksid, palkide jäänuseid, mis takistavad kivi lähemat vaatlemist.

EÜR-i järgi kivimiliigiks peeneteraline biotiitgneiss. Rahn ise tugevalt sammaldunud ja pealt rohtunud. Üldseisund rahuldav.

Tähistus:

Olemas LK silt

II. Kaitse

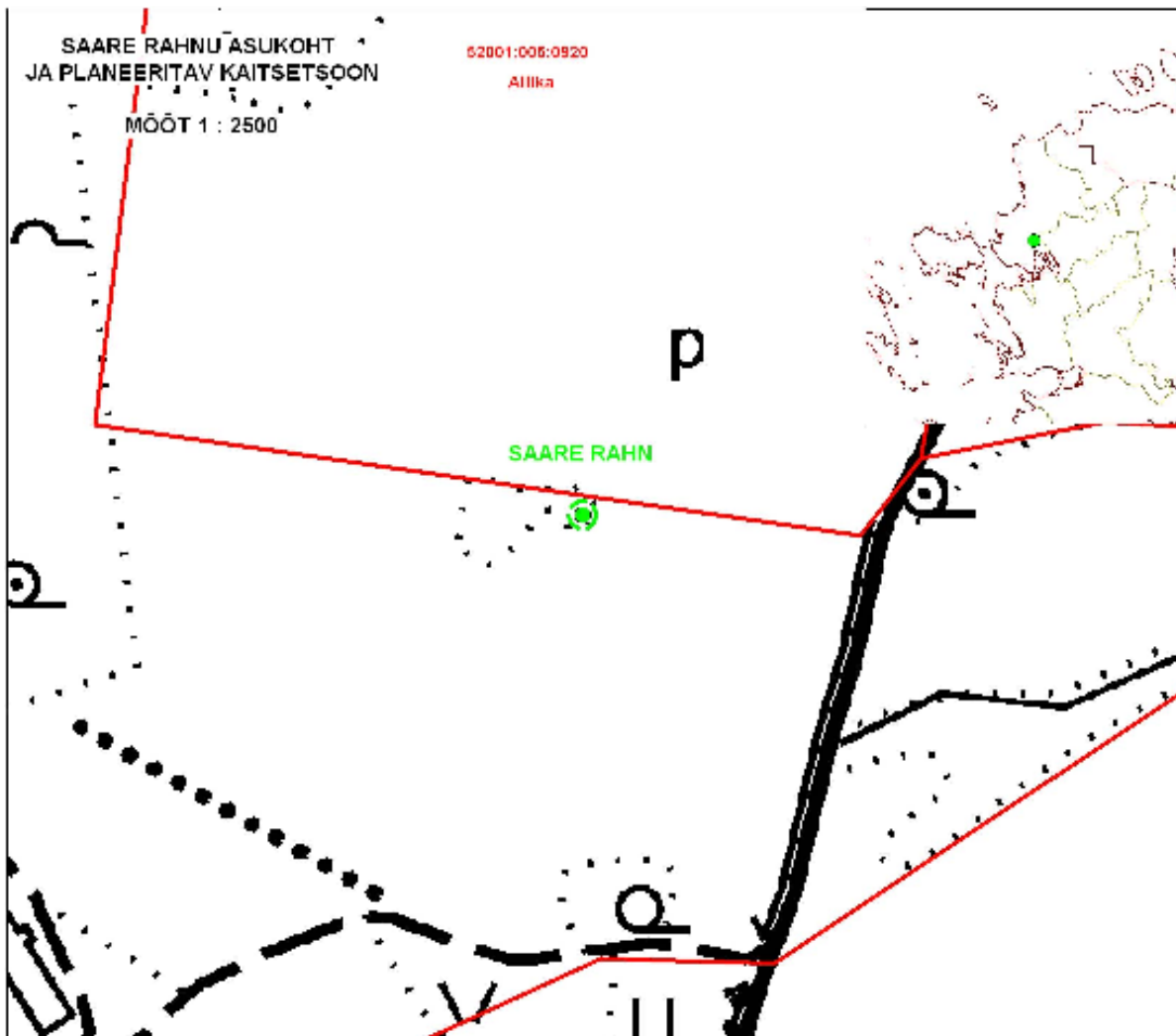
Senine kaitse: Puudub

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Moodustada kaitsetsoon ulatusega 5 m, kuna on ümbritsetud haritava põllumaaga. Kaitsetsoon ei ulatu naabermaaüksustele.

III. Märkused ja tegevused: Eemaldada kivile kuhjatud sodi. Asukoht ortofoto.

Saare rahn

13. STURESTEN EHK LAMBAKIVI

Sturesten ehk Lambakivi asub Noarootsi vallas Einbi küla piirides jäädes küla keskmest lõunasse, rannikuäärsesse männikusse (merest umbes 250 m). Objekt paikneb eramaal (52001:005:2331/Jagas-Mats), mille sihtotstarbeks on märgitud maatulundusmaa.

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 4,1*3,2*2,5*11,2 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub keset rannikuäärset männikut. Alusmetsas esineb kadakat. Kivi vahetus ümbruses mõned männid kuivanud või saetud. Omanik on piirkonnas teostanud ala piiritlemist elektrikarjuse ja okastraadiga, eesmärgiks tõenäoliselt ala kasutamine puiskarjamaa osana.

EÜR-i järgi kivimiliigiks rabakivigraniit-piiterliit. Rahn ise rahuldavas seisus. Kergelt sammaldunud. Märgatavad on EÜR-s mainitud lõhkamisjäljed. Sees mitmeid väiksemaid lõhesid. Kirdesuunal mõne meetri peal teine väiksem kivi.

Tähistus:

Puudub. EÜR-s mainitud EW aegse betoontähise jäänust ei leitud.

II. Kaitse

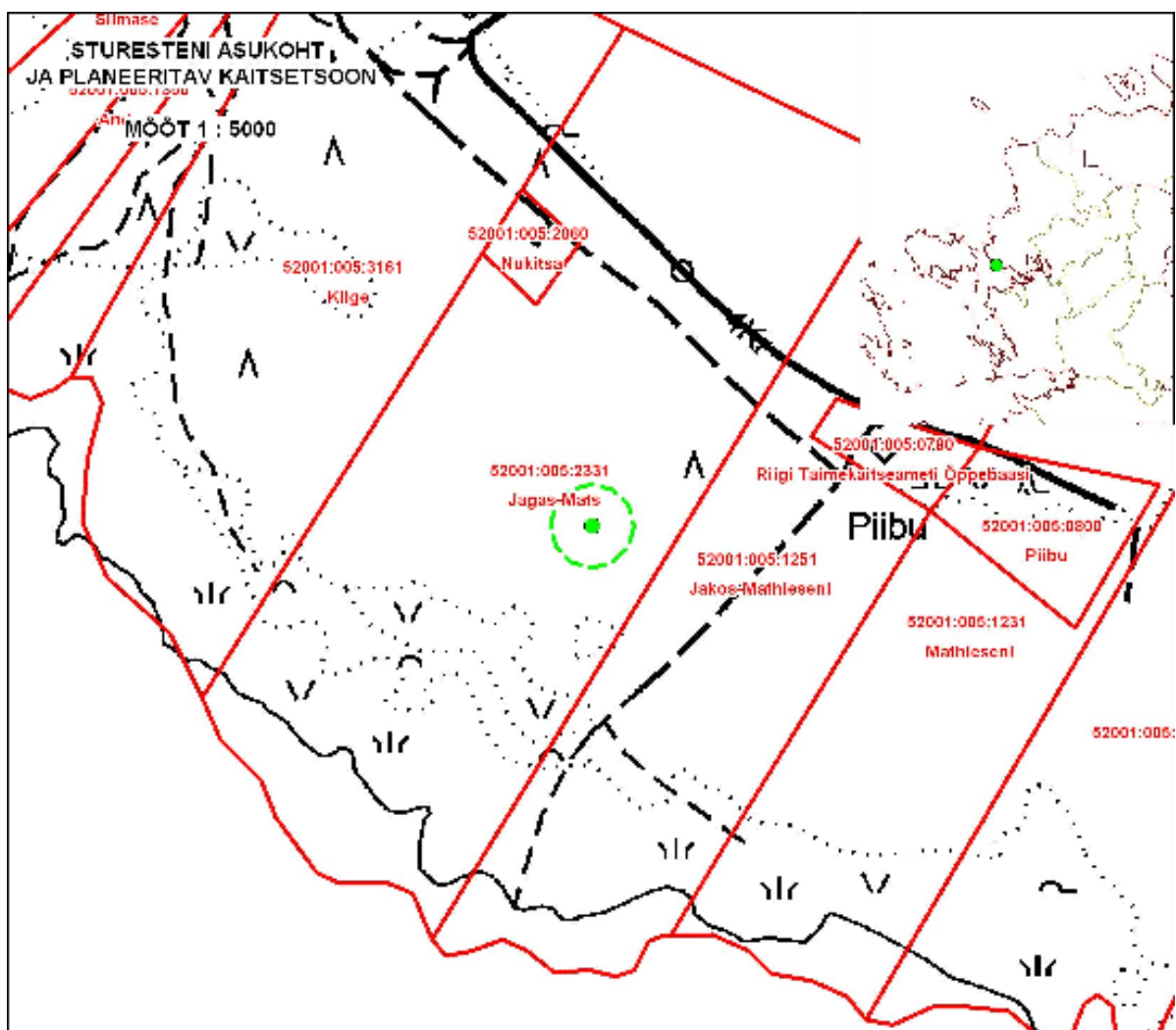
Senine kaitse: Kaitse alla võetud Looduskaitse Nõukogu otsusega üksikute puude ja rändrahnude kaitsest, 1. oktoobril 1937, kui „Sturesten”.

Ettepanek edasiseks kaitseks: Jätta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 30 m. Kaitsetsoon ei ulatu naabermaaüksustele. Kaitsetsoon tagab kivi vahetu ümbruse säilimise soovitud kujul.

III. Märkused ja tegevused: Tähistada. Kanda KKR-i. Asukoht GPS.

Sturesten ehk Lambakivi

14. KLAANEMAA LAANEKIVI

Klaanemaa Laanekivi asub Noarootsi vallas Vanaküla küla piirides (kunagise Klaanemaa küla territooriumil). Kivi paikneb metsas, jäädes lähimast teest 750 m kaugusele. Leidissoo peakraav jääb 25 m kaugusele. Objekt paikneb jätkuvalt riigi omandis oleval maal.

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 9,4*5,7*3,9*23,8 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub keset soostunud lehtpuumetsa (kask, sanglepp, ka üksikud suuremad kuused ja männid). Mets suhteliselt noor ja tihe. Suvel on kivi raskesti leitav.

EÜR-i järgi kivimiliigiks rabakivigraniit-viiburgiit. Rahn ise rahuldavas seisus. Kohati sammaldunud. Idaküljel lõhe.

Tähistus:

Olemas LK silt. Kivi lääneküljel pikalikukkunud ja lagunenu EW aegne betoonist tähis.

II. Kaitse

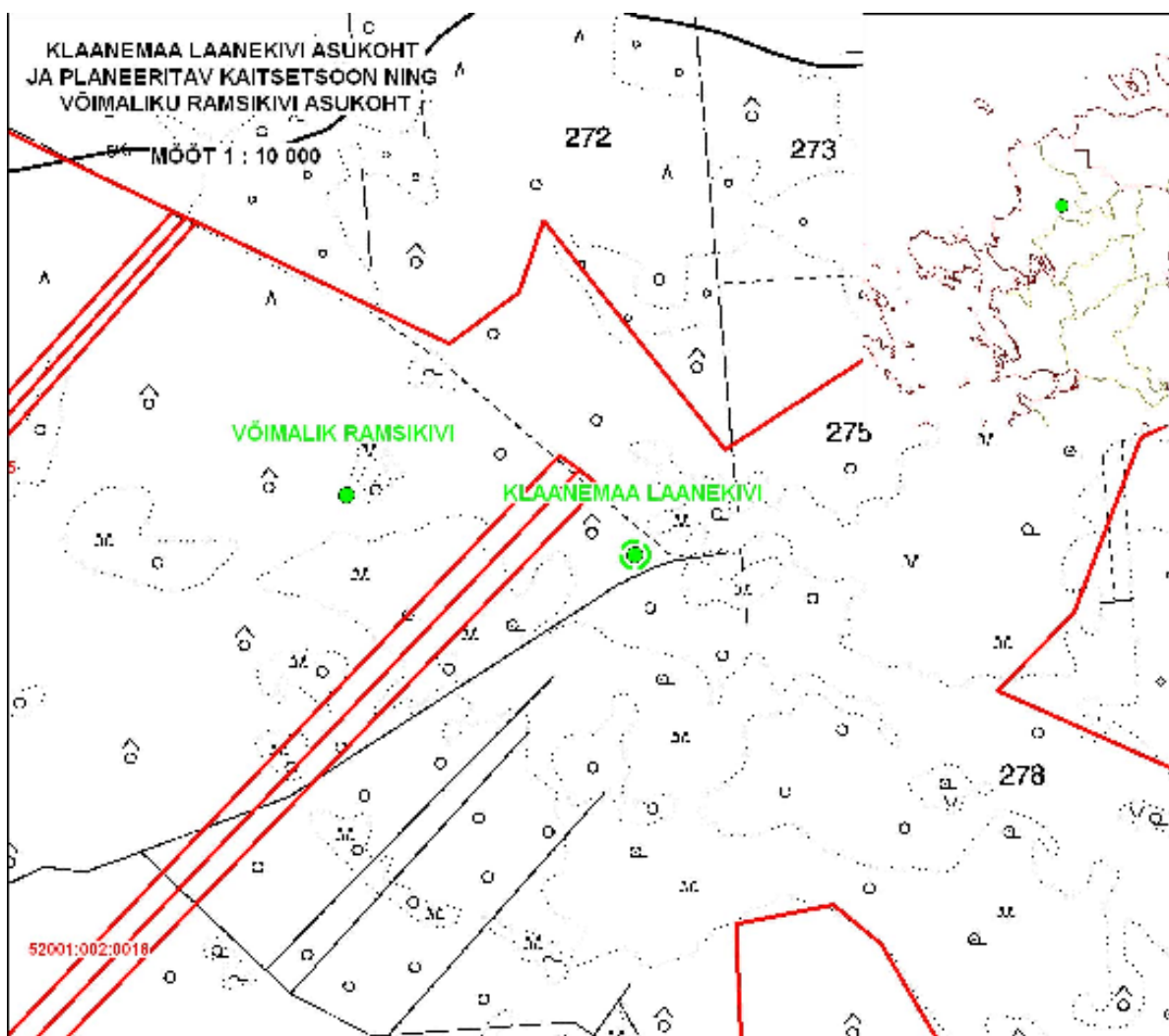
Senine kaitse: Kaitse alla võetud Sotsiaalministri otsusega üksikute puude ja rändrahnude looduskaitse alla võtmise asjus, 13. juunist 1938, kui „Suur Laanekivi”.

Ettepanek edasiseks kaitseks: Jätta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 20 m (ei ulatu peakraavini). Kaitsetsoon ei ulatu naabermaaüksustele.

III. Märkused ja tegevused: Kanda KKR-i. Asukoht GPS. Asukoht Ürglooduse raamatus ekslik ja ühtib lisatud kaardil toodud võimaliku Ramsikivi asukohaga.

Klaanemaa Laanekivi

15. PASLEPA KIVIKÜLV

Paslepa kivikülv asub Noarootsi vallas Einbi küla territooriumil. Kivikülv paikneb Väike-Einbi ja Paslepa vahelise tee ääres. Objekt jääb riigimetsamaale (52001:005:3031/Haapsalu metskond).

I. Iseloomustus

Tegemist on vahetult metsavahelise kruusateega piirneva suhteliselt väikse kuid visuaalselt ilmeka kivikülviga. Paikneb teeäärsel väiksemal seljandikul. Ümbruses hõredam männimets (80 aastane jänesekapsa-pohla männik).

Objekt moodustub põhimõtteliselt kahest omaette paiknevast kivide kogumist. Esimese mõõtmeteks on 90*25 m. Kive on siin tihedalt. Enamus kuni 3 m ümbermõõduga. Esinevad mõned suuremad kivid (kuni 6 m ümbermõõduga)

Teine osa paikneb esimesest 40 m ida pool. Siin paiknevad üksikud kivid kuid need suhteliselt suuremad kui esimeses lõigus. Ala suuruseks 45*15 m.

Tähistus:

LK tähistus puudub. Valla poolt on üles pandud pruuni värvi huviväärsuse silt

II. Kaitse

Senine kaitse: Ei ole kaitse all

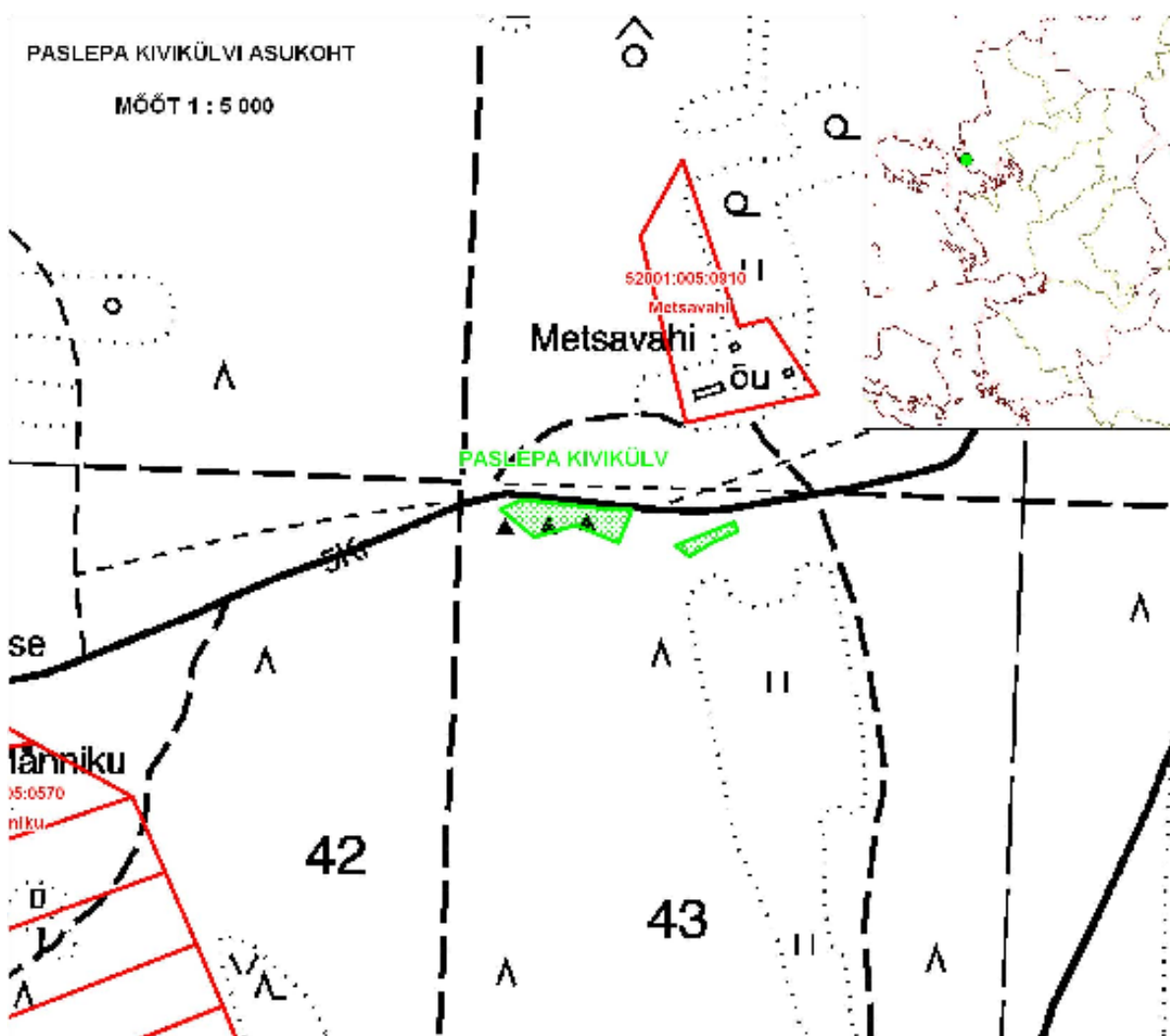
Ettepanek edasiseks kaitseks: Läänepoolse, kui visuaalselt huvitavama, osa võiks võtta kaitse alla üksikobjektina.

III. Märkused ja tegevused:

Objekt ei ole kantud EÜR-i. Enne kaitse alla võtmise otsuse tegemist oleks vajalik täiendava hinnangu tellimine EÜR-i koostajatelt, et saada täpsem teaduslik hinnang objekti väärtuse kohta. Lähtudes sellest võiks langetada ka kaitse alla võtmise otsuse riiklikul tasandil.

Paslepa kivikülv

16. KLAANEMAA NÕMME SUURRAHN

Klaanemaa nõmme Suurrahn asub Noarootsi vallas Vanaküla küla piirides (kunagise Klaanemaa küla territooriumil). Kivi paikneb endisesse Klaanemaa külla viivast teest 100 m kaugusel. Objekt paikneb riigi omandis oleval maal (RMK Läänemaa metskond kvartal VP094 er 7).

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 9,0*4,8*3,4*21,8 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub keset kunagist raielanki, mis uuendatud männiga. Mets noor ja hõre. Rahn teelt hästi nähtav.

EÜR-i järgi kivimiliigiks roosa rabakivigraniit-viiburgiit. Rahn ise heas seisus. Kohati sammaldunud.

Tähistus:

Puudub

II. Kaitse

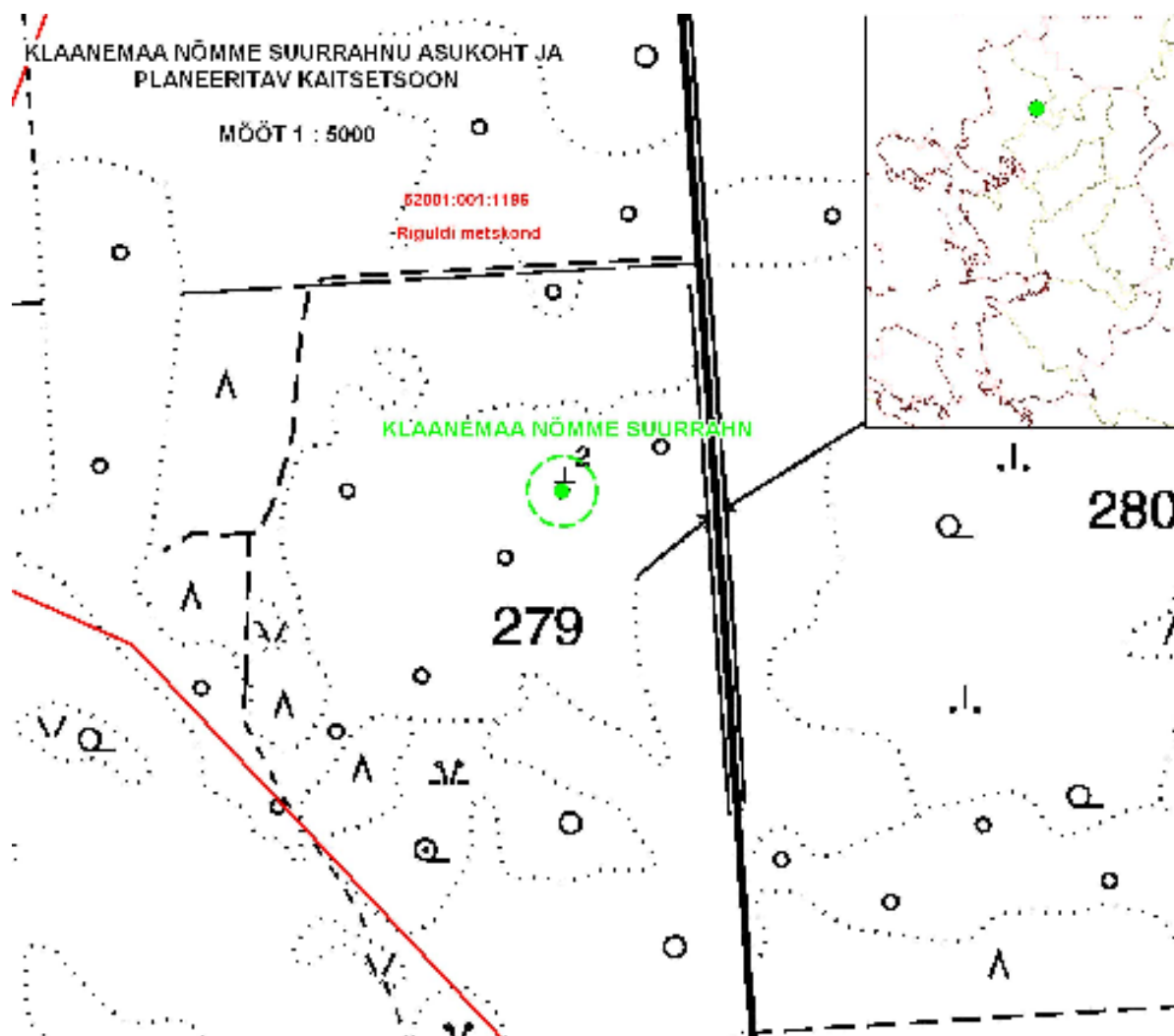
Senine kaitse: Ei ole kaitse all.

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 50 m. Kaitsetsoon ei ulatu naabermaaüksustele.

III. Märkused ja tegevused: Tähistada. Asukoht ortofoto

Klaanemaa nõmme Suurrahn

17. METSKÜLA IDAPOOLNE SUURKIVI

Metsküla idapoolne Suurkivi asub Noarootsi vallas Vanaküla küla piirides (kunagise Metsküla küla territooriumil). Kivi paikneb Metsküla ja Klaanemaa küla vahelisest teest 500 m kaugusel põhjasuunas. Objekt paikneb riigimaal (RMK Läänemaa metskond kvartal VP086 er 8).

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 8,6*6,2*3,7*24,8 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub keskealises kuuse-kase segametsas. Rahnu lähiümbrus suhteliselt lage, vahetus ümbruses suuremad kuused. Rahn raskesti leitav.

EÜR-i järgi kivimiliigiks rabakivigraniit. Rahn ise heas seisus. Kohati sammaldunud.

Tähistus:

Olemas LK silt

II. Kaitse

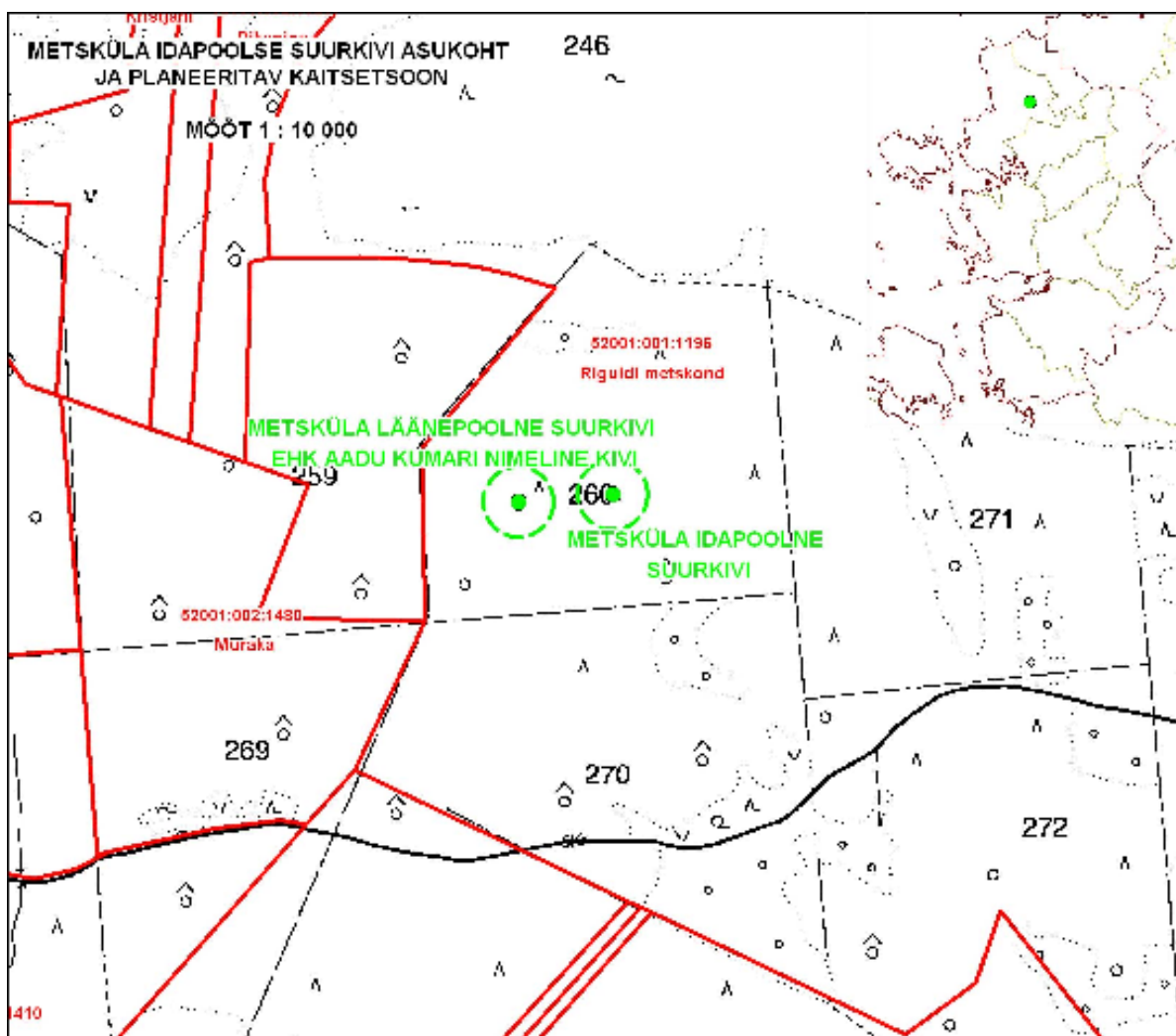
Senine kaitse: Ei ole kaitse all.

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 50 m. Kaitsetsoon ei ulatu naabermaaüksustele.

III. Märkused ja tegevused: Tuleks säilitada ümbritsev mets. Asukoht GPS.

Metsküla idapoolne Suurkivi

18. METSKÜLA LÄÄNEPOOLNE SUURKIVI EHK AADU KUMARI KIVI

Metsküla läänepoolne Suurkivi ehk Aadu Kumari nimeline kivi asub Noarootsi vallas Vanaküla küla piirides (kunagise Metsküla küla territooriumil). Kivi paikneb Metsküla ja Klaanemaa küla vahelisest teest 500 m kaugusel põhjasuunas. Objekt paikneb riigimaal (RMK Läänemaa metskond kvartal VP086 er 8).

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): 8,7*8,6*5,2*25,1 m (EÜR, Pirrus).

Iseloomustus ja seisukord: Rahn asub keskealises kuusikus. Koosseisus ka haaba. Rahn ümbruse mets suhteliselt tihe, ka vahetus ümbruses suuremad kuused. Rahn raskesti leitav. Tegemist on suure, kõrgete püstiste seintega rahnuna, mis vaadeldav vaid lähedalt. Rahnust 3 m kagus asub teine väiksem kivi. Kivi najale on toetatud lagunenu redel.

EÜR-i järgi kivimiliigiks rabakivigraniit-viiburgiit. Rahn ise heas seisus. Kohati tugevalt sammaldunud.

Tähistus:

Olemas LK silt

II. Kaitse

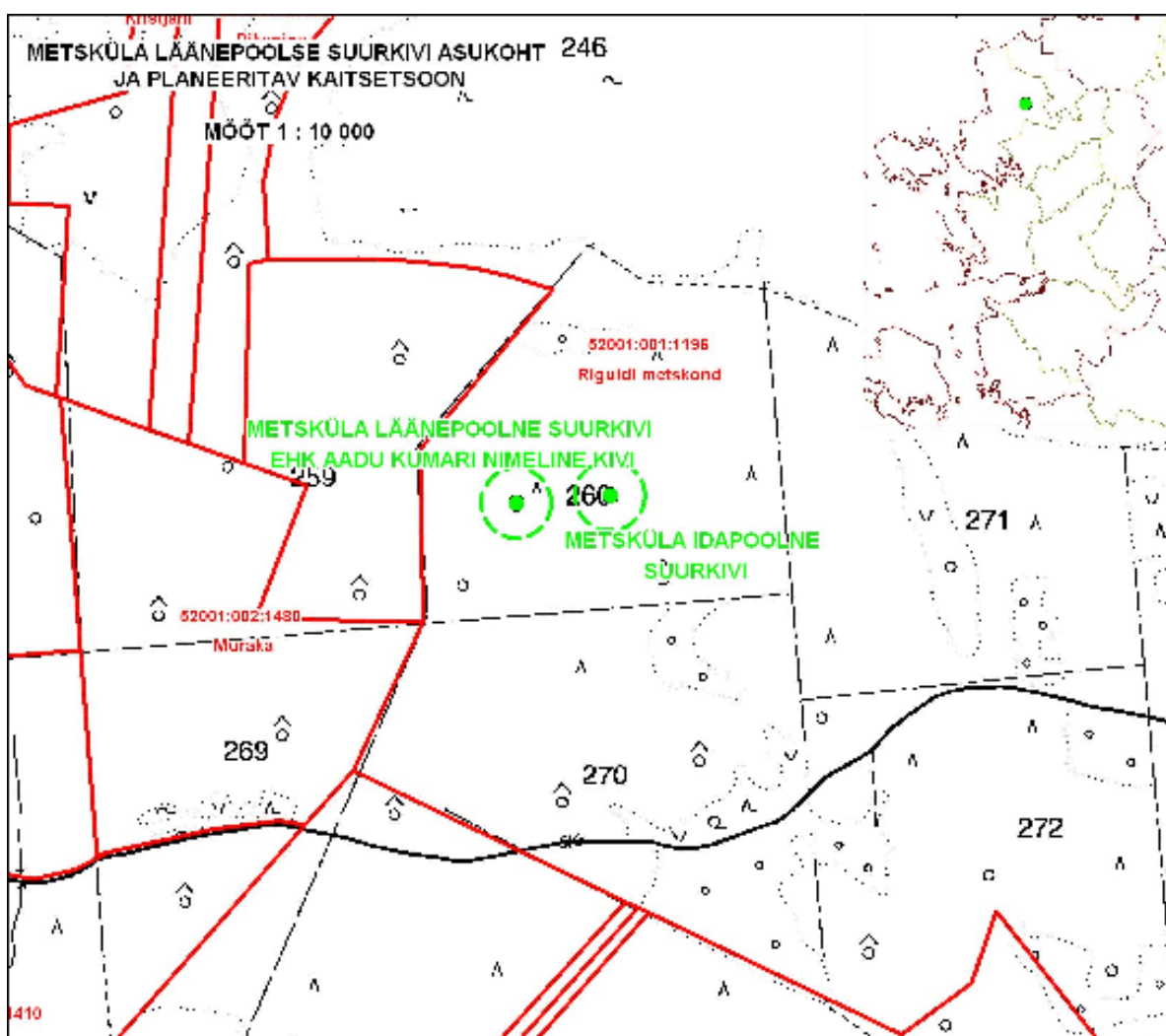
Senine kaitse: Ei ole kaitse all.

Ettepanek edasiseks kaitseks: Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 50 m. Kaitsetsoon ei ulatu naabermaaüksustele.

III. Märkused ja tegevused: Tuleks säilitada ümbritsev mets, kuid kivi ümbrusest võiks eemaldada mõned puud, et tagada parem vaadeldavus. Asukoht GPS.

Metsküla läänepoolne Suurkivi ehk Aadu Kumari nimeline kivi

19. PÄRNADE RING

Pärnade ring asub Noarootsi vallas Pürksi külas, Pürksi mõisapargi territooriumil. Puud paiknevad pargi keskosas. Objekt paikneb riigimaal (52001:005:3550/Pürksi mõis), mille sihtotstarbeks Ühiskondlike hoonete maa.

I. Iseloomustus

Mõõtmed, iseloomustus ja seisukord: Algselt kokku 11 puust koosnev kolmveerandkaare kujuline pärnade grupp. Osade puude väljalangemise tõttu moodustavad puud praegu 2 vastastikust loodekagusuunalist poolkaart mõõtmetega 4,2*4,8 m. Puudegrupi läbimõõt max 25,5 m. Puude iseloomustus (päripäeva):

- 1) Saetud. Alles käänd kõrgusega 1,4 m, mis seest õõnes;
- 2) $\bar{U} = 211$ cm. On 1 puuga aluselt kokku kasvanud;
- 3) $\bar{U} = 139$ cm (0,5 m pealt, kõrgemal pahk). Loode suunas viltu kasvav puu;
- 4) $\bar{U} = 187$ cm. Võra põhja poole viltu;
- 5) $\bar{U} = 204$ cm. Tüvi aerosoolvärviga kahjustatud;
- 6) Hävinud. Alles pehkinud kännukoht;
- 7) $\bar{U} = 292$ cm. Lääneküljel lõhe (0,5 – 2,0 meetrini), 3 m pealt suur oks murdunud. Puu seest õõnes. Tüvi aerosoolvärviga kahjustatud;
- 8) $\bar{U} = 155$ cm. On puuga nr 9 alusel kokku kasvanud;
- 9) $\bar{U} = 147$ cm. 3.5 m peal tüves avaus läbimõõduga 25 cm;
- 10) $\bar{U} = 232$ cm;
- 11) $\bar{U} = 68$ cm.

Puudegrupi maksimaalne kõrgus on 25 m.

Tähistus:

Olemas LK silt

II. Kaitse

Senine kaitse: Jääb kaitsealuse Pürksi mõisa pargi territooriumile.

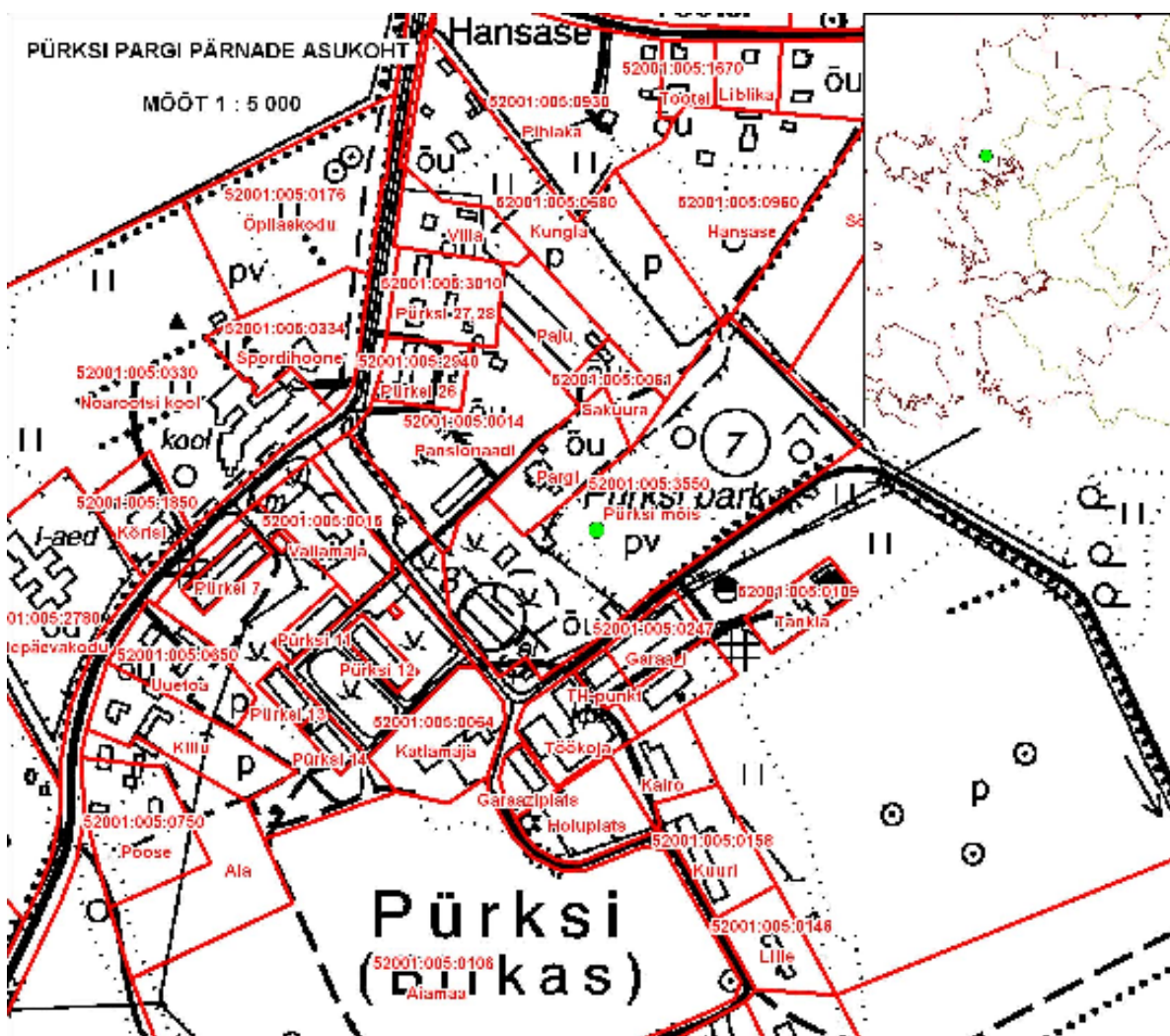
Ettepanek edasiseks kaitseks: Mitte võtta iseseisva objektina kaitse alla. Grupp rahuldavas seisus (osad puud välja langenud või noored, puudel erinevad kahjustused). Ei moodusta enam tervikut. Pargi kaitseriim tagab piisava kaitse.

III. Märkused

Asukoht ortofoto.

Pärnade ring

20. TAMME TAMM

Tamme tamm asub Läänemaal, Martna vallas, Rannajõe külas. Paikneb Haapsalu-Laiküla maanteelt u. 200 m kaugusel kirdes, Raua talu hoovis. Jääb talu õuema servale. Objekt paikneb eramaal (45203:001:0651/Tamme), sihtotstarbega maatulundusmaa. Tegemist endise mõisakompleksiga.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 21 m (40 m)

Ümbermõõt: 513 cm (1.3 m)

Võra: läbimõõt 31,5 m

Iseloomustus ja seisukord:

Heas seisukorras suur puu. Võra ühtlane ja väga suur. Sees mõned suuremad kuivad oksad. Tüvi alaosas ühtlane, põhjaküljel suurem piklik lõhe. Hargnemine 8 m kõrguselt.

Paikneb õueala serval tagahoovis. Puu all kiviaed ja väiksem kuur, kohe kõrval vana kuurihoone. Võra ulatub osaliselt peale idas paikneva kinnikasvava tiigini ning lõunas paikneva majadevahelise teeni. Puu all mõningat risu, kuid muidu hooldatud.

Tähistus:

Olemas LK silt

II. Kaitse

Senine kaitse:

Puudub

Ettepanek edasiseks kaitseks:

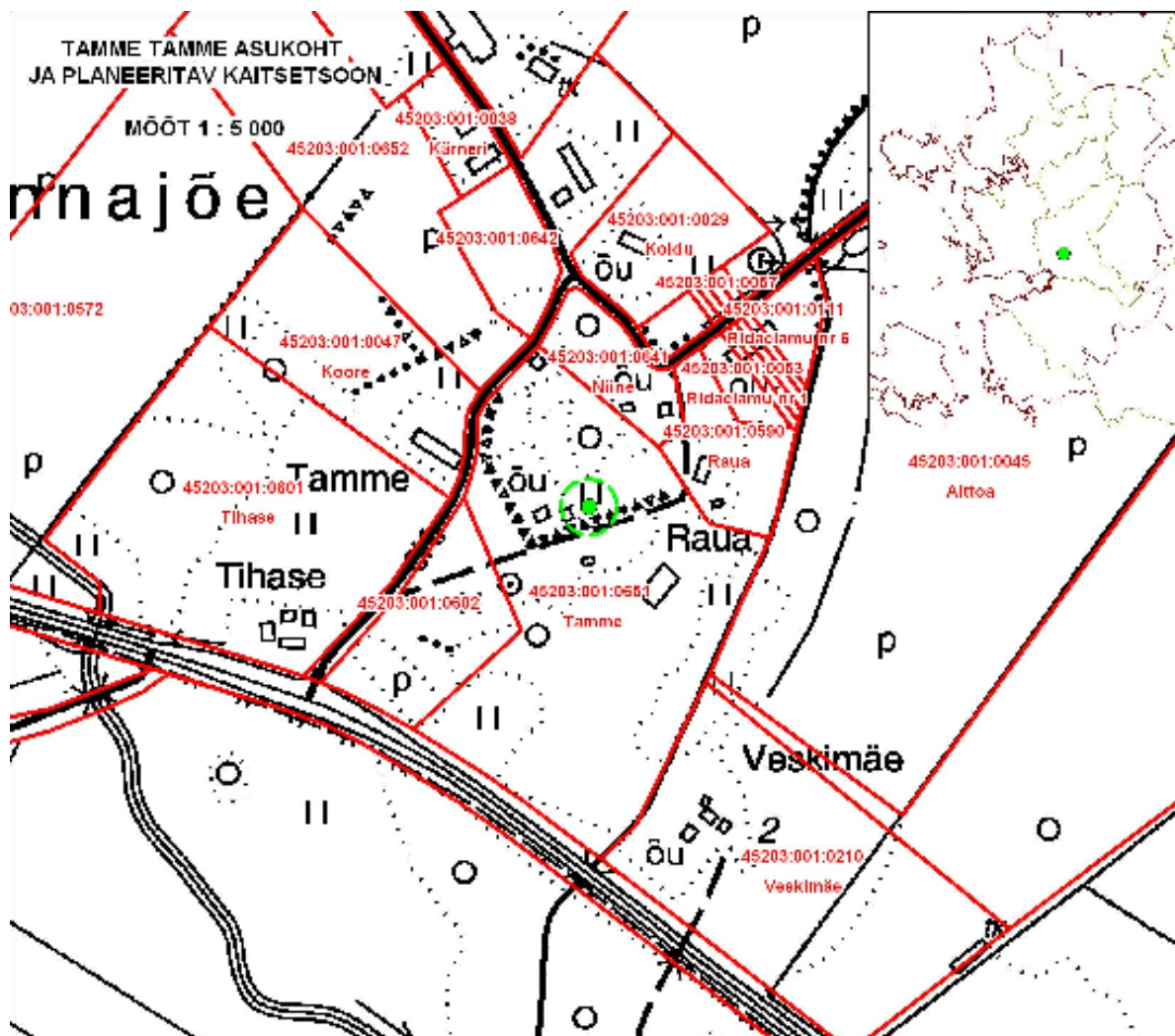
Võtta kaitse alla. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 20 m. See haarab igas suunas kogu võra ulatuse.

III. Märkused

Asukoht ortofoto. Läheduses veel kaks suuremat tamme mille kaitse alla võtmist võiks tulevikus kaaluda (tuleks teha ülevaatus ja mõõtmine).

Tamme tamm

21. LAIAKIVI VIIRPUU

Laiakivi viirpuu kasvab Läänemaal, Lihula vallas, Metsküla külas. Jääb Tuudi-Saastna maanteelt lõunasse, pisut rohkem kui 100 m kaugusele. Paikneb Laiakivi talu õueala edelaserval, talu kõrvalhoone nurgas, kiviaia kõrval. Jääb eramaale (41101:001:1131/Laiakivi), sihtotstarbega maatulundusmaa.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 8,0 m (20 m)

Ümbermõõt: 83 cm (0,8 m). Tüve allaosa suhteliselt pahklik.

Iseloomustus ja seisukord:

Puu liigi kohta andmed erinevad. Põlispuude projekt annab liigiks üheemakaline viirpuu, samas on seda ka kahtluse alla seatud.

Puu rahuldavas seisus. Jaguneb 2,5 m pealt kaheks suuremaks põhiharuks. Tüvel ja võras erinevad kahjustused. Võras erineva suurusega kuivanud oksad. Loode suunal 3 m peal suurem oks pooleks murdunud, lõunas 2,5 m peal üks suurem oks kunagi saetud. Tüvi ebaühtlane ja kohati suurte pahkadega. Tüvel kagus 2,5 m peal suurem avaus, edelas 2 m peal väiksem ava ning loodes 1,5 m peal suurem ava. Juurekaelalt kasvavad välja väiksemad võsud.

Alus on kergelt prahistatud (erinev majapidamiskraam nagu traat, kive, plekki jne)

Tähistus:

Olemas LK silt

II. Kaitse

Ei ole üksikobjektina kaitse all. Jääb Matsalu RP Matsalu piiranguvööndi territooriumile

Ettepanek edasiseks kaitseks:

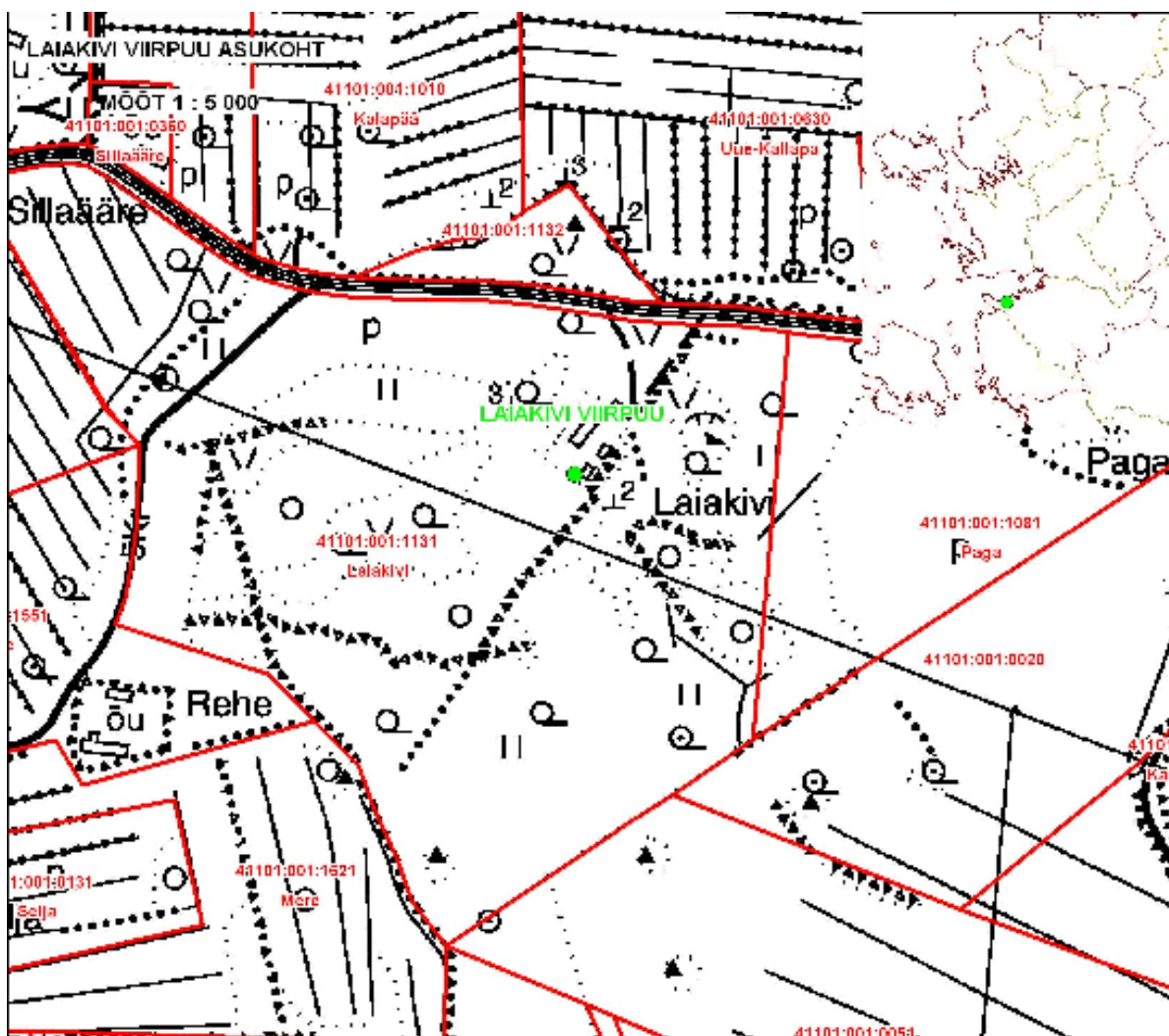
Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 0 meetrit, kuna jääb kaitsealale.

III. Märkused

Vegetatsiooniperioodil koostada täpsustav hinnang/teha uurimus liigi määramiseks.

Laiakivi viirpuu

22. LUBJAAUGU PÄRNAD

Lubjaaugu pärnad asuvad Läänemaal, Lihula vallas Matsalu külas. Mitmest suuremast pärnast (8) ja nendevahelistest väiksematest puudest koosnev puudegrupp paikneb põllumaaade vahelise väiksema tee ja haritava põllumaa vahelisel, madalal kõrgendikul. Kokku umbes 110*15 m alal paiknev puudegrupp jääb osaliselt tagastamata maale ning osaliselt eramaale (41101:001:0933).

I. Iseloomustus

Mõõtmised, iseloomustus ja seisukord:

Puude iseloomustus (põhjast-lõunasse):

- 1) H= 15 m, Ü=2,35 m. Seest õõnes, tüvi lõhenenud kuni 5m (lõunakülg). Puul põhiharu
 - 2) H= 14,5 m, Ü=3,77 m (0,5) . 5 m kaugusel puust nr 1. Tüvi jändrik ja lõhenenud lõunaküljelt 5m ulatuses. Aluselt kasvavad välja noored harud (Ü=47 cm ja 57 cm);
 - 3) H= 16,75 m, Ü=4,02 m (1,0). 15,7 m puust nr 2. Seest õõnes aluselt. Aluselt kasvavad noored võsud (6 suurt (Ü=1-1,5 m) ja veel väiksemaid).
 - 4) H= 9,5 m, Ü=3,65 m (0,5). 20,5 m puust nr 3. Väga jändrik puu. 2 haru. Lõunapoolne lõhenenud ja murdunud;
- Puust 10 m lõunasse jääb väiksem puudegrupp, kus sees mõningad suuremad puud, millest suurim H=15 ja Ü= 1,75 m
- 5) H= 12 m, Ü=4,35 m (aluselt). 34 m kaugusel puust nr 4. Jaguneb 2 suureks lõunasse ja itta kaldu olevaks haruks (Ü = lääneharu 2,28, idaharu 2,48 m). Hargneb ca 50 cm pealt;
 - 6) H= 13 m, Ü=2,69 m (1,3) . 3,4 m kaugusel puust nr 5. Puu seest õõnes. 2 m peal suurem avaus lõunaküljel. Tüvi hargneb u 3 m pealt.
 - 7) 3 aluselt kokkukasvanud puust koosnev grupp. H = 12,5 m, Ü= 1,58 m (põhjapoolne), 1,83 m (idapoolne) ning 1,62 m (läänepoolne). 14 m kaugusel puust nr 6. Idapoolne puu lõhenenud;
 - 8) H= 10 m, Ü=2,47 m (1,3).). 3,5 m kaugusel puust nr 7. Puu tugevalt läände kaldus ja seest väiksema tühimikuga.

Tegemist on olulise maastikku ilmestava objektiga. Suuremate puude vahel ja ümber kasvab mitmeid väiksemaid puid. Väiksem kõrgendik, millel puud kasvavad on tihedalt kividega kaetud.

Tähistus: Olemas LK silt.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Jääb Matsalu Rahvusparki, Matsalu piiranguvööndi territooriumile.

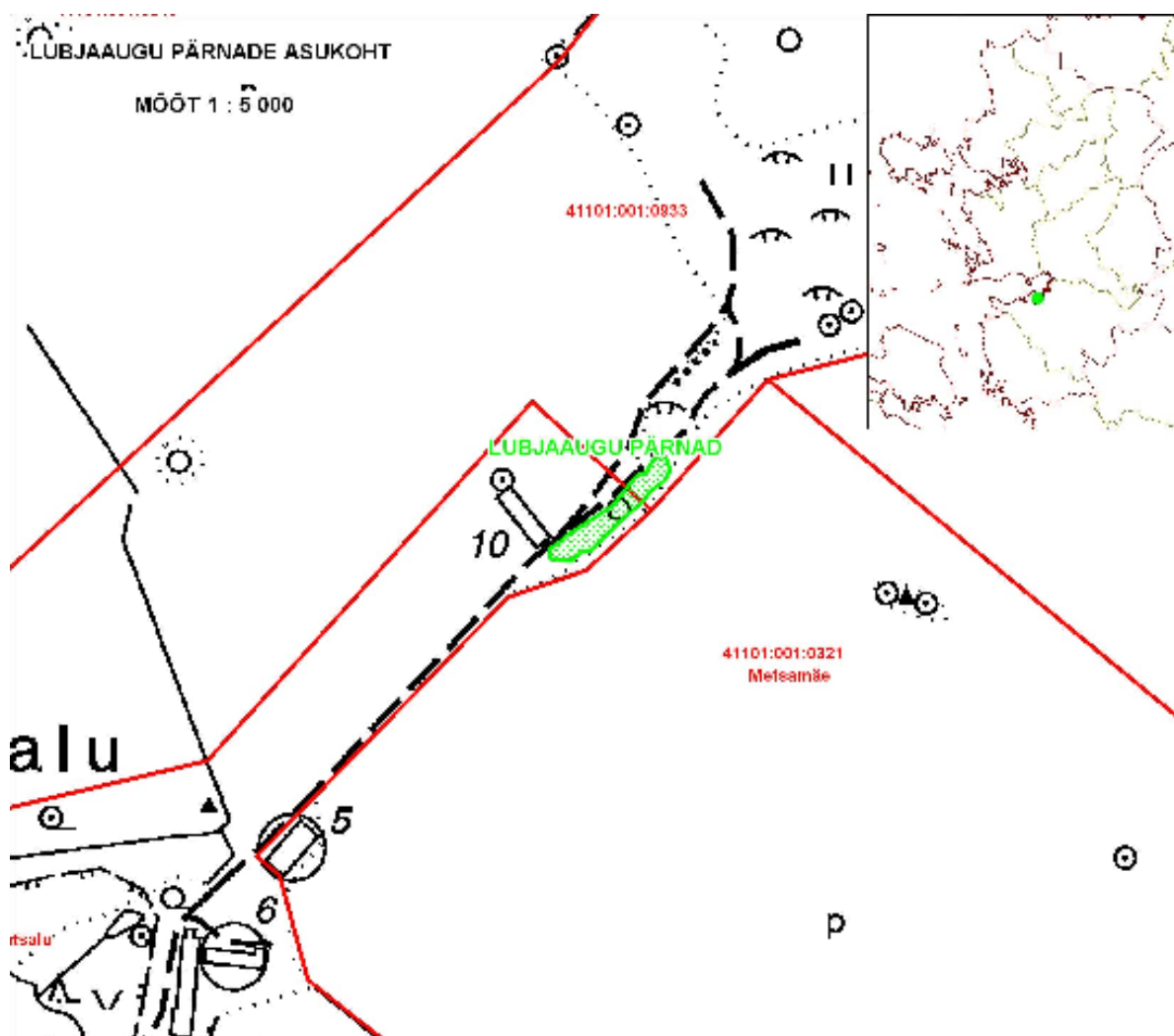
Ettepanek edasiseks kaitseks:

Kaitse tuleks lahendada Matsalu RP tsoneeringu kaudu (vajadusel eraldi vööndina). Iseseisva objektina tuleks kaitsta kui puistut või puudegruppi, mille omaette kaitsmine Matsalu RP peal ei oleks otstarbekas.

III. Märkused

Lubjaaugu pärnad

23. SUITSU TAMM

Suitsu tamm asub Läänemaal, Lihulas vallas, Matsalu külas. Paikneb Suitsu vaatetornist u. 1 km kaugusel loodes, vaheldusrikkal ja kohati väiksemate lagedamate aladega liigestatud märjal metsaalal, seda läbivast sihist 40 m kaugusel. Jääb eramaale (41101:002:1010).

I. Iseloomustus

Kõrgus: 23,5 m (40 m)

Ümbermõõt: 368 cm (1.7 m maapinnast, laieneva juurekaela tõttu).

Võra: läbimõõt 17,5 m.

Iseloomustus ja seisukord:

Puu seisund rahuldav. Võras palju kuivanud oksid. Mõned suuremad oksid kunagi murdunud. Idapoolses küljes märke lõhenemisest. Puu kohati alt pehkinud. Võrasse on kasvanud nooremaid puid.

Kasvab kunagisel puisniidul. Ümbritsevad nooremaid märke lehtpuumetsad (must lepp, kask), kus sees mitmeid suuremaid tammesid.

Tähistus:

Olemas LK silt.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Jääb Matsalu Rahvuspargi, Matsalu metsa sihtkaitsevööndi territooriumile.

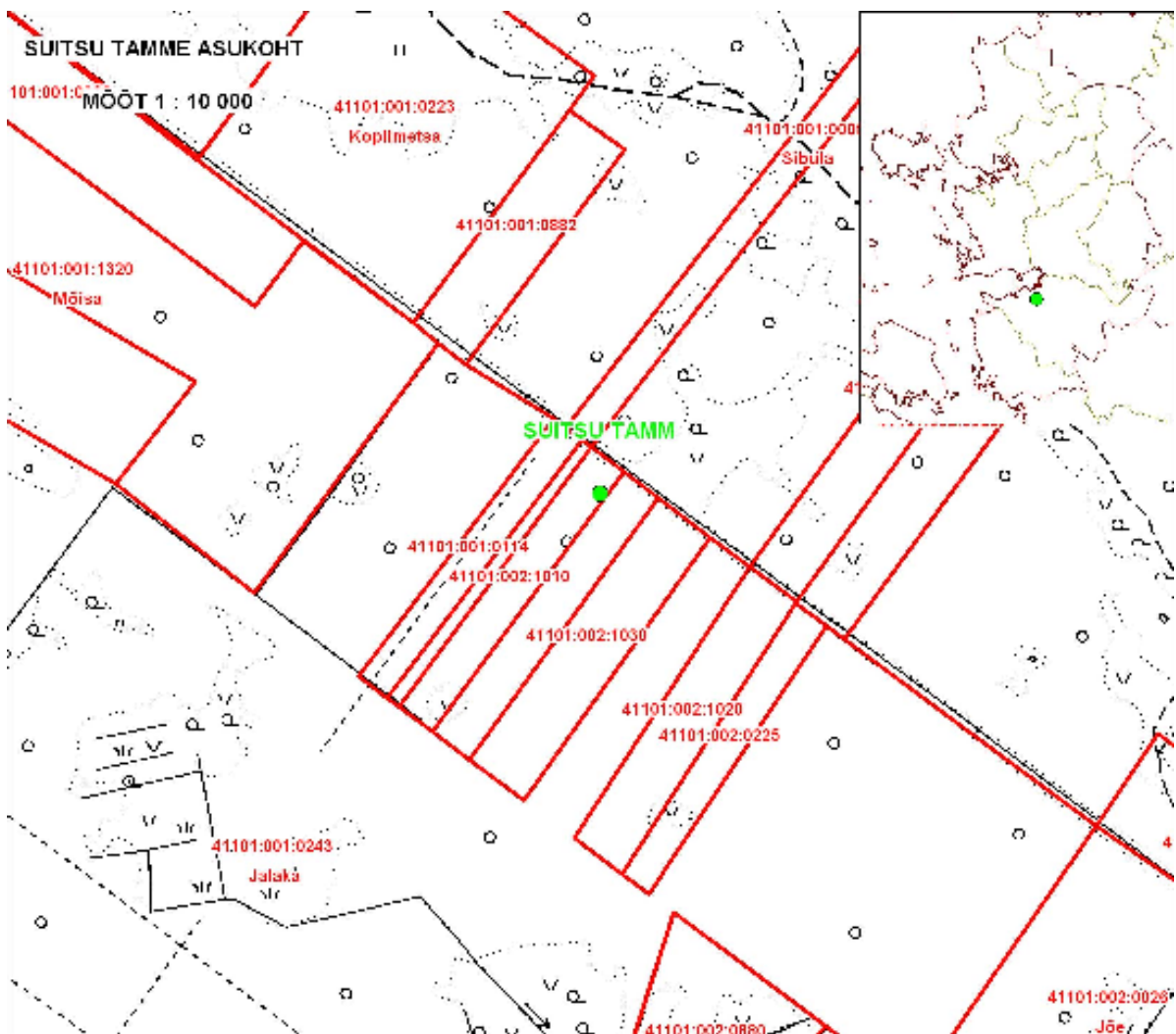
Ettepanek edasiseks kaitseks:

Mitte võtta kaitse alla iseseisva üksikobjektina. Jääb sihtkaitsevööndi territooriumile. Piirkonna mets on tervikuna tähelepanuväärne ning seal paikneb veel mitmeid suuremaid tammesid, seetõttu tuleks kaitse lahendada piirkonnale tervikuna Matsalu RP kaitsekorra täpsustamise kaudu (Matsalu RP uue tsoneeringu ja kaitsekorra koostamise protsess on käimas).

III. Märkused

Suitsu tamm

24. PUHTU TAMM

Puhtu tamm kasvab Läänemaal, Hanila vallas, Virtsu külas. Jääb Puhtulaiule ja kasvab sealsel metsaalal, laidu läbivast teest u 50 m idas. Jääb avalik-õiguslikule maale (19502:003:0143/Puhtu Ornitoloogiajaama), mille sihtotstarbeks sotsiaalmaa. Jääb Puhtu-Laelatu looduskaitseala territooriumile.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 24 m (40 m)

Ümbermõõt: 490 cm (1,8 m maapinnast)

Võra: läbimõõt 24 m.

Iseloomustus ja seisukord:

Paikneb metsasisesel väiksemal lagendikul. Ümbruses palju saart, sarapuud, tamme. Puu juurest möödub jalgrada. Ümbrus on hooldatud. Rajatud istekoht.

Ilus laiuva võraga puu. Üldseisund on hea. Sees üksikud suuremad kuivad oksad. Tüvel märgatavaid kahjustusi pole, kuid näha on mitmed kunagi murdunud suuremad oksad (suurim 4 m peal). Põlispuude projekti andmetel vanuseks ca 400 aastat.

Tähistus:

Tähistatud puidust sildiga.

II. Kaitse

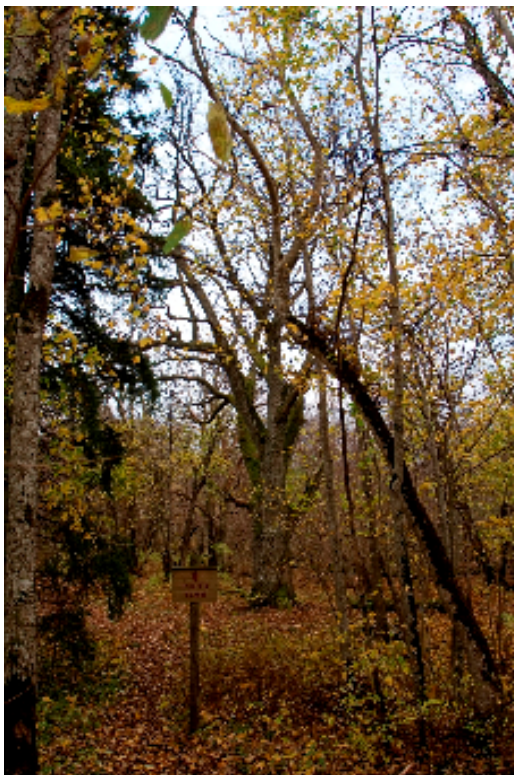
Senine kaitse:

Jääb Puhtu-Laelatu looduskaitseala Puhtu-Laelatu piiranguvööndi territooriumile.

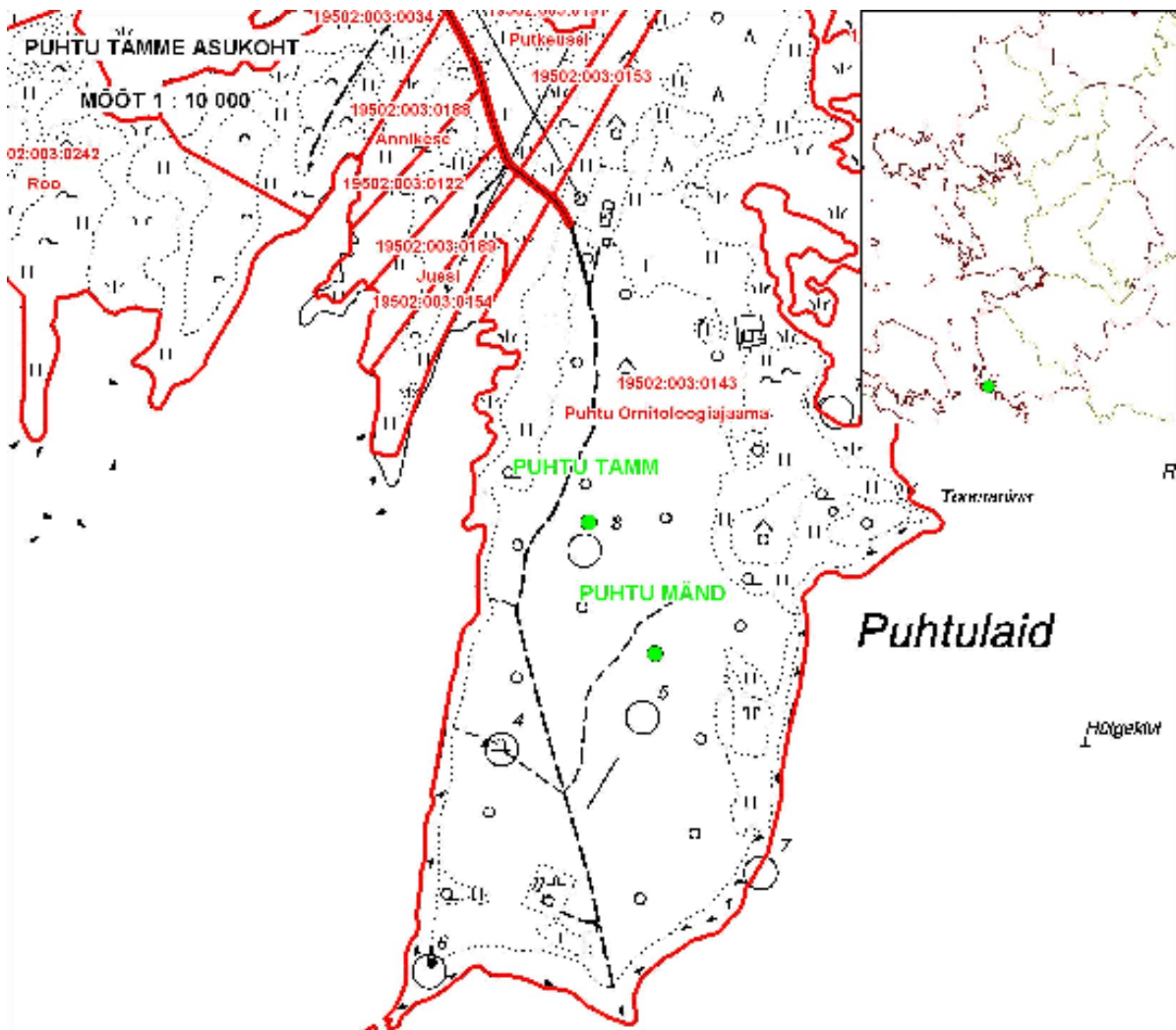
Ettepanek edasiseks kaitseks:

Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kuna jääb kaitsealale siis kaitsetsooni ei moodustata.

III. Märkused

Puhtu tamm

25. PUHTU MÄND

Puhtu mänd kasvab Läänemaal, Hanila vallas, Virtsu külas. Jääb Puhtulaiule ja kasvab sealsel metsaalal, laidu läbivast suuremast teest u 185 m idas (Puhtu tammest u. 210 m kagus). Jääb avalik-õiguslikule maale (19502:003:0143/Puhtu Ornitoloogiajaama), mille sihtotstarbeks sotsiaalmaa. Jääb Puhtu-Laelatu looduskaitseala territooriumile.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 21 m (40 m)

Ümbermõõt: 375 cm (1,7 m maapinnast)

Võra: läbimõõt 15,5 m.

Iseloomustus ja seisukord:

Paikneb metsasisesel lagendikul. Ümbruses väiksemaid lehtpuid, mis osaliselt kasvanud võrasse. Puu juurest möödub jalgrada.

Ilus massiivne puu. Põlispuude projekti andmetel vanuseks ca 360 aastat. Üldseisund on nii vana puu kohta hea. Alumised suuremad oksad kuivanud. Korp väga paks. Tüvel rähni tegutsemisjäljed. Lisaks on noaga tekitatud kahjustusi (sisselõiked).

Tähistus:

Tähistatud puidust sildiga.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Jääb Puhtu-Laelatu looduskaitseala Puhtu-Laelatu piiranguvööndi territooriumile.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

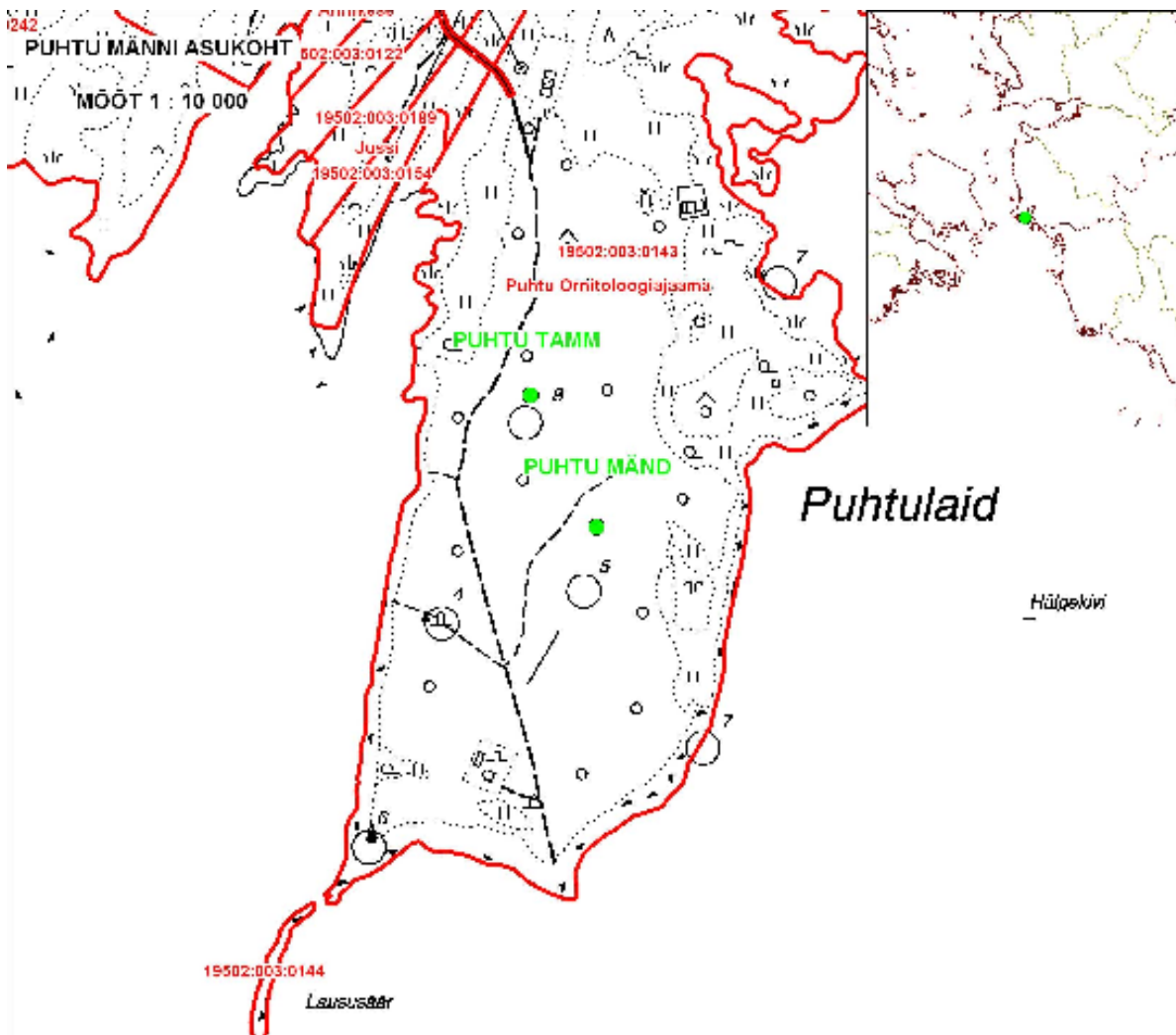
Võtta kaitse alla üksikobjektina. Kuna jääb kaitsealale siis kaitsetsooni ei moodustata.

III. Märkused

Eemaldada võrasse kasvanud lehtpuud.

Puhtu männ

26. KOLUVERE TAMM

Koluvere tamm paikneb Läänemaal, Kullamaa vallas, Koluvere asulas, kaitsealuse Koluvere mõisa pargi territooriumil. Objekt jääb Koluvere mõisast u. 35 m põhja poole, paiknedes Koluvere paisjärve kaldapealsel. Objekt jääb eramaale (34202:001:0211/Auguste), mille sihtotstarbeks sotsiaalmaa.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 19,5 m (40 m)

Übermõõt: 500 cm (1,0 m)

Võra: läbimõõt 27 m

Iseloomustus ja seisukord:

Seisund on hea. Tüve alaosas pahklik. Tüve alaosas osad oksad kunagi saetud/murdunud.

Sees üksikud väiksemad kuivanud oksad. Ümbrus lage ja hooldatud

Tähistus:

Puudub

II. Kaitse

Jääb Koluvere mõisa pargi territooriumile.

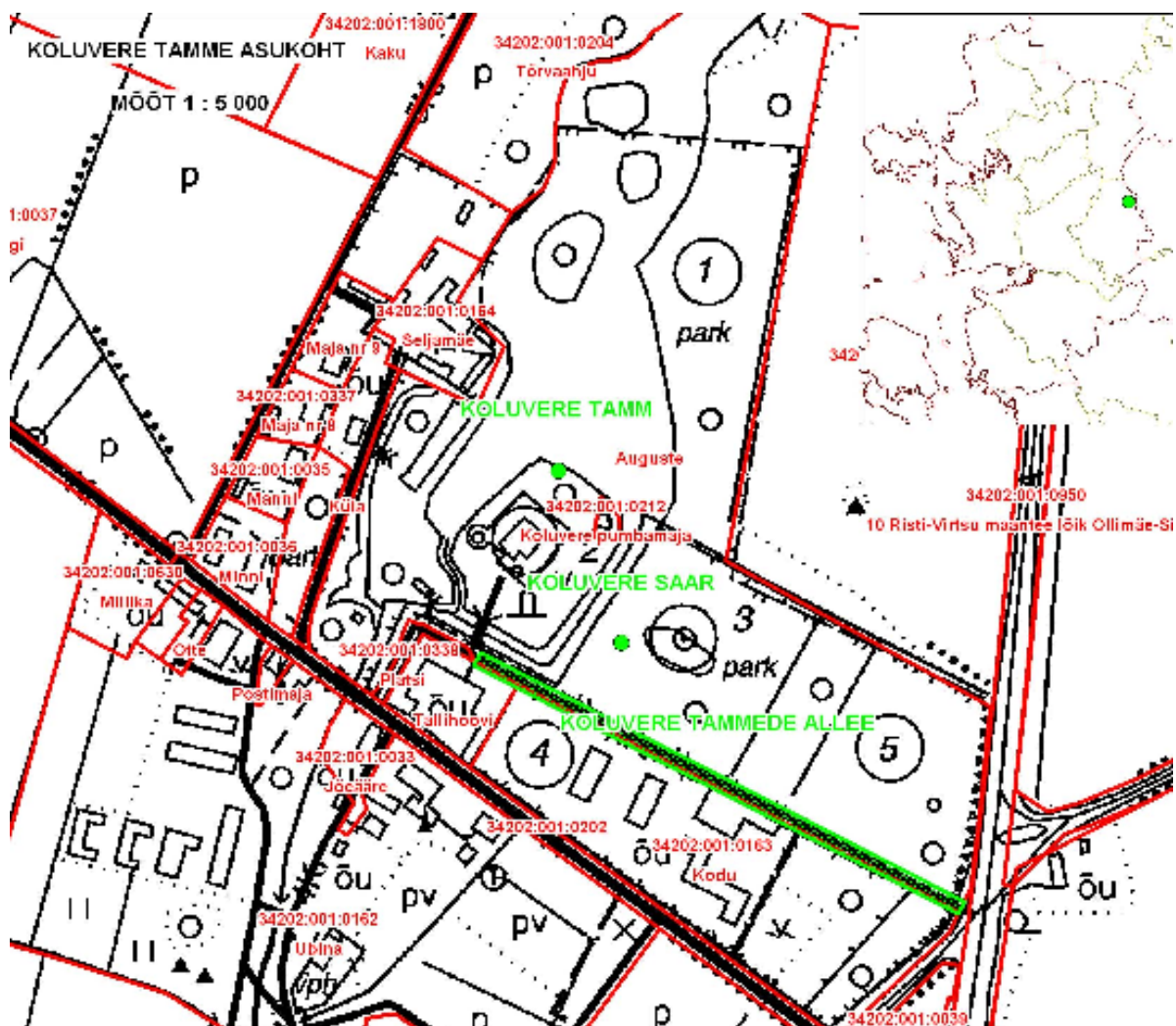
Ettepanek edasiseks kaitseks:

Võtta kaitse alla üksikobjektina, kui tähelepanuväärselt suur ja esinduslik puu. Kuna jääb kaitsealusele objektile siis kaitsetsooni ei moodustata (kehtestada 0 m).

III. Märkused

Koluvere tamm

III. KAITSE ALT VÄLJA ARVATAVAD OBJEKTID. HINNANGUD OBJEKTIDE SEISUNDILE. ASUKOHAD JA PILDID.

1. KOLUVERE SAAR

Koluvere saar paiknes Läänemaal, Kullamaa vallas, Koluvere asulas, kaitsealuse Koluvere mõisa pargi territooriumil.

I. Iseloomustus

Iseloomustus ja seisukord:

Objekt on hävinud. Alles on kännukoht. Tegemist oli leinavormiga. Läänemaa metsamajandi järelevalvepiirkonna looduskaitseobjektide ülevaade aastast 1988 annab mõõtmeks:

H= 6 m, Ü = 0,99 m.

Hävimise täpsem aeg teadmata.

Tähistus:

Olemas betoonist post numbriga 145.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25. “Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivistülvade ja põlispuude nimekirjade kinnitamisest”, kui Saar Märjamaa rajoonis Koluvere kooli pargis.

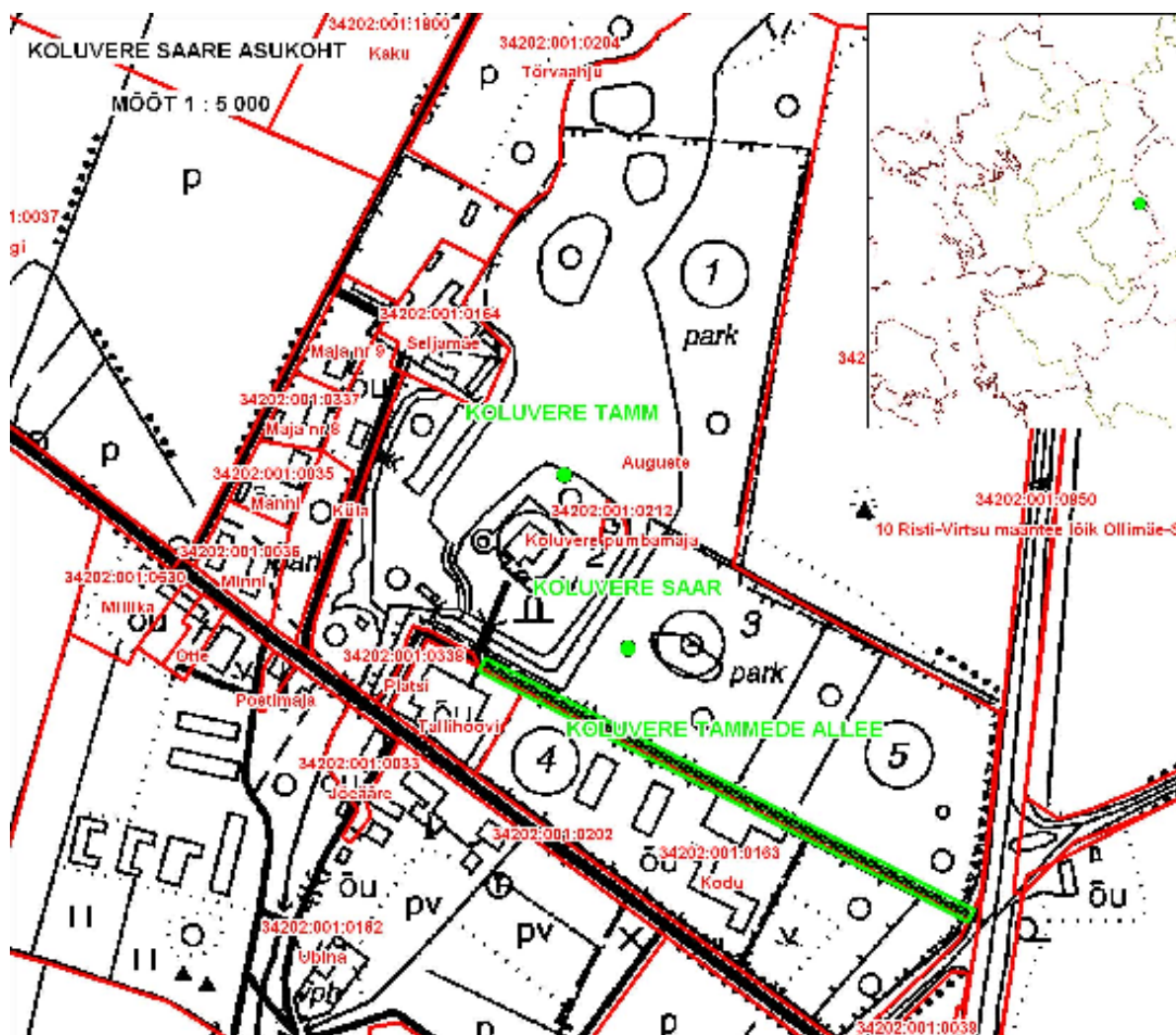
Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata kaitse alt välja.

III. Märkused

Koluvere saar

2. KOLUVERE TAMMEDE ALLEE

Koluvere tamme allee paikneb Läänemaal, Kullamaa vallas, Koluvere asulas, kaitsealuse Koluvere mõisa pargi territooriumil.

I. Iseloomustus

Iseloomustus ja seisukord:

Tamme allee paikneb Koluvere pargi edelaosas, olles üheks olulisemaks pargi elemendiks. Paikneb loode-kagusuunaliselt kahel pool pargi servas kulgevad 3 m laiust asfalteeritud teed, kokku 390 m pikkusel lõigul. Puiestee seisund rahuldav. Kokku loendati 97 kasvavat puud. Nendest 46 on heas seisus vanad ja suured puud, 18 nooremapoolset ja 15 uut puud (tüve ümbermõõduga kuni 60 cm). Lisaks on 10 erivanuselist puud, mille seisukord on halb (kuivanud või kuivamas). Vanemate heas seisus puude keskmiseks ümbermõõduks saadi 2,2 m. Allee kõrgus on kuni 25 m.

Allee ise katkendlik. Palju on katkestusi (puud välja langenud, teeäärne ala asfalteeritud jne). Allee loodepoolses otsas on objekt ühepoolne vähemalt 60 m ulatuses. Kokku tuleks alleed täiendada vähemalt 30-40 puuga.

Tähistus:

Kagupoolses otsas lagunenud betoonist tähis

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25. “Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivistike ja põlispuude nimekirjade kinnitamisest”, kui “Tamme” Märjamaa rajoonis Koluvere kooli pargis.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata kaitse alt välja. Kaitse tuleks tagada Koluvere mõisa pargi koosseisus. Viimase piir on kinnitatud Vabariigi Valitsuse 5. oktoobri 2006. a määrusega nr 214. Kinnitatud piirist võib aga välja lugeda, et tee, mida allee piirab, pargi koosseisu ei kuulu, vaid piir kulgeb mööda tee serva. Seega on praegu pargi kaitsekorraga kaitstud vaid üks pool alleest. Vajalik on piiride muutmine selliselt, et allee kuuluks tervikuna kaitstava pargi piiridesse.

III. Märkused: Alleed tuleks täiendada puuduvate puudega (30-40). Täiendavalt tuleks uurida tamme kuivamise põhjuseid. Võimalik, et tegu on veerežiimi muutustest tingitud kahjustustega.

3. MÄNNIKU KADAKAS

Männiku kadakas paikneb Raplamaal, Märjamaa vallas, Laukna külas, jäädes paarikümne meetri kaugusele külavaheteest, metsaserva. Objekt jääb eramaale (Männiku).

I. Iseloomustus

Kõrgus: 6 m (15 m)

Iseloomustus ja seisukord:

Halvas seisus. Kahest harust suurem on murdunud ja lebab lähedal maas. Olemasolev idapoolne haru veel haljas. Tüvi tugevalt kahjustatud ja pehkinud. Ümbritseb madal lehtpuuvõsa. Ümbruskonnas veel mitmeid väiksemaid kadakaid.

Tähistus:

Olemas murdunud postiga silt.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kadakas on kaitse alla võetud Rapla rajooni RSN TK otsusega 24.11.1981.a. nr. 268 “Looduskaitse kohta Rapla rajoonis”.

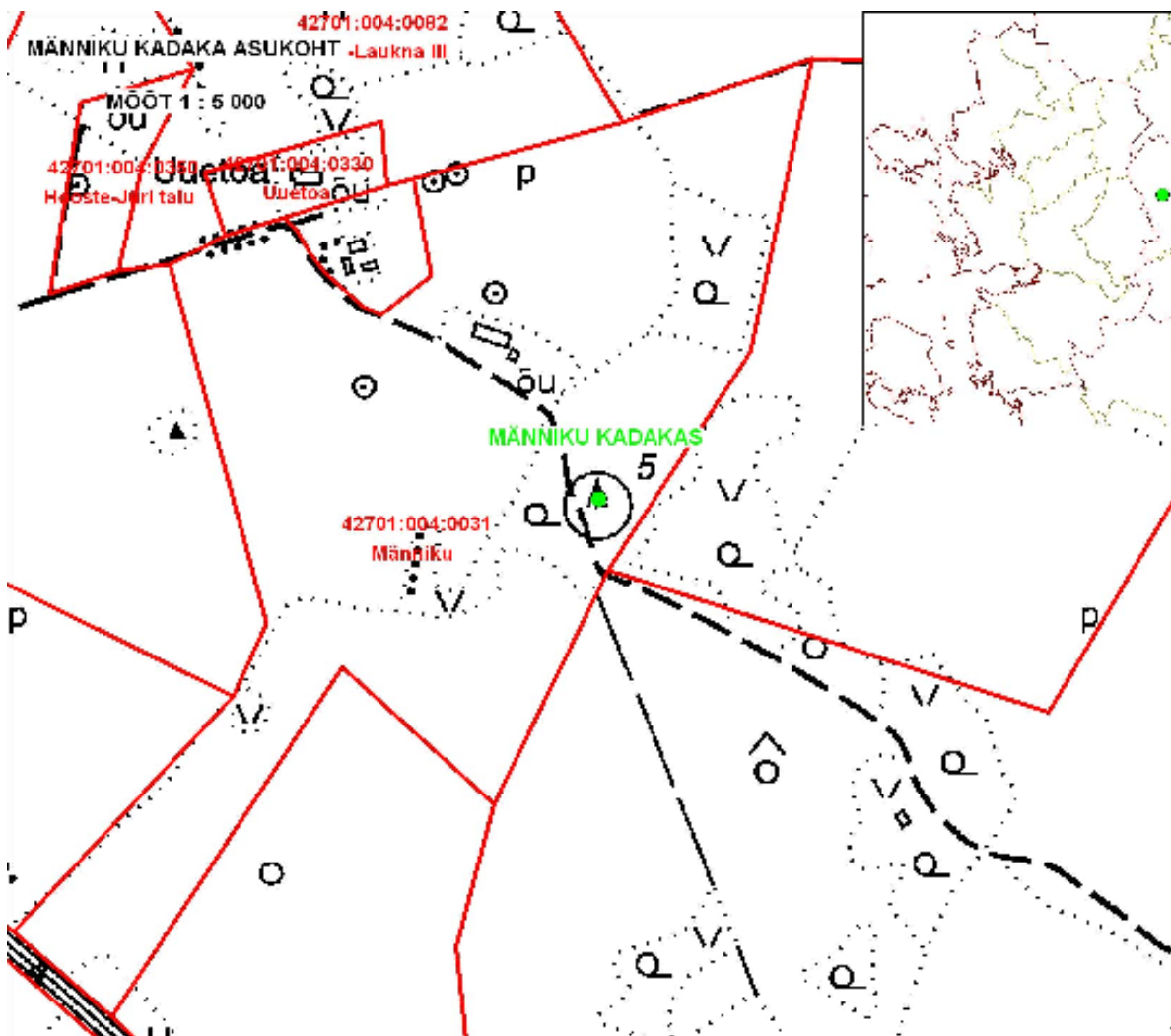
Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata kaitse alt välja, kui looduskaitseväärtuse kaotanu.

III. Märkused

Männiku kadakas

4. HARDU TAMM

Hardu tamm asub Läänemaal, Taebla vallas, Vidruka külas, külavahelisest teest 180 m metsamaal. Objekt jääb eramaale (77601:003:0230/Hardu I).

I. Iseloomustus ja seisukord:

Puu on sisuliselt hävinud. Tüvi on lõplikult murdunud tõenäoliselt alles hiljuti (koos on murdunud ka kõrvalasuvaid leppasid). Lamav tüvi on märgatav ka ortofotolt. Püstiselt säilinud vaid 4 m kõrgune tüve osa.

Tähistus:

Puudub

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni RSN TK otsusega 21. novembrist 1984 nr. 267 "Looduskaitse objektide nimekirja täpsustamine".

Ettepanek edasiseks kaitseks:

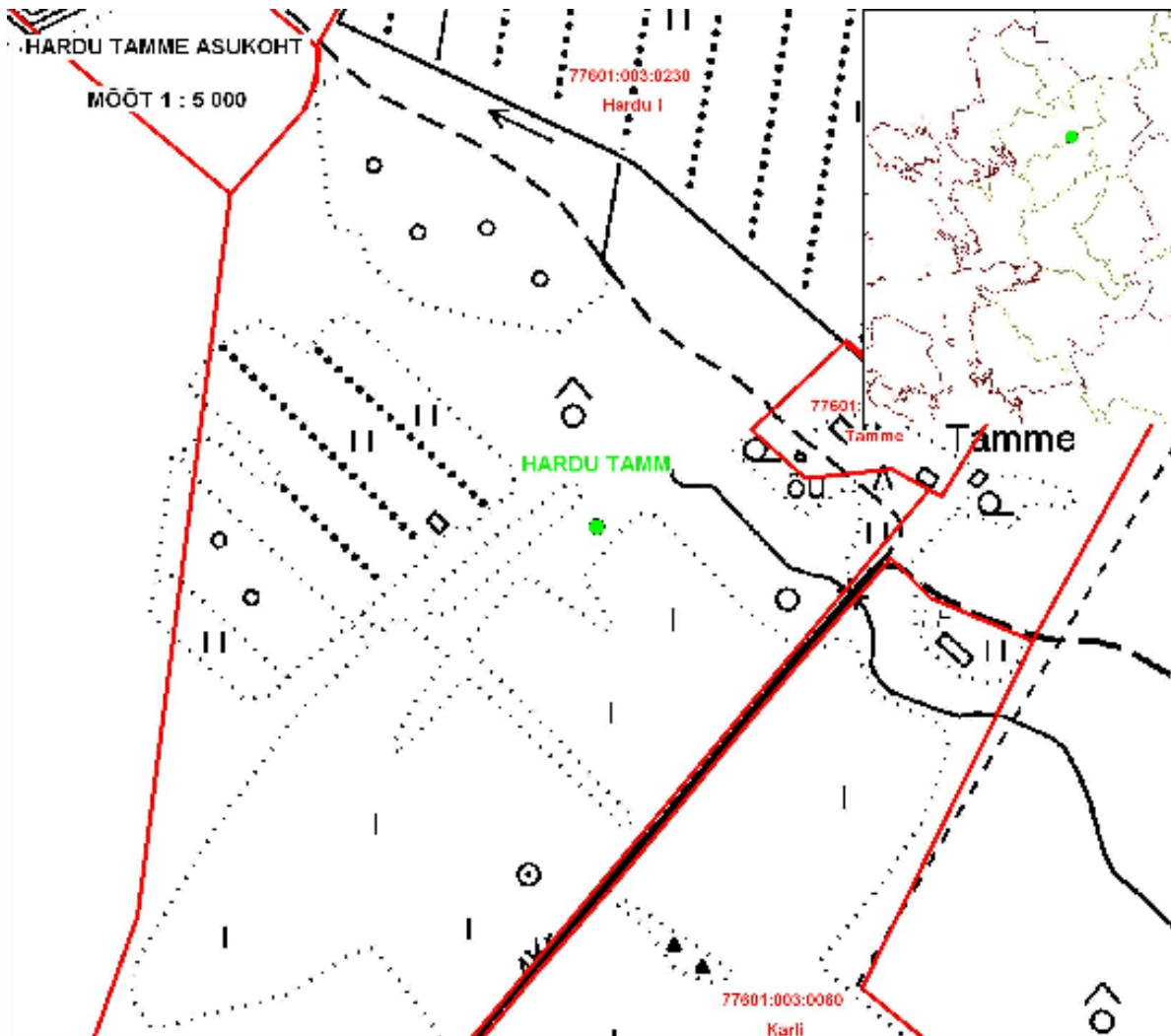
Arvata kaitse alt välja.

III. Märkused

Tüvi võiks säilida samas kohas.

Hardu tamm

5. RAMSIKIVI

Ramsikivi asukoht on teadmata. Läbivalt kasutatakse kaitse alla võtmise aktis toodud kirjeldust Metsküla-Klaanemaa tee ääres heinamaal.

I. Iseloomustus

Mõõtmed (p*l*k*ü): ?*?*2,1 (6,0)*10.9 m. Täpsed mõõtmed ei ole teada. Läbivalt pakutakse ümbermõõduks 10,9 m. Kõrguse osas on pakutud nii 2,1 kui ka 6,0 m. Teine arv tundub siiski ebareaalne.

Iseloomustus ja seisukord: Rahnu ei ole leitud ja ei ole teada, kas ta on säilinud. Samas tuleb eeldada, et kivi otsingud ei ole toimunud õiges kohas. Metsküla-Klaanemaa tee asus objekti kaitse alla võtmise ajal tunduvalt teises kohas kui praegu. Tee ei ole praeguseks suures osas enam tuvastatav. Samuti on metsastunud ja soostunud kunagised heinamaad. Klaanemaa Laanekivi asukoha fikseerimise käigus (mis teoreetiliselt asub samas piirkonnas) tuvastati muuhulgas ka pisut rohkem kui 2 m kõrgusega kivi asukoht. Kahjuks ei olnud võimalik täpsemate mõõtmisandmete fikseerimine. Antud kivi on muuhulgas kantud ka nõukogude ajal välja antud 1: 25 000 topokaardile. Äkki on antud kivi näol tegemist kadunud Ramsikiviga. Vajalik oleks täiendavate uuringute teostamine EÜR-i koostajate poolt.

Tähistus:

Teadmata

II. Kaitse

Senine kaitse.

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25. "Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivikülvide ja põlispuude nimekirjade kinnitamisest". On viiteid sellele, et Ramsikivi on kaitse alla võetud juba EW ajal (1937 aastal). Tutvudes EW aegse looduskaitse registri materjalidega, antud väitele siiski kinnitust ei õnnestunud saada.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Enne otsuse tegemist tuleks teostada veel täiendavad uuringud võimalike kivi asukohtade osas. Samas on selge, et olemasolevad andmed ei ole piisavad, et objekti üheselt tuvastada. Seega tuleks kivi sellisel kujul arvata kaitse alt välja.

III. Märkused

Põhimõtteliselt võiks enne kaitse alt välja arvamist kivi otsida kunagiste teedega piirnevatelt aladelt. Klaanemaa Laanekivi asukohakaardil on toodud ka ülalmainitud kivi asukoht.

6. OSMUSSAARE 2 RÄNDRAHNU

Osmussaare 2 gneissbretsa rahnu asuvad Läänemaal, Osmussaarel. Jäävad tagastamata maale. Paiknevad võsastunud, kohati kadakasel lootalal.

I Iseloomustus

2 rahnu, neist üks hävinud (alles tükid), teine kahjustatud.

Tähistus:

Puudub

II Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud Eesti NSV MN korraldusega nr 331-k 13. märtsist 1959.a “Maastiku üksikelementide dendraariumide ja katsekultuuride ning viljapuude ja viljapuuaedade riikliku kaitse alla võtmisest”. Kaitsealust staatust kinnitatud hilisemate õigusaktidega.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

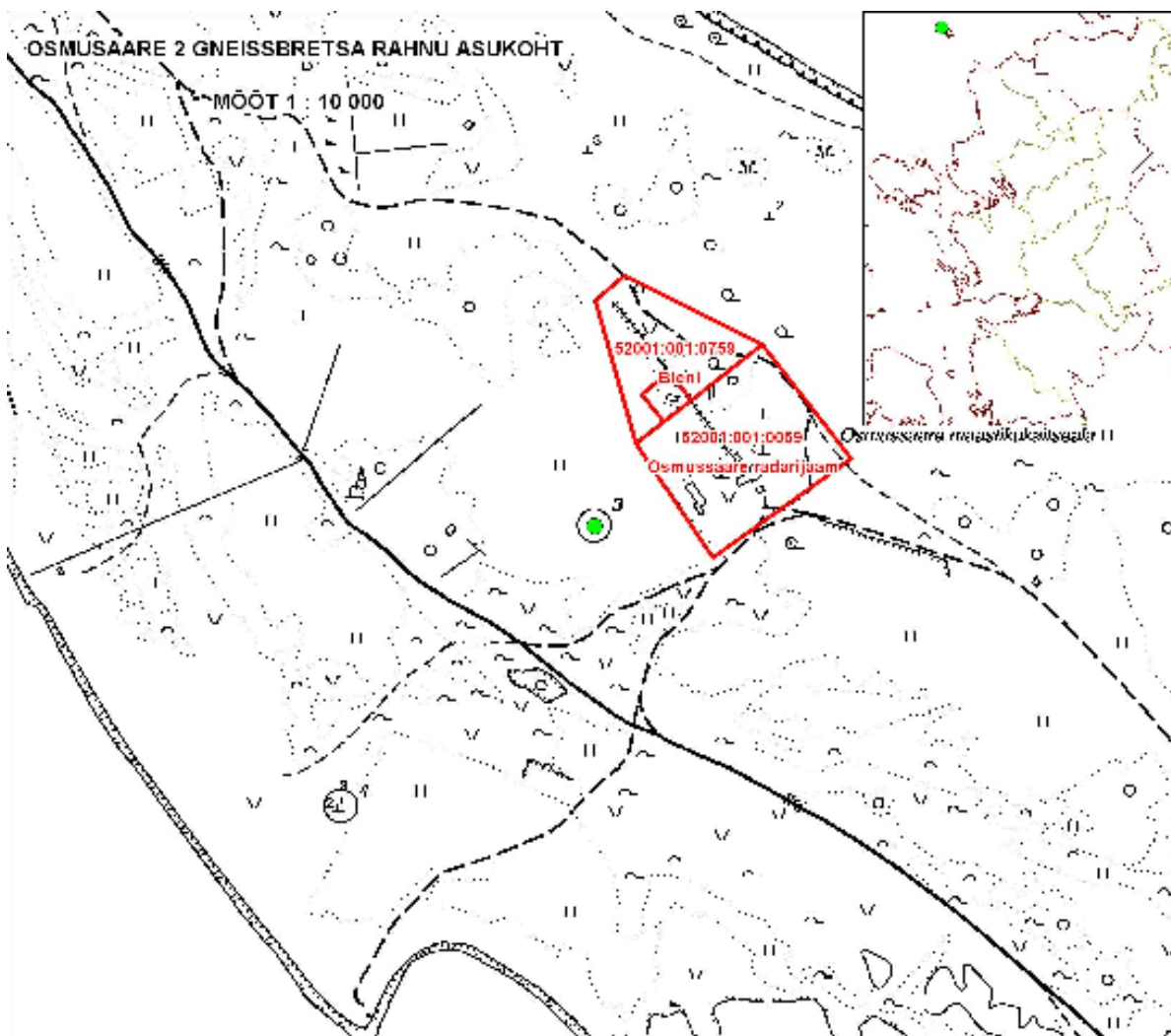
Nõustuda töö tellija ettepanekuga arvata objekt kaitse alt välja.

III Märkused

Osmussaare 2 gneissbretsa rahnu

7. TAMMIKU KIVIKÜLV

Tammiku kivikülv asub Läänemaal, Martna vallas, Tammiku külas. Jääb Haapsalu-Laiküla maanteest kirdesse. Kaitse alla võtmise otsuses märgitud suuruseks 5 ha. Praegusel hetkel raskesti määratletav kuid jääb ilmselt kogu ulatuses tagastamata maale. Keskkonnaregistrisse kantud punktobjektina.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Objekt ebaühtlane. Piirkonda läbivad erinevad teed, kohati on pinnast kahjustatud maavarade võtmise teel. Piirkond osaliselt metsane, osaliselt lagedam loopealne kadakatega. Piirkonnas erinevad põllumajandushooned. Kivikülv ebaühtlane. Kohati kive tihedamalt, kohati mõned üksikud. Üldiselt kivid kuni 2 m ümbermõõduga. Esineb üksikuid suuremaid.

Tuleb nõustuda EÜR-i lisakõite väitega (ning ka valitseja ja mõningate varasemate allikate väitega), et kivikülv on kaotanud oma väärtuse ja loodusliku seisundi.

Tähistus:

Varasemad materjalid viitavad betoontähise olemasolule. Seda siiski ei leitud. Samas on piirkond ka tunduvalt metsastunud ja muutunud.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

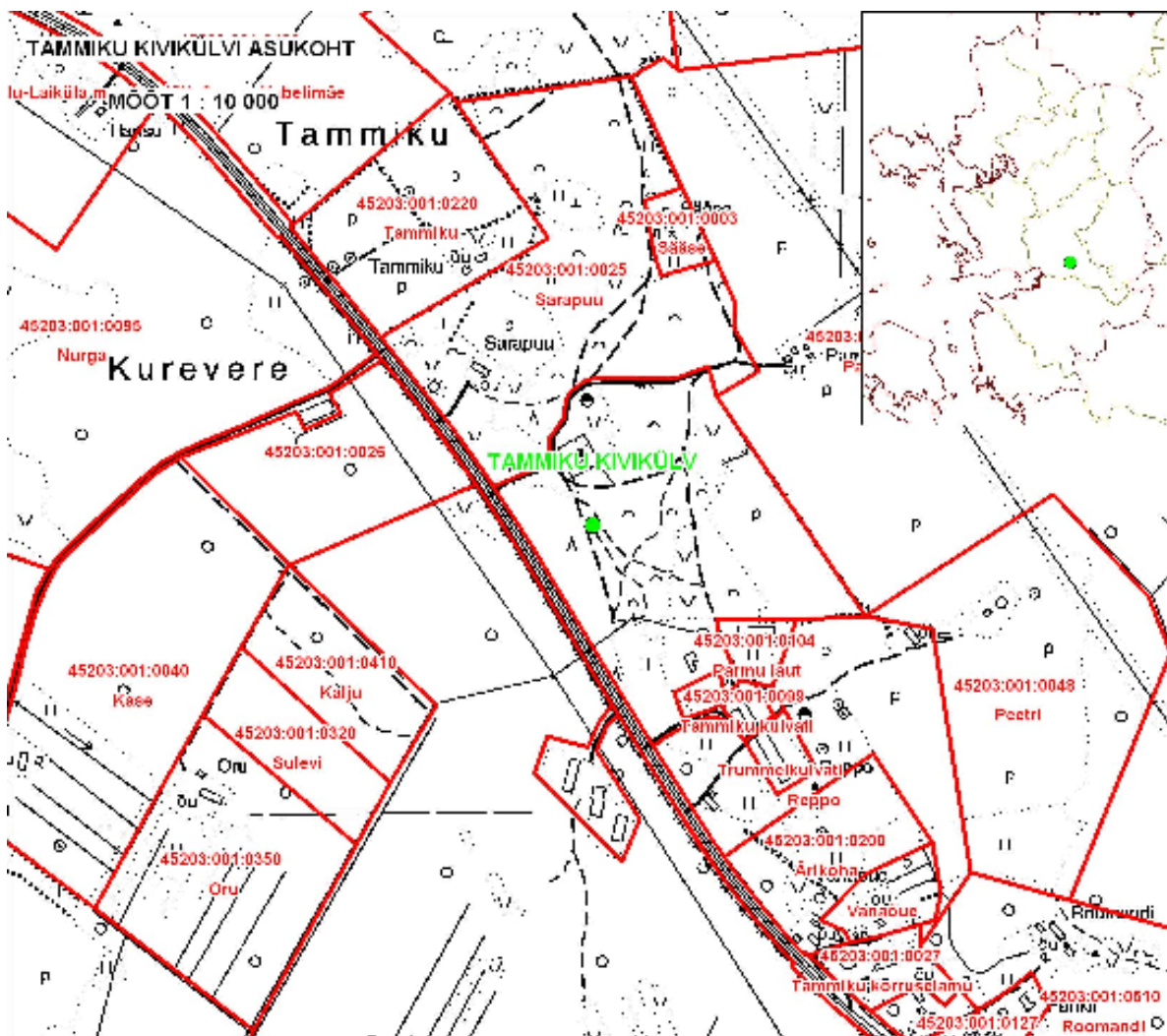
Arvata kaitse alt välja kuna on rikutud ja ei oma enam looduskaitseväärtust.

Tammiku kivikülv 1

Tammiku kivikülv 2

8. POLLI KADAKAS

Polli kadakas asud Läänemaal, Hanila vallas, Rame külas. Jääb eramaale (19502:001:0330/Polli).

Kadakas on kasvanud kiviaia peale, metsasema õuema ja põllumaa piiril.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 8 m (20)

Ümbermõõt: 162 (1,3)

Iseloomustus ja seisukord:

Puu on kuivanud. Tegemist siiski väga dekoratiivse puuga, mis säilitanud oma esialgse oleku.

Ümbrus korrastatud.

Tähistus:

Puudub.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 22.04.1964. a otsusega nr 17. Kaitset on uuendatud Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21.11.1984. a otsusega nr 267.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

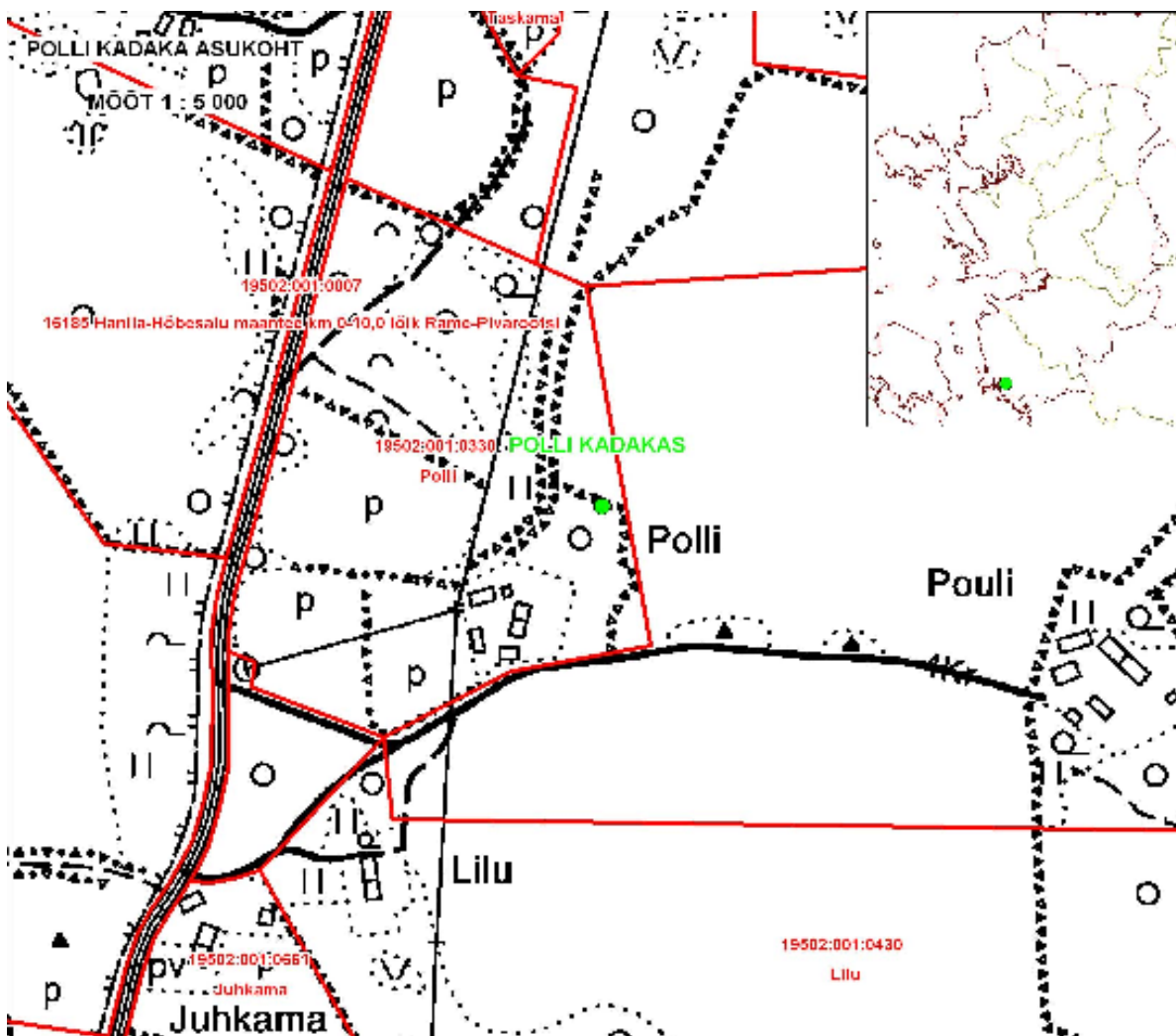
Arvata kaitse alt välja kuna looduskaitsest seisukohast perspektiivi ei oma.

III. Märkused

Tuleks säilitada senisel kujul.

Polli kadakas

9. ARUKÜLA KIVIKÜLV

Aruküla kivikülv paikneb Läänemaal Hanila vallas Esivere külas. Kivikülv hõlmab kokku u. 21 ha ja paikneb pea tervikuna eramaadel (kokku hõlmab alasid 5 maaüksusest) ja vähesel määral tagastamata maa

I. Iseloomustus ja seisukord:

Kivikülvi väärtus on küsitav. Tegemist on noorte männikutega kaetud looladega. Piirkonnas leidub hajusalt üksikuid suuremaid (ümbermõõt u 5 m) ja väiksemaid kive. Kuna tegemist on kunagi lennuväljaks rajatud alaga siis on kive teisaldatud teede rajamise käigus.

Tähistus:

Puudub.

II. Kaitse

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25. “Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivikülvide ja põlispuude nimekirjade kinnitamisest”.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata kaitse alt välja.

III. Märkused

IV. KAITSESTAATUSE UUENDAMIST VAJAVAD KAITSTAVAD OBJEKTID. HINNANGUD OBJEKTIDE SEISUNDILE VÕIMALIKULE KAITSESTAATUSELE NING VAJADUSEL PIIRANGUVÖÖNDI ULATUSELE. MÕÕTMED, ASUKOHAD JA PILDID.

1. MATSALU 3 PUNASELEHIST PÕÕKI

Matsalu punaselehised pöögid asuvad (asusid) Läänemaal, Lihula vallas, Matsalu külas, jäädes Matsalu mõisa ümbritseva kaitsealuse pargi territooriumile. Paiknevad tagastamata maal. Praeguseks on elujõulisena säilinud 1 puu.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 23,5 m (40 m)

Ümbermõõt: 352 cm (1,3 m)

Võra: läbimõõt 20 m

Puust nr 2 on alles vaid känd ning puust nr 3 tüvi tüügas kõrgusega 6,5 m.

Iseloomustus ja seisukord:

Säilinud puu ei ole punaselehine. Puu seisund on hea, tüvel olulisi kahjustusi pole. Võra üldiselt haljas, esinevad vaid mõned suuremad kuivanud oksad. Võra suunitlus on kagusse. Üldjoontes tegu ilusa suure puuga mis ilmestab tunduvalt mõisaümbruse maastikku. Tegemist võib olla Eesti ühe suurima pöögiga.

Puu paikneb Matsalu mõisa hoone taga sellest u 10 m kaugusel. Võra ulatub osaliselt hoone katusele. Puu paikneb väiksel kõrgendikul, selle lähim ümbrus on lage. Puu all paikneb suurem rauast konteiner (jäänud sinna tõenäoliselt seoses mõisa restaureerimisega).

Puu nr 2 asukoht on esimesest 25 m lõunas ning puu nr 3 paikneb esimesest 40 m edelas.

Tähistus:

Puu nr 2 asukohas on betoonist post objekti koodiga 336.

II. Kaitse

Kaitse alla võetud ENSV Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse juhataja 30. 04. 1966 a käskkirjaga nr 84. Jääb Matsalu mõisa pargi territooriumile ning ühtlasi ka Matsalu rahvuspargi territooriumile.

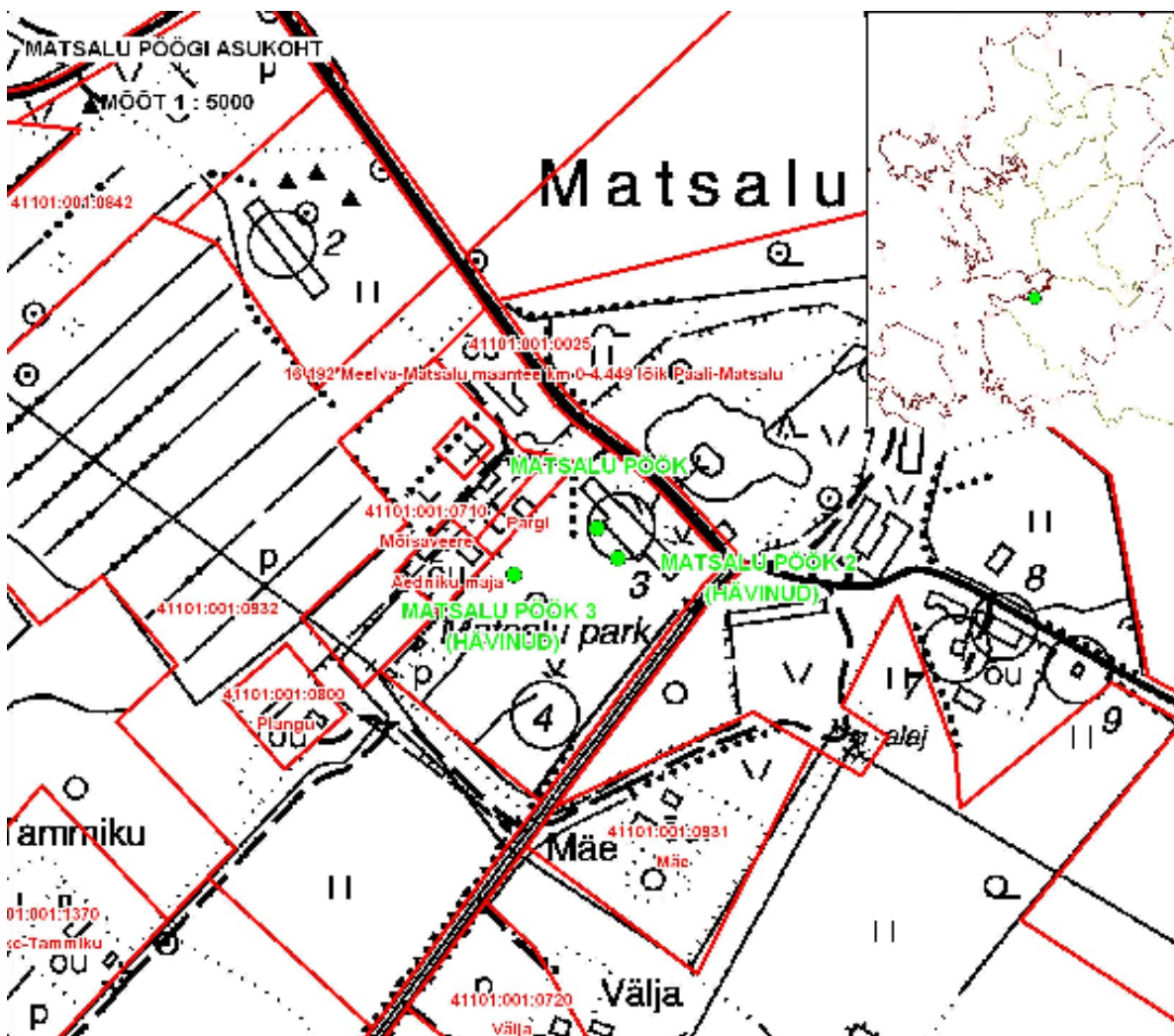
Ettepanek edasiseks kaitseks:

Jätta säilinud puu kaitse alla. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks 0 m, kuna jääb kaitsealale. Arvata hävinud puud kaitse alt välja.

III. Märkused. Tähistada korrektselt. Eemaldada metallkonteiner. Nimetada ümber Matsalu pöögiks.

Matsalu pöök

2. KOPLI TAMMED

Kopli tammed (3) asuvad Läänemaal, Hanila vallas, Voose külas, Karuse- Saastna teest idas. Objektid jäävad eramaale (1 maaüksusele 19501:002:0037, 2 maaüksusele 19501:002:0242/Kopli ning 3 maaüksusele 19501:002:0402/Aru). Esimene tamm kasvab maanteest u 50 m kaugusel metsa ja niiduala piiril. Teine puu kasvab esimesest 160 m kagus (maanteest 140 m) lagedama niidu keskel. Kolmas puu paikneb teisest 45 m edelas (maanteest 125 m) keset metsa. Tegemist on endiste ja praeguste niidualadega, mis osaliselt lagedad osaliselt aga metsastunud. Piirkonnas on veel mitmeid suuremaid tammesid.

I. Iseloomustus

Kõrgus: 1) 19 m (40 m); 2) 15 m (40 m); 3) 19,5 m (40 m)

Ümbermõõt: 1) 454 cm (1,3 m); 2) 460 cm (1,3 m); 3) 344 cm (1,3 m)

Võra läbimõõt: 1) 17.5 m; 2) 15.5 m; 3) 17.5 m

Iseloomustus ja seisukord:

- 1) Kasvab metsa ja niidu piiril. Vahetus ümbruses tihe lehtpuuvõsa. Seisund rahuldav. Suuri kuivanud oksa on palju ja osa alumisi oksa on murdunud. Tüvel otseseid kahjustusi ei ole.
- 2) Kasvab lagedal niidul. Halvas seisus. Tüve alumises osas paar oksa saetud. Üks suur oks kunagi murdunud. Võras palju kuivi oksa. Tüvi seest õõnes, lõunaküljel avaus. Võra lõunapoolne.
- 3) Paikneb tihedamas noores lehtpuuvõsas. Üldseisund hea. Võras mõned suuremad kuivand oksad. Tüve edelaküljel kahjustus.

Tähistus:

- 1) Olemas silt ning betoonist tähis nr 138;
- 2) Olemas silt. Betoonist tähis murdunud;
- 3) olemas silt.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25. "Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivikülvide ja põlispuude nimekirjade kinnitamisest" kui "Tammed (3)", Lihula rajoonis, Hanila külanõukogus. Eeldatavalt on puu nr 2 kaitse alla võetud juba 1938 aastal Looduskaitse nõukogu otsusega 23. novembrist, kui "Põlma pea" – asukohaga Läänemaal, Massu vallas, Voosel, Kopli nr 6 talu krundil. Märgitakse, et puu on seest tühi.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Jätta kaitse alla. Kuigi puu nr 2 on halvas seisus ei ole otseselt põhjust teda kaitse alt välja arvata. Kehtestada kaitsetsooni ulatuseks kõigil puudel 50 m, seejuures arvata puu nr 1 puhul kaitsetsoonist välja maantee. Puud võtta kaitse alla eraldiseisvate objektidega. Mitte moodustada puudegrupi kuna siis tuleks piiranguvööndisse arvata kogu nendevaheline ala.

III. Märkused

Puude 1 ja 3 lähim ümbrus tuleks võsast puhastada. Puu nr 2 ümbruses tuleks niita, et hoida puu ümbrus lahtisena.

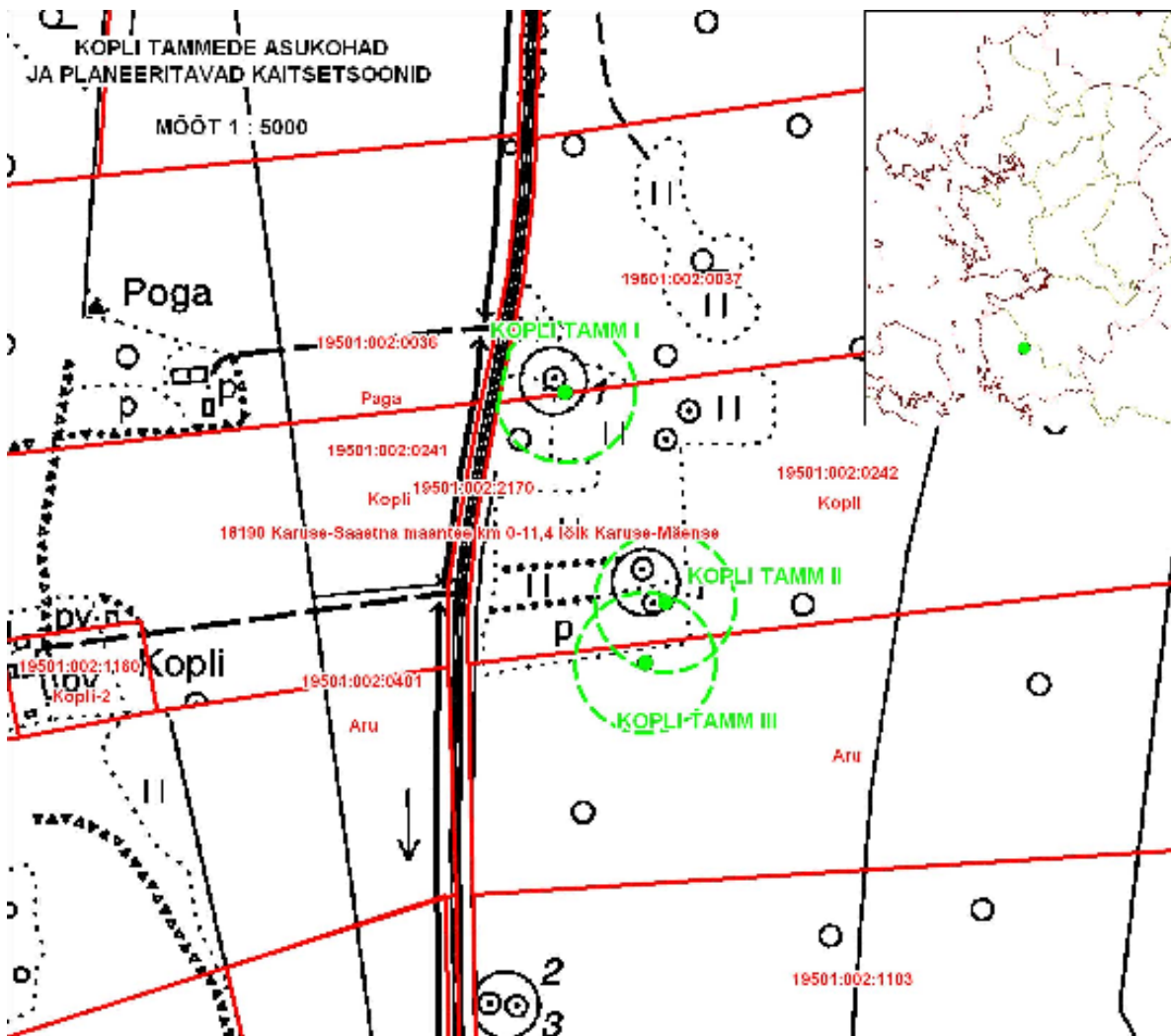
Kopli tamm I

Kopli tamm II

Kopli tamm III

3. LAIKMAA KADAKAD

Laikmaa kadakad kasvavad Läänemaal Taebla vallas, Kadarbiku külas, A. Laikmaa muuseumi taga. Objekt jääb riigimaale (77601:001:0352/A. Laikmaa majamuuseum) ning ühtlasi kaitsealusele objektile Ants Laikmaa kodupark.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Territooriumile jääb 2 kadakate alleed. Eraldiseisvana on eeldatavasti kaitse alla võetud vahetult maja taga asuv allee (mille juures silt ja betoonist post). Allee seisund halb. Pikkus ligikaudu 40-50 m. Allee lünklik. Säilinud puud erinevas seisukorras.

Tähistus:

Olemas nõukogudeaegne plekist LK-tähis ja esimese vabariigi aegne betoonpost.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25. “Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivistike ja põlispuude nimekirjade kinnitamisest” kui “Kadakad (20)”, Haapsalu rajoonis, Linnamäe külanõukogus, Taeblas, A. Laikmaa kodus alleena.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata kaitse alt välja. Jääb kaitstuks Ants Laikmaa kodupargi koosseisus.

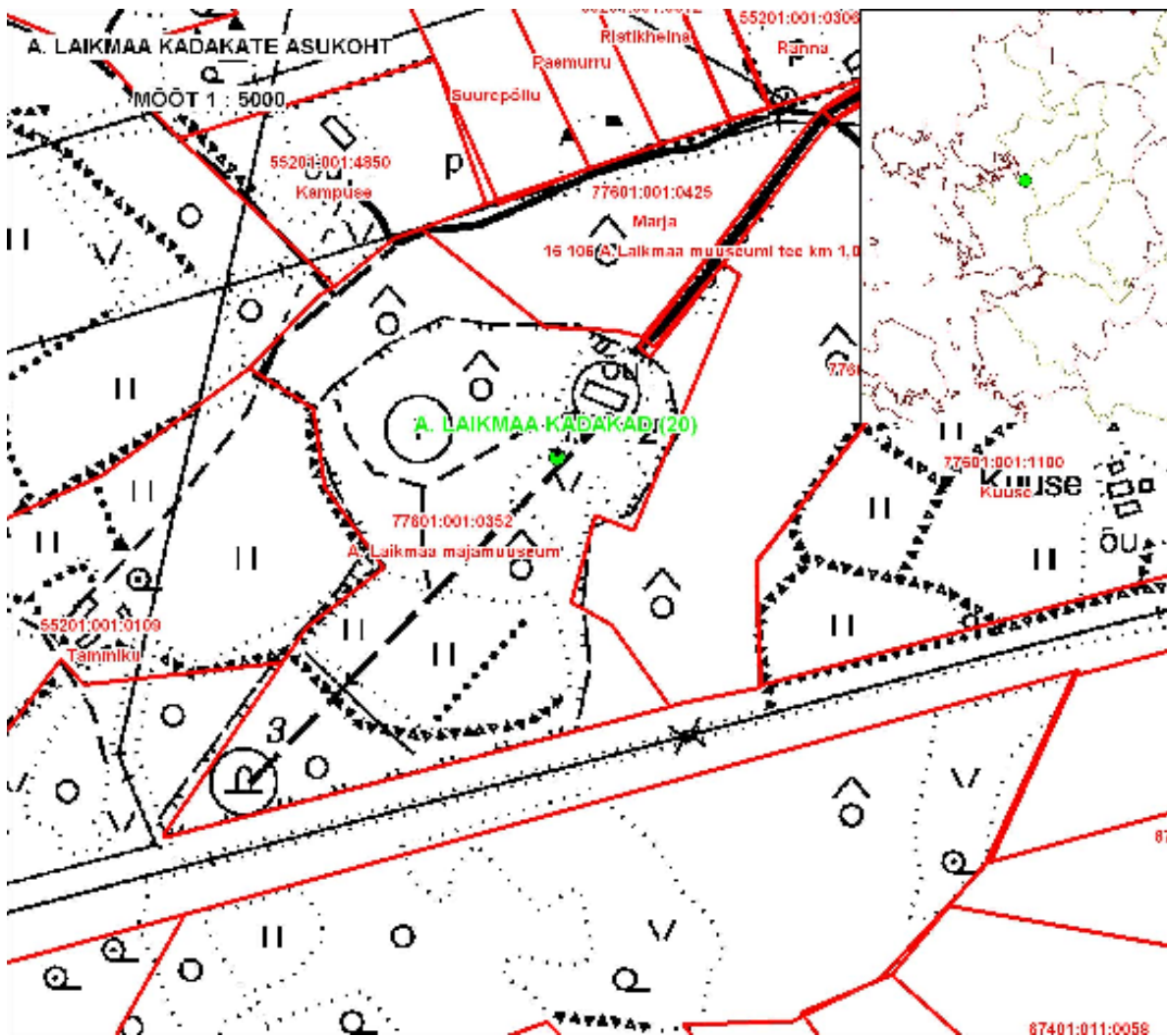
III. Märkused

Pargi säilitamise ja rekonstrueerimise raames võiks asendada puuduvad puud ja vajadusel uuendada olemasolevad mis halvas seisus.

Teine, paremas seisukorras, allee paikneb eelpoolnimetatust, edelas. Paikneb umbes 90 m pikkuselt kahel pool pargis kulgevat teed.

Laikmaa kadakad

4. KÄGI PIRNIPUUD

Kägi pirnipuud kasvavad Läänemaal, Lihula vallas, Metskülas, Kägi talu õuemaal. Kokku umbes 80*80 maa-alal kasvab üle 30 vana pirnipuu. Jäävad eramaale (41101:001:0101/Kägi) ning ühtlasi Matsalu rahvusparki piiranguvööndi territooriumile.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Internetis saadavatel andmetel (Matsalu rahvusparki koduleht) kokku 31 puud. Kohapealsel loendamisel saadi 36 puud. Neist osa väljaspool aiaga ümbritsetud aia-ala. Puu on üldiselt heas seisus. Vaid nelja puu seisundit võiks väliselt hinnata halvemaks (oksad murdunud jne). Vanimad puud eeldatavalt üle 100 aasta vanad (110 a – Lembitu Tarangu andmed – Matsalu rahvusparki koduleht).

Puud on kohapealse talu ilu- ja puuviljaaia osa ja paiknevad hajusalt pea kogu hoovi ulatuses. Puude hooldatus on hea. Nagu kinnitab Matsalu Rahvusparki koduleht on kevadel 2008 KIK-i rahastamisel teostatud tööd puude seisukorra parandamiseks.

Tähistus:

Tähistamata.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud ENSV MN 13.03.1959 korraldusega nr 331-k “Maastiku üksikelementide dendraariumide ja katsekultuuride ning viljapuude ja viljapuuaedade riikliku kaitse alla võtmisest”, kui “Rühm vanu J. Kägi poolt aretatud pirnipuid (45 tk)”

Ettepanek edasiseks kaitseks:

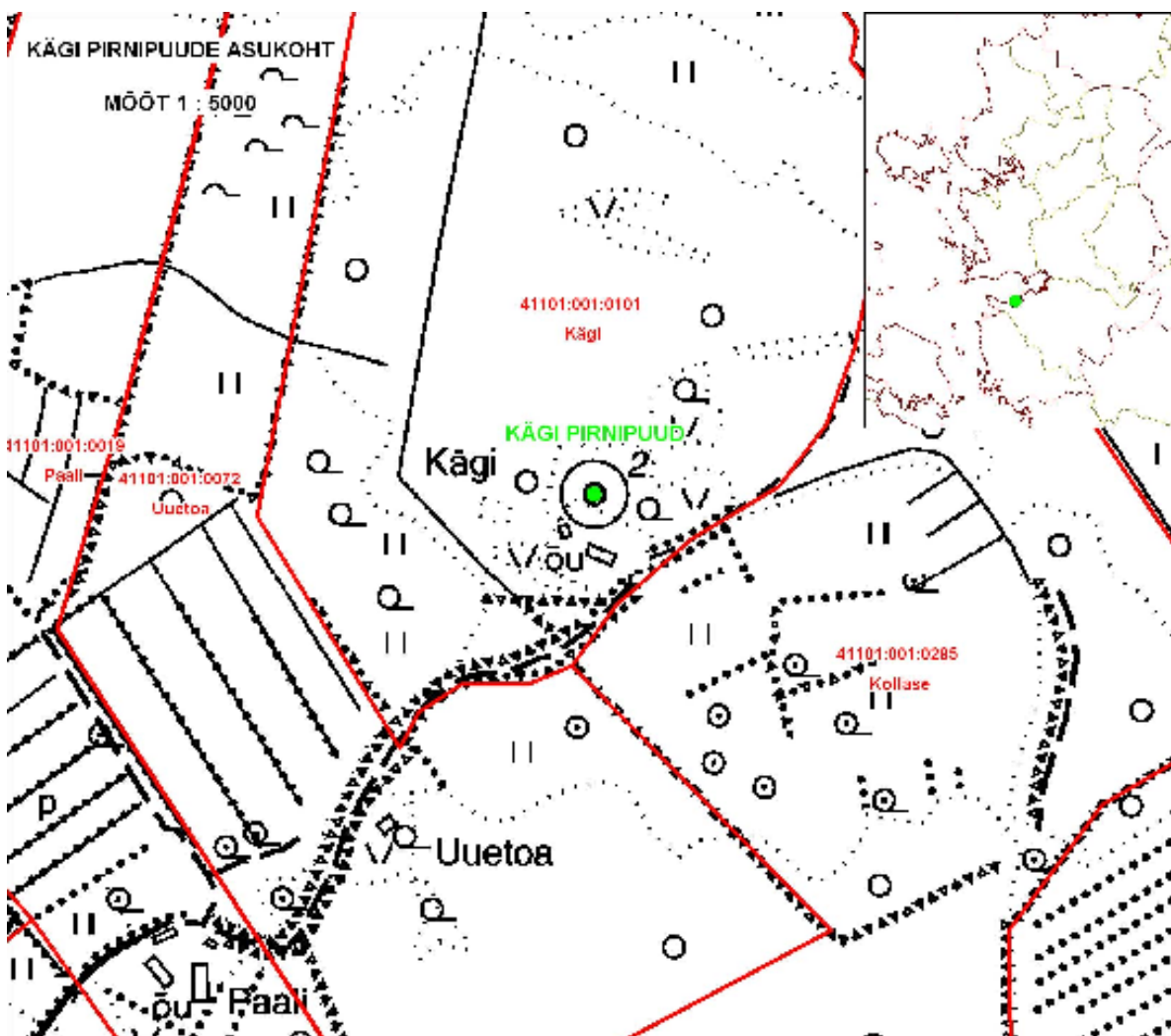
Arvata kaitse alt välja. Paikneb õuemaal, omanik puude säilitamisest huvitatud. Oma olemuselt ei ole tervikuna LK objekt vaid pigem pakub huvi põllumajanduslikult. Jääb Matsalu RP territooriumile.

III. Märkused

Jätkata puude hooldamist.

Kägi pirnipuud

5. KÜREMA KIVIKÜLV

Kürema kivikülv paikneb Läänemaal, Nõva vallas, Variku külas. Kivikülv paikneb eramaal, hõlmates kokku alasid 6 maaüksusest. Kivikülvi pindalaks on ligikaudu 6,8 ha. Läheduses paikneb Kürema männikivi.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Madalal metsaga kaetud seljandikul asuv ebaühtlane kivikülv. Puistu männi enamusega, kohati suhteliselt hõre (teostatud raieid). Kivikülv on suhteliselt ebaühtlane. Rohkem kive on objekti lõunaosas, põhjapool on kive hõredalt. Kivikülvist on veetud hulgaliselt kive lähedalasuvatesse kiviaedadesse. Suuremaid kive vähe. Üldseisund rahuldav.

Tähistus:

Olemas nii nõukogudeaegne kui uuem LK silt.

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud ENSV MN Looduskaitse Valitsuse juhataja 17.03.1959. a käskkirjaga nr 25. “Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivikülvide ja põlispuude nimekirjade kinnitamisest” kui “Kiirema Männikivi ja kivikülv”.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata kaitse alt välja (jättes Männikivi kaitse alla). Objekt on väheilmekas ja kahjustatud. Ka EÜR-i lisaköide nendib, et kivikülv on EÜR-i põhiköitesse sattunud pigem ekslikult ja ei oma tähtsust ürglooduse objektina.

Täiendavalt tuleb märkida, et nimetatud ala ei ole piirkonnas ainuke, mida võib käsitleda kivikülvina. Toodud kivikülvist kirdes-idas paiknevad EW ajal kaitse alla võetud Männiku talu kivid, mis hilisemalt on väidetavalt olnud kaitse all ka kui Näärikivid. Toodud kividest loode-põhjas paikneb metsasel alal hulgaliselt erineva suurusega kive kokku kahel ligikaudu 120*40 m alal põhja-lõunasuunaliselt. On avaldatud ka arvamust, et 1959 a kaitse alla võetud objektina mõeldi tegelikult viimatinimetatud ala. Teatud vastuolu kaitse alla võtmise akti ning tegeliku olukorra vahel võib tuvastada. Näiteks mainitakse õigusaktis, et kivikülvis on vähemalt 3 kuni 15 m ümbermõõduga kivi. Selline kirjeldus sobiks pigem viimase objektiga eeldusel, et kivikülviga piirnevad Männiku talu rahnud on arvatud kivikülvi koosseisu. Objekt ei ole kantud EÜR-i. Vajalik oleks täiendava hinnangu tellimine EÜR-i koostajatelt ning selle põhjal tuleks otsustada kas võtta objekt ka LK alla. Kaardil on toodud kivikülvi paiknemise ligikaudne piir.

III. Märkused

Eemaldada LK tähis.

6. UUGLA PÕLISPUUDE GRUPP

Uugla põlispuude grupp paikneb Läänemaal, Oru vallas, Uugla külas. Jääb Oru-Tagavere tee äärde. Hõlmab praegustes piirides 2,3 ha. Paikneb tervikuna eramaal, hõlmates alasid 5 maaüksusest.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Tegemist kunagise vabakujundusliku mõisapargiga. Visuaalselt saab ala praegu jaotada kaheks – sissesõiduteest ja endise mõisahoonde varemetest põhjapoole ning sellest lõunapoole jääv osa. Põhjapoolses osas domineerivad lagedad rohumaad, mida ääristavad kõrvalasuvate eramajade aiamaad ning puuviljaaiad. Pargi lõunaosa on metsailmelisem. Siin vahelduvad tihedamad puudegrupid lagedamate aladega. Lisaks on märgatavad mitmed pargielemendid (põhja-lõunasuunaline allee mis tipneb tiigiga ning sellega ristuv väiksem ja ebaühtlasem allee jne). Lagendikud mingil määral hooldatud, raiutud on võsa. Olemasolevad alleed erivanuselised. Puuliikidest domineerivad pärn, vaher, saar. Esineb suuremaid hobukastaneid. Vanu puid siiski suhteliselt vähe. Pargina siiski praegu väärtuslik ei ole.

Tähistus:

Puudub

II. Kaitse

Senine kaitse:

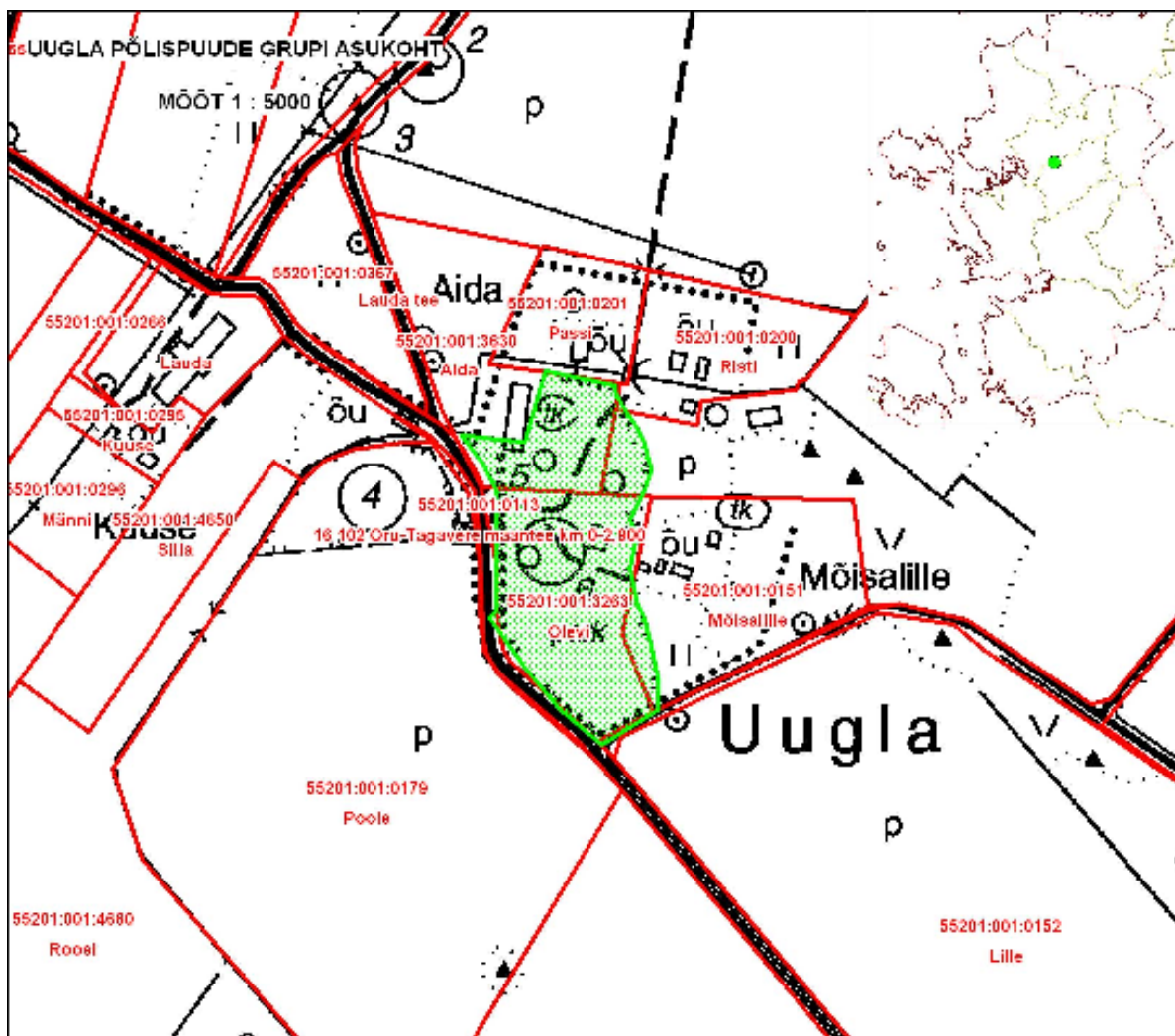
Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 22.04.1964. a otsusega nr 17 (Uugla park). Kaitset on uuendatud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 11.07.1973. a otsusega nr 148 (Uugla park) ja Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21.11.1984. a otsusega nr 267 (Uugla põlispuude grupp).

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata riikliku kaitse alt välja kui pargina väheilmekas. Seisukohta on toetanud 90-ndate lõpul parkide edasist kaitset arutanud, KKM-i poolt koordineeritud, nn „parkide komisjon”.

Uugla põlispuude grupp

7. LIHULA PARK

Lihula park asub Läänemaal, Lihula vallas, Lihula asulas, selle põhjaosas Lihula mõisa ümbruses. Objekt jääb suures osas munitsipaalmaale (sihtotstarbega sotsiaalmaale). Väike osa jääb ka eramaale ning tagastamata maale. Objekti pindalaks on KKR-is 8.5 ha.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Võiks öelda, et Lihula park kujutab oma olemuselt tüüpilist näidet asulasisesest pargialast. Tegemist on hästi korrastatud piirkonnaga, kus olulisel kohal on rekreatiivsed funktsioonid. Rajatud on laste mänguväljak, pargi keskmes on laululava jne. Kuna tegemist on mõisapargiga siis on olulisel kohal pargi kompleksis mitmed ehitised (mõisahooned ise ja selle abihooned). Lisaks on tegemist muinsuskaitsealase olulise piirkonnaga (kunagine linnusekoht ning vana asustusala). Reljeef on vahelduv, ala ise asub võrreldes ümbritsevate aladega kõrgendikul. Park vabakujunduslik, valitsevad kodumaised erinevad puuliigid. Pargina on ala siiski väheilmekas. Klassikalisi mõisapargi elemente on vähe, puurinne on hõrenenud (esineb vaid üksikuid puude gruppe, palju üksikpuid) jne. Seega tuleks ala pargina lugeda pigem väheilmekaks.

Tähistus:

Puudub.

II. Kaitse

Senine kaitse:

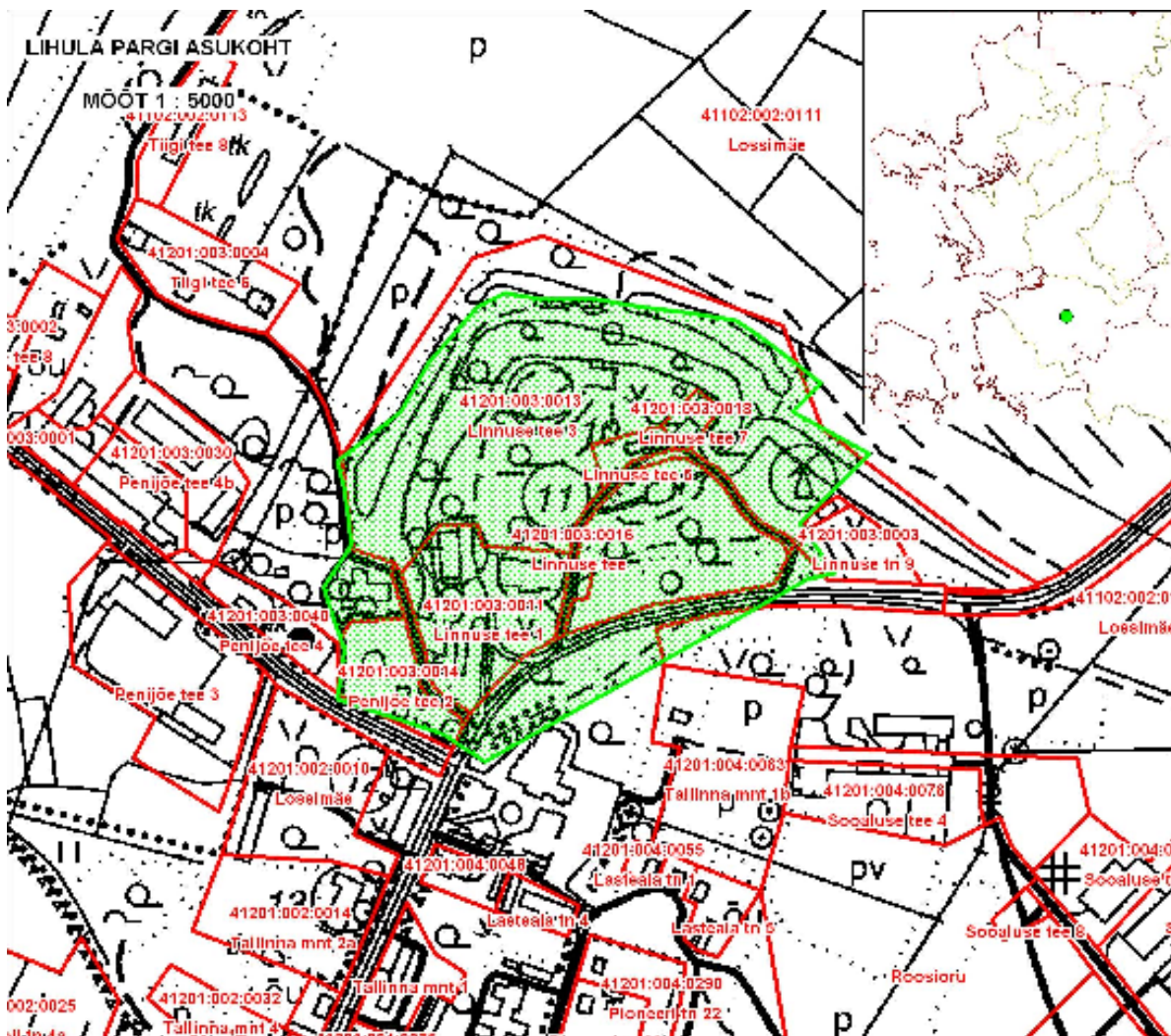
Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 22.04.1964. a otsusega nr 17 (Lihula sohvoosi park). Kaitset on uuendatud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 11.07.1973. a otsusega nr 148 (Lihula park) ja Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21.11.1984. a otsusega nr 267 (Lihula park). Ala on tervikuna ka muinsuskaitse all.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata riikliku kaitse alt välja kui väheilmekas. Seisukohta on toetanud 90-ndate lõpul parkide edasist kaitset arutanud KKM-i poolt koordineeritud nn „parkide komisjon”. Kuna tegu on suures osas munitsipaalmaaga ning ala on oluline kohaliku puhkemajanduse ja haljastuse seisukohast, võiks kohalik omavalitsus kaaluda kohaliku kaitse rakendamist, samas on selge, et kuulumine munitsipaalmaale tagab piisava võimaluse kohalikul omavalitsusel suunata tegevusi alal enesele sobivalt (säilitamine sotsiaalmaale ja haljasalana).

Lihula park

8. TUUDI PÕLISPUUDE GRUPP

Tuudi põlispuude grupp asub Läänemaal, Lihula vallas, Tuudi külas, paiknedes Tuudi-Risti maantee ääres Tuudi mõisa ümbruses. Objekt jääb suures osas eramaale (41101:003:0097/Tuudi mõisa (sihtotstarbega eluasemekohtade maa) ja 41101:003:0690/Telliskivi ning 41101:003:0135/Viljapuuai (mõlemad maatulundusmaa)) ning vähemal määral ka tagastamata maale. Objekti pindalaks on KKR-is 5.9 ha.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Tuudi põlispuude grupp paikneb Tuudi mõisa ümbruses. Pargi üldine seisukord on suhteliselt halb. Pargi puurinne on tugevalt hõrenenud, lisaks algsele mõisahoonetele ja selle kõrvalhoonetele on pargi territooriumile hilisemal ajal rajatud mitmed uuemaid ehitisi (eramajad). Mõis ise aktiivses kasutuses ei ole (vana Tuudi kolhoosi keskus).

Pargi territooriumil pargi elemente vähe säilinud. Välja võiks tuua edelaservas paikneva puuderivi. Territoorium vähe hooldatud, metsasemad alad vahelduvad lagedamatega, kogu kompleks läheb kirde ja idasuunal üle metsamaaks.

Tähistus:

Puudub.

II. Kaitse

Senine kaitse:

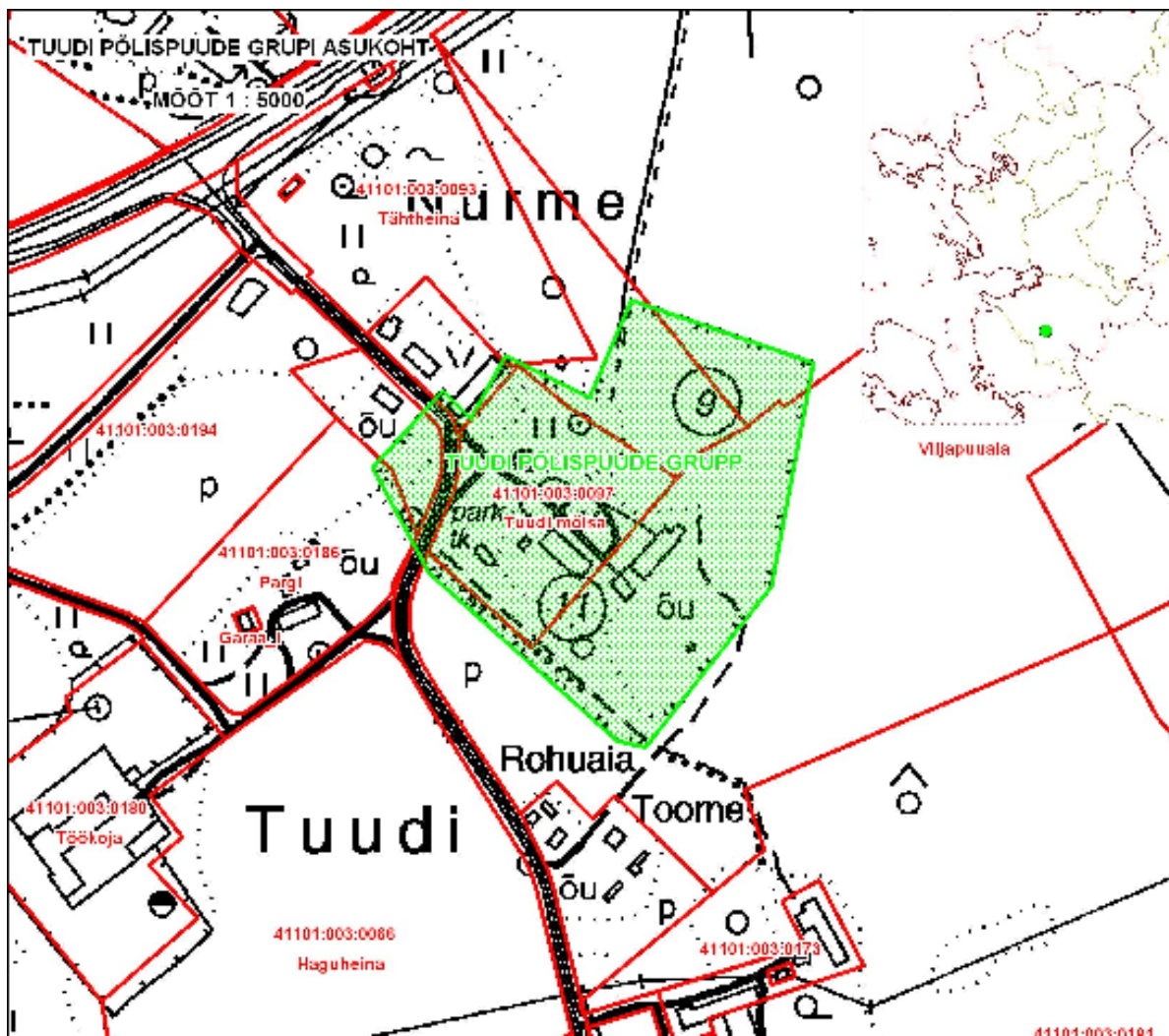
Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 22.04.1964. a otsusega nr 17 (Tuudi park). Kaitset on uuendatud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 11.07.1973. a otsusega nr 148 (Tuudi park) ja Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21.11.1984. a otsusega nr 267 (Tuudi põlispuude grupp). Ala on peaaegu tervikuna ka muinsuskaitse all.

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata riikliku kaitse alt välja kui väheilmekas ja halvas seisukorras olev. Seisukohta on toetanud 90-ndate lõpul parkide edasist kaitset arutanud, KKM-i poolt koordineeritud, nn „parkide komisjon”.

III. Märkused

Vajalik oleks veel säilinud pargiosade korrastamine.

9. VÖNNU PARK

Võnnu park asub Läänemaal, Ridala vallas, Võnnu külas, paiknedes Ridala-Nigula maantee ääres. Objekt jääb olulises osas eramaale (sihtotstarbega maatulundusmaa) ning vähesel määral ka tagastamata maale. Objekti pindalaks on KKR-is 9,7 ha.

I. Iseloomustus ja seisukord:

Võnnu park hõlmab peaaegu 10 ha ala mis on vägagi eriilmeline ja väärtuseline. Pargi edela- ja lääneosa on hästi korrastatud ja puisniiduilmeline. Alal on suuremaid tammesid. Ala ilmestab parki liigendav tiigiala. Pargi põhja-, kesk- ja lõunaosa hõlmavad kaks suurt hoonetekompleksi (muuhulgas endise Võnnu mõisa varemed), mida ümbritsevad õue ja aiamaad, puuviljaaiad ning lagedamad rohtunud alad. Pargi idaosa on metsailmeline, seda liigendavad mitmed teed/rajad. Koosseisus on laialehiseid puuliike (vaher, saar).

Maastiku ilmestavana võiks esile tuua just edela- ja lääneosa (kui maanteele hästi nähtav). Oleks hea selle säilimine toodud kujul.

Tähistus: Puudub

II. Kaitse

Senine kaitse:

Kaitse alla võetud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 22.04.1964. a otsusega nr 17 (Võnnu park). Kaitset on uuendatud Haapsalu rajooni TSN Täitevkomitee 11.07.1973. a otsusega nr 148 (Võnnu park) ja Haapsalu rajooni RSN Täitevkomitee 21.11.1984. a otsusega nr 267 (Võnnu park).

Ettepanek edasiseks kaitseks:

Arvata riikliku kaitse alt välja kui suures osas pargina väheilmekas. Seisukohta on toetanud 90-ndate lõpul parkide edasist kaitset arutanud, KKM-i poolt koordineeritud, nn „parkide komisjon”.

III. Märkused

Jätkata korrastatud pargiosade hooldustöid.

III. KOKKUVÕTTEKS

Kokkuvõtteks võib ütelda, et ülevaadatud kaitstavad ja planeeritavad kaitstavad objektid olid oma olemuselt ja väärtuselt väga erinevad.

Kaitse alla võtmise hinnang tuli lepingu kohaselt anda 25 objektile. Lisaks pakkus ekspert omalt poolt välja veel ühe täiendava objekti (Koluvere tamm). Suurem osa väljapakutud objektidest olid esinduslikud ning heas seisukorras ja väärivad edaspidi kaitset riiklikul tasandil. Kokku arvati kaitse alla võtmiseks sobivaks 18 objekti. 3 objekti puhul tuvastati, et need on juba varasemalt (EW ajal) kaitse alla võetud ja seega on vajalik vaid kaitsestaatuse ja ulatuse täpsustamine. 4 objekti puhul leiti, et põhimõtteliselt on tegemist väärtuslike objektidega kuid kuna tegemist on erinevatele kaitsealadele jäävate objektidega, siis ei ole vajalik ega otstarbekas nende täiendav kaitse üksikobjektidena. Ning 1 objekt oli halvas seisus, mis tõttu ei peetud perspektiivikaks, selle kaitset riiklikul tasandil.

Kaitse alt välja arvatavate objektide nimekirjas oli ühtekokku 9 objekti. 7 neist olid hävinud, halvas seisus või muidu looduskaitsealiselt väheväärtuslikud. 1 objekt kattus kaitsealaga, mistõttu ei ole vajalik selle kaitse iseseisva objektina. Ning 1 objekt (Ramsikivi) vajab täiendavaid uuringuid kuna täpsemad andmed tema kohta olid seni teadmata. Pigem tuleb antud kivi siiski lugeda hävinuks ning arvata kaitse alt välja.

Objektide, mis seni küll kaitse all kuid mille kaitsekord ja staatus vajavad täpsustamist, loetelus oli kokku 9 objekti. Neist 7 arvatakse riikliku kaitse alt välja (2 jäävad kaitstuks kaitseala territooriumil paiknemise kaudu). 1 objekt otsustati jätta kaitse alla üksikobjektina ning 1 objektist (Matsalu pöökide grupp) jääb kaitse alla 1 puu (senise 3 asemel).

Objektide piiranguvööndite piiritlemisel püüti arvestada kõikide aspektidega, lähtudes sellest, millised on võimalikud ohud objektile antud kohas. Teisalt hoiduti vööndite asjatust suurendamisest, et piiranguvööndisse põhjendamatult mittehaarata täiendavaid maaüksusi.